

Samlet innsats og ny struktur

Innstilling fra styringsgruppen oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Samlet innsats og ny struktur

Innstilling fra styringsgruppen oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Innhold

1	Sammendrag	6
1.1	Utgangspunkt for arbeidet.....	6
1.2	Berørte forskningsmiljøer	6
1.3	Styringsgruppens forslag.....	7
1.3.1	Samlet innsats og ny struktur	7
1.3.2	Den blå-grønne matalliansen.....	8
1.3.3	Havbruksstasjoner.....	8
1.3.4	Forvaltningsrettet forskning	8
1.3.5	Næringsrettet forskning	9
DEL I BAKGRUNN		11
2	Mandat, sammensetning og arbeidsform	12
2.1	Mandat	12
2.2	Sammensetning av gruppene	13
2.3	Arbeidsform	14
3	Grunnleggende forutsetninger	15
3.1	Visjon	15
3.2	Mål.....	15
3.3	Styringsgruppens tilnærming	15
3.3.1	”Blå-grønn” forskning	15
3.3.2	Pågående utredningsarbeid.....	15
3.3.3	Næringslivsinnretning	16
3.3.4	Høy vitenskapelig kvalitet.....	16
3.3.5	Mer forskning for pengene	16
3.3.6	Konkurransen	16
3.3.7	En verdikjedebasert tilnærming til forskningen.....	17
3.3.8	Samarbeid med universitets- og høyskolesektoren.....	17
4	Kort beskrivelse av forskningsmiljøene	18
4.1	Nærmere om instituttene	19
4.1.1	Kjennetegn	19
4.1.2	Faglig innretning	20
4.1.3	Samarbeid.....	20
4.1.4	Økonomi	21
4.1.5	Bemanning	22

4.1.6	Lokalisering.....	23
4.2	Relevante aktiviteter ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene.....	24
4.2.1	Universitetet i Bergen.....	25
4.2.2	Universitetet i Oslo.....	25
4.2.3	Universitetet i Tromsø.....	26
4.2.4	Norges landbrukshøgskole.....	26
4.2.5	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.....	26
4.2.6	Norges veterinærhøgskole.....	26
4.2.7	Høgskolen i Stavanger/Universitetet i Stavanger.....	26
DEL II VURDERINGER		27
5	Universitetene og instituttene: Forskning og samarbeid.....	28
5.1	Grunnleggende forskning.....	28
5.2	Grunnforskning, anvendt forskning og innovasjonsforskning.....	28
5.3	Forholdet mellom instituttene og universitetene og de vitenskapelige høyskolene.....	29
6	Samlet innsats og ny struktur.....	31
6.1	Kort om den blå-grønne prosessen.....	31
6.2	Hovedgrepet.....	32
7	Den blå-grønne matalliansen.....	33
8	Grønn sektor – Planteforsk (Bioforsk).....	35
9	Havbruksstasjoner.....	37
10	Forvaltningsrettet forskning.....	40
11	Næringsrettet forskning.....	44
11.1	Eiere.....	46
11.2	Ledelse.....	48
11.3	Etablering og utvikling.....	48
11.4	Pengestrømmer og bemanningsprofil.....	50
11.5	Lokaliseringskriterier.....	51
DEL III VEDLEGG		53
Vedlegg 1:	Underlagsmateriale for arbeidet.....	55
Vedlegg 2:	Oversikt over deltakelse i prosessen.....	63
Vedlegg 3:	Kort presentasjon av forskningsinstituttene.....	66

Samlet innsats og ny struktur

Innstilling fra styringsgruppen oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet

Fiskeri- og kystdepartementet tok sammen med Landbruks- og matdepartementet høsten 2003 initiativ til en gjennomgang av de respektive sektorenes forskningsinstitutter for å få frem strukturelle tiltak som kan gi økt synergi. Departementene nedsatte en

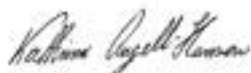
styringsgruppe. Administrerende direktør Finn Bergesen jr. ledet gruppen som for øvrig har bestått av medlemmer fra næringslivet, Norges forskningsråd og de to departementene.

Gruppen legger med dette frem sin innstilling.

Oslo, 1. desember 2004

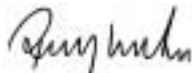
Finn Bergesen jr.

Kathrine Angell-Hansen

Svein Berg

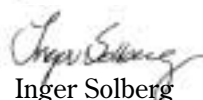
Rolf Domstein

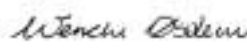
Knut B. Haanæs

Geir Isaksen

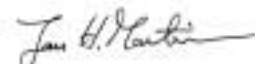
Inger Solberg

Wenche Østrem

Anne Fikkan

Jan Henrik Martinsen

Sigve Nordrum

Knut Helge Osmundsvåg

1 Sammendrag

Denne innstillingen er utarbeidet av Styringsgruppen for Den blå-grønne mat-alliansen oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

I forbindelse med utarbeidelsen av innstillingen er det gjennomført en omfattende og åpen prosess i forhold til involverte parter. Alle har vist stort engasjement, og mange verdifulle bidrag og forslag har kommet til Styringsgruppen. Fra universitetene og de vitenskapelige høyskolene og fra de berørte instituttene er det uttrykt ønske om endring.

Styringsgruppen har hatt tett kontakt med Utdannings- og forskningsdepartementet i forbindelse med arbeidet med den kommende stortingsmeldingen om forskning, med spesiell vekt på instituttgjennomgangen som der foretas.

1.1 Utgangspunkt for arbeidet

Med blå-grønn forskning menes i denne rapporten forskning som retter seg mot den marine sektoren og landbrukssektoren.

I henhold til mandatet legger Styringsgruppen vekt på at den blå og grønne forskningen skal være på et internasjonalt nivå, og at konkurransearenaen primært skal være internasjonal. Norge bør kunne ha ambisjoner om fortsatt å være internasjonalt ledende innenfor enkelte forskningsområder innen blå og grønn forskning.

Styringsgruppen ser behov for en styrking av den innovasjonsrettede kunnskapsutviklingen, og legger vekt på at dette må skje i

nært samspill med bedriftene i næringen. Den legger også vekt på at den fremtidige næringsrettede forskningsstrukturen skal innrettes mot å betjene næringslivet og legge grunnlaget for vinnende næringsklynger.

Styringsgruppen mener det i dag er et fragmentert forskningssystem innenfor sektorene. Det er viktig med forskningsmiljø som er store nok til å bli faglig ledende og administrativt effektive. Det er et mål at samkjøring av virksomheten over tid skal gi mer forskning for hver krone.

Styringsgruppen legger til grunn at forskningsstrukturen skal tilrettelegge for en verdikjedebasert forskning. Det innebærer at de enkelte aktørene skal befinne seg i et nettverk hvor forskningen har tilgang til kunnskap om hele verdikjeden, uten at alle relevante verdikjeder dekkes innenfor hver enkelt enhet.

Styringsgruppen legger videre til grunn at forskningsinstituttene skal fungere som universitetenes randsonelinstitutter, og at det ikke bygges opp parallelle kompetansemiljøer. Dagens samarbeid bør videreutvikles og styrkes.

1.2 Berørte forskningsmiljøer

Mandatet angir de relevante forskningsmiljøene til å være: Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk), Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), Havforskningsinstituttet, Matforsk AS, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES),

Foto: Matforsk

Norconserv AS, Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk), SINTEF Fiskeri og havbruk AS og Veterinærinstituttet.

I mandatet ble Styringsgruppen pålagt å foreta en kartlegging av pågående forskning. Den er presentert i et eget vedlegg. Der er også de enkelte instituttene omtalt.

Instituttene hadde til sammen driftsinntekter på 1,5 milliarder kr i 2003. Instituttene hadde ialt 1626 ansatte, hvorav 657 forskere. Fire institutter er forvaltningsorganer, fem er aksjeselskaper. Fire er tilknyttet Fiskeri- og kystdepartementet. Like mange er koplet opp mot Landbruks- og matdepartementet, mens ett er frittstående.

Instituttene er geografisk spredt; tre har hovedkontor på Ås, to i Bergen, ett i Oslo, ett i Stavanger, ett i Trondheim og ett i Tromsø.

I tillegg til instituttene fastsetter mandatet at relevante deler av universitetenes og de viten-

skapelige høyskolenes aktiviteter skal omtales og vurderes i den grad det er relevant. Det er særlig Universitetet i Tromsø, Universitetet i Bergen, NTNU, Norges landbruks- og veterinærhøgskole og Norges veterinærhøgskole som er relevante i blå-grønn sammenheng. Deres virksomhet er kort presentert i punkt 4.2.

1.3 Styringsgruppens forslag

1.3.1 Samlet innsats og ny struktur

Styringsgruppen har gjennomført en omfattende og dynamisk prosess med mange aktører som har vist stort engasjement, noe som bl.a. har medført en rekke konstruktive løsningsforslag. Elementer fra disse er bygget inn i den modellen gruppen anbefaler.

Styringsgruppen foreslår at det etableres en ny struktur, der det skilles mellom infrastruktur, forvaltningsrettede og næringsrettede oppgaver. Det foreslås å

1. etablere en fellesarena - *Den blå-grønne matalliansen* - for de blå-grønne forskningsaktørene,
2. opprette et eget infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttene havbruksstasjoner, men også de som er drevet av universitetene og andre,
3. skille ut næringsrettet virksomhet fra de instituttene som er forvaltningsorganer, og
4. samle den næringsrettede virksomheten i et holdingselskap.

1.3.2 *Den blå-grønne matalliansen*

Styringsgruppen deler oppfatningen til de berørte aktørene om at det er behov for et fellesforum og finner at det bør opprettes et rådgivende og koordinerende fellesorgan – *Den blå-grønne matalliansen* - der forvaltningsrettede og næringsrettede institutter kan møtes sammen med de viktigste forskningsfinansierende organene.

Fellesorganet bør være møteplass for diskusjon av aktuelle problemstillinger, koordinere fellesanliggender, gi råd om samlede, strategiske satsinger til myndighetene og Norges forskningsråd og etablere et nettverk for informasjonsutveksling. Forskningsrådet bør lede fellesorganet og ha sekretariatet, samt gis i oppgave å utforme mandat.

1.3.3 *Havbruksstasjoner*

Styringsgruppen foreslår at det etableres et aksjeselskap med oppgave å eie og drive havbruksstasjonene. I første omgang bør selskapet overta Fiskeriforsknings¹, Akvaforsks og Havforskningsinstituttets stasjoner, samt Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS sitt forsøksanlegg på Vikan i Nord-Trøndelag og Torskeavlstasjonen i Tromsø. På sikt bør alle de offentlige havbruksstasjonene inngå i selskapet. Infrastrukturselskapet inngår som en del av det næringsrettede forskningskonsernet. Etableringen bør skje på grunnlag av utredninger av det økonomiske fundamentet og etter forhandlinger med eiere og samtaler med brukere.

1.3.4 *Forvaltningsrettet forskning*

Styringsgruppen mener departementene må gjennomgå og konkretisere sine reelle behov for FoU-basert forvaltningsstøtte, som grunnlag for beslutning om hvordan disse tjenestene bør kjøpes.

Styringsgruppen foreslår at den næringsrettede virksomheten skilles organisatorisk fra den forvaltningsrettede virksomheten. Dette innebærer i prinsippet utskilling av næringsrettet virksomhet ved forvaltningsinstituttene. Utskillingen bør skje på grunnlag av en nøytral, ekstern gjennomgang av forskningen ved det enkelte instituttet og forhandlinger mellom instituttene og det overtagende selskap. Tilsvarende opplegg bør gjennomføres ved de næringsrettede instituttene for vurdering av om det er oppgaver som bør overføres til de forvaltningsrettede instituttene.

Oppdrag fra næringslivet bør kun utføres ved de forvaltningsrettede instituttene i den grad de ikke kommer i konflikt med habilitetshensyn, når de ikke kan utføres av de næringsrettede instituttene eller når temaet bare omfatter et forvaltningsrettet institutts kjerneom-

Foto: Havbruksstasjonen i Tromsø

1 Inklusive stasjonen i Kårvika som eies sammen med Universitetet i Tromsø.

råde. Ut over dette bør de forvaltningsrettede instituttene fungere som underleverandører til de næringsrettede instituttene på fagområder der de utfyller disse.

Styringsgruppen foreslår videre at departementene går gjennom strukturen, innretningen og finansieringsmodellene for den gjenværende forvaltningsrettede forskningen i lys av de konklusjoner som trekkes i den kommende stortingsmeldingen om forskning.

Styringsgruppen vil understreke betydningen av at koplingene mellom de forvaltningsrettede instituttene og universitetene opprettholdes.

1.3.5 Næringsrettet forskning

Dagens organisering er, etter Styringsgruppens mening, ikke tilstrekkelig innrettet mot å løse næringslivets store utfordringer. Den er fragmentert og preget av en ressursøgende konkurranse. Næringslivet ønsker en forenklet struktur som det er lett å henvende seg til og som tilbyr helhetlige løsninger.

Styringsgruppen foreslår at det opprettes et holdingselskap – *Norsk fiskeri- og matforskning AS NOFIMA* – som arbeider for å overta eierinteressene i Akvaforsk, Fiskeriforskning, Matforsk, Norconserv, SINTEF Fiskeri og havbruk samt den utskilte delen av Havforskningsinstituttet og bygge disse enhetene sammen i et nytt, næringsrettet forskningskonsern.

Basert på dagens ressurser gir dette et selskap med driftsinntekter på om lag 450 mill. kroner og ca. 500 årsverk.

Konsernet vil være lokalisert i Tromsø, Bergen, Ås, Stavanger og Trondheim. Foruten tilstedeværelse disse stedene, vil det være forskningsgrupper lokalisert til havbruksstasjonene.

Ut fra faglige, ressursmessige og strukturelle hensyn finner ikke Styringsgruppen det

naturlig å inkludere Planteforsk/Bioforsk i de modellene som foreslås. Instituttet bør likevel inngå i den gjennomgangen som foreslås gjort i en tidlig fase i det videre arbeidet, for å vurdere hva det er ønskelig å legge inn i det næringsrettede FoU-selskapet fra samtlige av de forvaltningsrettede instituttene. Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap ved Norges landbrukshøgskole fungerer både som universitets- og næringsinstitutt. Matforsk er fellesinstituttet for videreføring av primærproduksjonen både for plante- og husdyrsektoren, med tette samarbeidsforhold til Bioforsk og Norges landbrukshøgskole.

Styringsgruppen ser for seg en prosess i to faser. Den første vil omfatte forhandlinger med dagens eiere om overtagelse og betingelser knyttet til dette, samt om disse eieres rolle i det fremtidige selskapet. I andre fase vil selskapet være i drift med nye, slagkraftige datterselskaper.

I etableringsfasen er det viktig at de to departementene er med på forpliktende grunnlag som eiere. Det vil gi nødvendig eiermessig kontinuitet samt tyngde og gjennomføringskraft, ikke minst i forhandlingene om overtakelse av institutter. Når konsernet er operativt, bør departementene vurdere å overdra sine eierposter til andre næringslivsfokuserte interessenter.

I tillegg til de to departementene bør universitetene/ eksisterende randsoneselskaper gå inn som eiere i denne første fasen, med en eierpost tilsvarende verdien av randsoneselskapet. Det bør tilstrebes en modell hvor de to departementene sammen med ett av universitetene/ tilhørende randsoneselskap har over 50% av aksjene, og hvor tre universiteter/ tilhørende randsoneselskaper sammen har negativ kontroll. Eierne må opptre slik at selskapet blir internasjonalt konkurransedyktig, bl.a. gjennom et profesjonelt styre i forhold til forretningsmessig drift, samt vilje til å tilføre økonomiske ressurser for nødvendige satsinger og omstillinger.

Det må nedfelles som en intensjon i aksjonæravtalen at et flertall i styret har næringslivs-tilknytning. Avtalen må ellers bl.a. avklare hva som skal skje ved eventuelle styringsproblemer eller uenighet, forhold ved eventuell oppløsning av selskapet og beskrivelse av overgangen fra etableringsfase til driftsfase.

Styringsgruppen mener at en konsernledelse bør bestå av en nøytral og strategisk orientert leder samt lederne for de operative enhetene som inngår i holdingselskapet.

Selskapet må etableres raskt, slik at en beholder fremdriften og utnytter energien som er skapt gjennom arbeidet så langt. Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet bør være initiativtakere i frem-

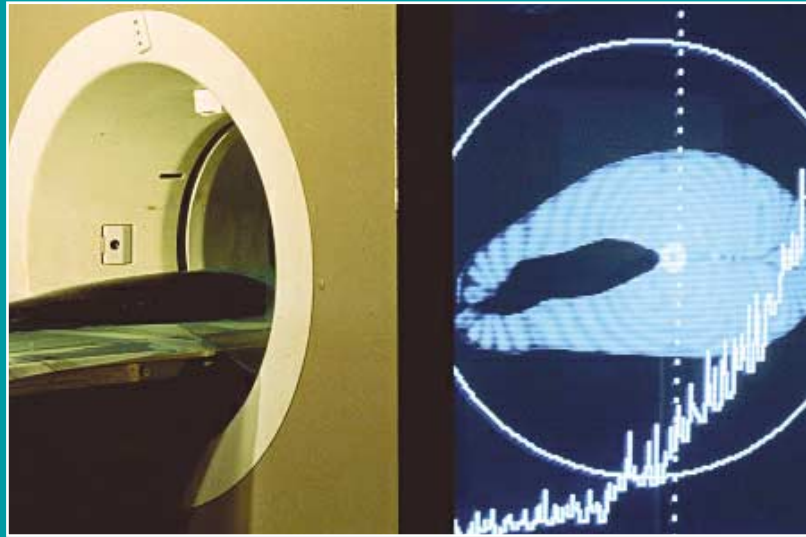
drift og utarbeidelse av aksjonæravtaler for fase 1.

De viktigste oppgavene i denne første fasen vil være å få på plass en handlingskraftig direktør og en liten administrativ stab, gjennomføre overtakelsen av instituttene, etablere samarbeidsrelasjoner til de øvrige aktørene i Den blå-grønne matalliansen, og forberede og gjennomføre de nødvendige organisatoriske endringene, herunder lokalisering av hovedkontorer for holdingselskapet og datterselskapene.

Styringsgruppen forutsetter at de forskningsutførende datterselskapene som etableres, eies 100% av holdingselskapet.

DEL I

Bakgrunn

2 Mandat, sammensetning og arbeidsform

Forbrukere og myndigheter, både nasjonalt og internasjonalt, stiller de samme krav til maten enten den er produsert på land eller i vann. Norge har nå fått én matlov, ett mattilsyn og en vitenskapskomité som skal vurdere eventuell risiko knyttet til maten.

Selv om de to sektorene har en rekke ulike utfordringer, kanskje særlig knyttet til markedet, erkjennes det at mange av de faglige utfordringene knyttet til landbruksbasert matproduksjon og produksjon av sjømat er likeartede. Begge næringene er helt avhengige av avansert kunnskapsgenerering for å overleve i fremtiden. Selv om produktene ikke selges i samme marked, vil sektorene sammen ha større muligheter for å stimulere til vekstkraftige og konkurransedyktige næringsmiddelprodusenter i Norge. Det vil også styrke deres drivende kraft i næringsutviklingen både langs kysten og i innlandet.

Fiskeri- og kystministeren og Landbruks- og matministeren er enige om at både næringsliv og forvaltning vil ha stor nytte av synergien av et tett samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og de landbruksfaglige forskningsmiljøene, og at kunnskapsbehovene og prioriteringene innen FoU i landbruk og havbruk så langt det er faglig hensiktsmessig, skal sees under ett.

De er også enige om at forskningsmiljøene skal definere en felles strategisk plattform for fremtidig kostnadseffektivt samarbeid med sikte på å ta ut synergien mellom sektorene. De økonomiske ressursene fra offentlige og private kilder skal anvendes ut fra en samlet behovsvurdering. Samtidig legges det opp til

en mer bevisst og koordinert politisk styring av ressurser som avsettes til FoU innen sektorene.

På denne bakgrunn utarbeidet de to departementene tre grunnlagsdokumenter som ramme for arbeidet og etablerte en prosjektorganisasjon. Dokumentene er gjengitt i vedlegg 1.

2.1 Mandat

Prosjektorganisasjonen ble gitt i oppgave å

- 1. Kartlegge, analysere og fremme forslag om arbeidsdeling og samarbeidsformer samt organisering av forskningen ved de aktuelle forskningsmiljøene.*
- 2. Fremme forslag overfor departementene til beslutning om strukturelle tiltak i forskningsmiljøene for å øke synergier, herunder arbeidsdeling, eierskap, styringsformer, rammevilkår og finansiering.*

”Forskningsmiljøene” omfatter i denne sammenheng forskningsinstituttene Akvaforsk, Fiskeriforskning, Havforskningsinstituttet, Matforsk, Nasjonalt institutt for sjømat- og ernæringsforskning, Norconserv, Planteforsk, Veterinærinstituttet og SINTEF fiskeri og havbruk.

Oppgaven skal løses innenfor rammen av internasjonal og nasjonal utvikling. Dette betinger FoU-miljøer med kritisk masse og spisskompetanse, og som er internasjonalt konkurransedyktige.

Forhold ved universiteter og høyskoler vurderes og omtales i det omfang dette har relevans for "forskningsmiljøene".

Arbeidet må således ta hensyn til at

- *universiteter, vitenskapelige høyskoler og teknologiske institutter har vesentlig FoU-aktivitet og bidrar til kompetanseoppbygging for landbruksbasert og marin verdiskaping,*
- *universiteter og vitenskapelige høyskoler er autonome, dvs. ikke instruerbare,*
- *regjeringen har vedtatt igangsatt en gjennomgang av den norske instituttsektoren, som en del av arbeidet med ny forskningsmelding."*

2.2 Sammensetning av gruppene

Prosjektorganisasjonen har bestått av en styringsgruppe, en referansegruppe og et sekretariat. Gruppene er oppnevnt av Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Styringsgruppen har ledet arbeidet, mens Referansegruppen har hatt i oppgave å kvalitetssikre kartleggingsarbeidet, være diskusjonspartner og delta i analyse- og forslagsfasen.

Gruppene har hatt følgende sammensetning:

Styringsgruppen:

Finn Bergesen jr., administrerende direktør i Næringslivets hovedorganisasjon, leder
Inger Solberg, administrerende direktør i Norgården AS, nestleder
Kathrine Angell-Hansen, avdelingsdirektør i Fiskeri- og kystdepartementet
Svein Berg, administrerende direktør i Eksportutvalget for fisk
Rolf Domstein, administrerende direktør i Domstein ASA
Geir Isaksen, administrerende direktør i Cermaq AS
Knut B. Haanæs, divisjonsdirektør i Norges forskningsråd
Wenche Østrem, avdelingsdirektør i Landbruks- og matdepartementet

Referansegruppen:

Akvaforsk:

Administrerende direktør Bjørn Skjævestad
Forskningsdirektør Olai Einen

Fiskeriforskning:

Administrerende direktør Ivan Burkow
Assisterende direktør Liv B. Ulriksen

Havforskningsinstituttet:

Administrerende direktør Tore Nepstad
Forskningsdirektør Ole J. Torrissen

Matforsk:

Administrerende direktør Hogne Vik
Forskningsdirektør Einar Risvik

NIFES:

Styreleder Ragnar Berger
Direktør Øyvind Lie

Norconserv:

Administrerende direktør Helge Bergslien
Forskningsleder Torstein Skåra

Planteforsk:

Styreleder Bjørn Iversen
Administrerende direktør Harald Lossius

SINTEF Fiskeri og havbruk:

Styremedlem Oddvar Aam
Administrerende direktør Karl A. Almås

Veterinærinstituttet:

Styreleder Jostein Refsnes
Administrerende direktør Roar Gudding

Utdannings- og forskningsdepartementet (observatører):

Prosjektleder Johs Kolltveit
Rådgiver Jorunn Nakken

Sekretariatet:

Anne Fikkan, seniorkonsulent i Hjelle Executive, sekretariatsleder
Jan Henrik Martinsen, seniorrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Sigve Nordrum, seniorrådgiver i Fiskeri- og kystdepartementet

Knut Helge Osmundsvåg, spesialrådgiver i Norges forskningsråd

Tore Li, seniorrådgiver i Næringslivets hovedorganisasjon, har vært observatør

2.3 Arbeidsform

Styringsgruppen har valgt å gjennomføre en bred og åpen prosess overfor berørte parter som grunnlag for sitt arbeid. I alt har 46 organisasjoner vært involvert i arbeidet i tillegg til de ni instituttene, departementene og Forskningsrådet. Det har vært holdt 51 møter, hvorav seks i Styringsgruppen. Referansegruppen har også møttes seks ganger. En oversikt over møtene er gitt i vedlegg 2.

Underveis i arbeidet ble det klart at næringslivet og Norges forskningsråd deler de to

departementenes syn på behovet for en styrket forskningsinnsats og en organisatorisk struktur som er tilpasset dette. Fra universitetene og de vitenskapelige høyskolene og ikke minst fra de berørte instituttene selv, er det ikke bare et uttrykt ønske om endring, men også en sterk vilje. Et status quo-alternativ er avvist av et stort flertall av de involverte.

Prosessene har vært engasjerende og dynamisk. Mange modeller og gode innspill er lansert underveis, og et flertall av disse er utviklet av de berørte instituttene.

Styringsgruppen har satt pris på det store engasjementet som er utvist av Referansegruppen og de andre aktørene, og takker for mange gode bidrag.

3 Grunnleggende forutsetninger

Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet har fastsatt visjon og målsetting for Styringsgruppens arbeid slik (kfr. vedlegg 1):

3.1 Visjon

De strukturelle tiltakene skal skape rammevilkår for tett forskningsfaglig arbeidsdeling og samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene, for derigjennom å oppnå synergieffekter som

- tjener det samlede behovet til primærnæringene og industrien,
- møter kunden med helhetsløsninger under en felles portal,
- sikrer en bedre utnyttelse av offentlige ressurser til FoU og
- sikrer fremtidig konkurransedyktighet.

3.2 Mål

Målet for arbeidet er å utvikle en kunnskapsmessig infrastruktur som

1. legger til rette for å skape innovasjon og næringsutvikling både i primærproduksjonen og i næringsmiddelindustrien,
2. ivaretar forvaltningens behov,
3. ivaretar forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddel-sektoren så vel landbruksbasert som marint basert,
4. gjør norske forskningsmiljøer konkurransedyktige og attraktive som internasjonale samarbeidspartnere og
5. sikrer dynamikk gjennom samarbeid og sunn konkurranse.

3.3 Styringsgruppens tilnærming

Styringsgruppen har i tillegg til mandatet lagt følgende kriterier til grunn for sitt arbeid:

3.3.1 "Blå-grønn" forskning

Med blå-grønn forskning menes forskning som retter seg mot den marine sektoren og landbrukssektoren.

Mandatet angir de relevante forskningsmiljøene til å omfatte ni forskningsinstitutter, og at forhold ved universiteter og høyskoler forutsettes trukket inn i det omfang det er relevant. Styringsgruppen har således ikke vurdert aktiviteter ved de statlige høyskolene eller i forhold til andre forskningsorganisasjoner.

Tilsvarende gjelder det tematiske innholdet i forskningen som utføres av instituttene og universitetene, som faller utenfor mandatet.

3.3.2 Pågående utredningsarbeid

Utdannings- og forskningsdepartementet holder på med en omfattende gjennomgang av instituttsektoren, som et ledd i arbeidet med ny stortingsmelding om forskning. Meldingen skal legges frem våren 2005.

For å samordne de to prosessene har Utdannings- og forskningsdepartementet vært representert i Referansegruppen, og sekretariatet har hatt løpende kontakt med representanter for forskningsmeldingens instituttgjennomgang.

3.3.3 Næringslivsinnretning

De blå-grønne forskningsinstituttene har lange tradisjoner som produsent av anvendt vitenskap for fiskeri- og landbruksnæringen. Styringsgruppen ser behov for en styrking av den innovasjonsrettede kunnskapsutviklingen og legger vekt på at dette må skje i et nært samspill med bedriftene i næringen.

Den fremtidige forskningsstrukturen må innrettes mot å betjene næringslivet og legge grunnlaget for vinnende næringsklynger. For å oppnå dette, må systemer for brukerstyring og medfinansiering fra næringslivet videreutvikles. Offentlig forskning som overlapper vesentlig med privat forskning, begrenser kunnskaps- og konkurransefortrinnene bedriftene skaffer seg. Dette kan igjen redusere bedriftenes motivasjon til å investere i forskning.

3.3.4 Høy vitenskapelig kvalitet

Deler av dagens forskning innen blå-grønn sektor holder et høyt internasjonalt kvalitetsnivå.

Styringsgruppen legger til grunn at dette høye nivået skal opprettholdes og videreutvikles, og at et internasjonalt kvalitetsnivå skal ligge i bunnen for den nye strukturen.

3.3.5 Mer forskning for pengene

Dagens blå-grønne forskningsaktører er geografisk spredt. Mange er små. Styringsgruppen mener det er nødvendig med en viss "kritisk masse" for at forskningsmiljøene skal bli faglig ledende og administrativt effektive. Det er et mål at samkjøring og koordinering av virksomheten over tid skal gi mer forskning for hver krone.

3.3.6 Konkurranse

Styringsgruppen legger til grunn at instituttene skal være konkurransedyktige på den internasjonale arena; både når det gjelder forskningsmidler og næringslivsoppdrag. Dette er nødvendig både fordi viktige forsk-

ningsmidler går via internasjonale kanaler, men også fordi det foregår en sterk internasjonalisering av FoU-markedene.

EU har i Lisboaerklæringen fremmet ambisjonen om at Europa skal være verdens mest konkurransedyktige region. Satsing på forskning er et viktig virkemiddel. Det skal derfor bygges et europeisk forskningsområde, et "indre marked" for forskning som omfatter hele Europa. Hensikten er å få EUs ramme-program, som utgjør 5 % av forskningen i Europa, til å utløse de resterende 95% av midlene som brukes nasjonalt. EUs forskningsmidler er økende, og det er grunnleggende viktig at norsk forskning er strukturert for å delta i denne prosessen fremover.

I tillegg til den økende betydningen av EUs forskningsprogram, er Norges forskningsråds opplysninger om at de vil vurdere internasjonal utlysning for å øke konkurransen om forskningsmidlene i tråd med en slik tankegang.

I dag er det stor konkurranse mellom mange institusjoner om begrensede nasjonale forskningsmidler. Mye energi brukes til å posisjonere seg i forhold til andre nasjonale institutter, følgelig får ikke internasjonale konkurrenter samme oppmerksomhet.

Selv om Norge ikke er noen stor internasjonal forskningsnasjon, er norsk forskning konkurransedyktig innenfor noen områder.

Havbruksforskning er ett område hvor Norge er verdensledende innen flere fagfelt. Norges posisjon kan forsvares og videreutvikles gjennom en felles nasjonal satsing. Styringsgruppen deler myndighetenes oppfatning av betydningen av et felles krafttak der ressursene må brukes effektivt og målrettet, og der det legges stor vekt på en organisering som skal sikre internasjonal konkurransekraft.

Styringsgruppen er oppmerksom på at forslagene i denne innstillingen kan redusere næringslivets valgmuligheter ved kjøp av forsknings- og utviklingstjenester og redusere den nasjonale konkurransen om de offentlige

forsknings- og utviklingsmidlene. Konkurransen er viktig for å sikre tilstrekkelig forskningskvalitet og det mangfoldet som er nødvendig for å få frem alternative ideer og faglig kritikk. Gruppens forslag er innrettet for å ivareta dette hensynet. Som kartet i kapittel 4 viser, er det et stort mangfold i norsk marin forskning. Den nasjonale forskningskonkurransen vil fortsatt være til stede innen denne sektoren, selv om de berørte instituttene samarbeider eller slås sammen.

3.3.7 En verdikjedebasert tilnærming til forskningen

Innenfor blå og grønn sektor er det flere verdikjeder. Fra avl og rogn til forbrukerprodukt innen oppdrett, fra fangst til forbruker innen fiskeri, fra jord til bord innen planteproduksjon og fra avl til forbruker innen husdyrhold.

Verdikjedetenkning er innført i norsk forskningspolitikk i forbindelse med nasjonale programmer og satsinger.

Styringsgruppen legger til grunn at forskningsstrukturen skal tilrettelegge for en

verdikjedebasert forskning. Det innebærer at de enkelte aktørene skal befinne seg i et nettverk hvor forskningen har tilgang til kunnskap om hele verdikjeden, uten at alle relevante verdikjeder dekkes innenfor hver enkelt enhet.

3.3.8 Samarbeid med universitets- og høyskolesektoren

Det er et utstrakt og fruktbart samarbeid mellom de ulike aktørene; både på forsker- og institusjonsnivå, instituttene imellom og i forhold til universitetene, næringslivet og forvaltningen.

Den nye universitets- og høyskoleloven legger til rette for at universitets- og høyskolesektoren kan opprette randsonestitusjoner for gjennomføring av oppdragsvirksomhet. Disse kan konkurrere med instituttene.

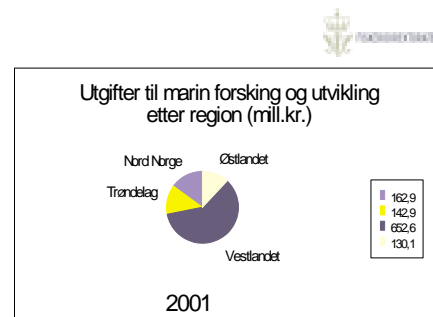
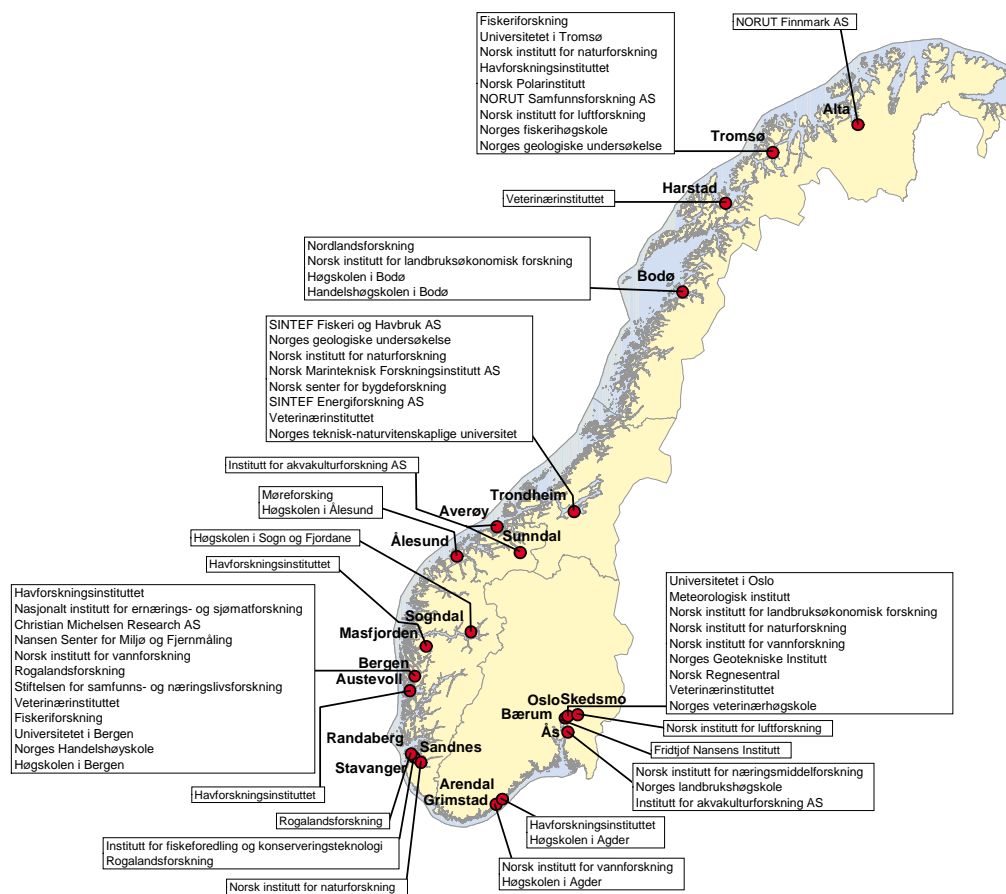
Styringsgruppen legger til grunn at instituttene skal fungere som universitetenes randsonestitutter, og at det ikke bygges opp parallelle kompetansemiljøer. Dagens samarbeid skal videreutvikles og styrkes.

4 Kort beskrivelse av forskningsmiljøene

I tråd med mandatet har Styringsgruppen kartlagt pågående virksomhet og samarbeid. Noen hovedfunn presenteres i dette kapitlet.

Det er mange aktører innen den blå-grønne forskningen. Nedenstående kart viser en oversikt over den marine forskningen i Norge:

MARIN FORSKING OG UTVIKLING Institutt, universitet og høyskular

Kilde: NIFU, skriftserie nr 3, 2003

Figur 1. Oversikt over marin forskning og utvikling i 2001. Utarbeidet av Fiskeridirektoratet

Mandatet angir de relevante forskningsmiljøene til å være:

Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk), Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning), Havforskningsinstituttet, Matforsk AS, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES), Norconserv AS, Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk), SINTEF Fiskeri og havbruk AS og Veterinærinstituttet. I tillegg fastsetter mandatet at relevante deler av universitetenes og de

vitenskapelige høyskolenes aktiviteter skal trekkes inn i vurderingene. Nedenfor følger en kort presentasjon av disse miljøene.

4.1 Nærmere om instituttene

De enkelte instituttene er presentert i vedlegg 3. Det vises til dette.

4.1.1 Kjennetegn

Instituttene fordeler seg slik med hensyn til selskapsform og departementstilknytning:

Tabell 1: De berørte instituttene selskapsform og departementstilknytning

	Fiskeri- og kystdepartementet	Landbruks- og matdepartementet	Andre
Forvaltningsorganer	Havforskningsinstituttet NIFES	Veterinærinstituttet Planteforsk ²	
Aksjeselskaper	Fiskeriforskning Norconserv	Akvaforsk Matforsk	SINTEF Fiskeri og havbruk ³

Institutter med forvaltningsrettede forsknings- og utviklingsoppgaver kjennetegnes bl.a. ved:

- De har selskapsformen forvaltningsorgan eller forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og er underliggende etater til respektive departement.
- Habilitet og tillit er avgjørende for virksomheten, det vil si at de skal være uavhengige både i forhold til myndigheter og næringer.
- Departement, direktorat og tilsyn er hovedkunder og finansieringskilder. Næringen betjenes hovedsakelig via offentlig sektor, men også i en viss grad direkte.
- Næringslivet er også kunder når de har behov for kompetanse fra institusjoner med autoriteten og uavhengigheten til et forvaltningsrettet institutt og relasjonen ikke går ut over instituttets habilitet.

- De har beredskapsroller basert både på bred generisk og spesifikk kunnskap og representerer ofte norske myndigheter i internasjonale fora.
- De har en stor andel langsiktig, offentlig finansiering.

Institutter med næringsrettede forsknings- og utviklingsoppgaver kjennetegnes bl.a. ved:

- De er organisert som aksjeselskaper.
- Næringslivet er hovedkunder, men instituttene kan også utføre oppdrag for forvaltningen.
- De har en lavere andel av langsiktig offentlig finansiering enn de forvaltningsrettede instituttene og er i sterkere grad konkurranseutsatt.

² Planteforsk vil gå inn i et aksjeselskap – Bioforsk – fra 1. juli 2005 (kfr. kapittel 8).

³ SINTEF Fiskeri og havbruk AS har en spesiell stilling, idet det er majoritets eid av den selveiende stiftelsen SINTEF og ikke mottar direktebevilgninger fra de to primærnæringsdepartementene. Det har imidlertid en grunnbevilgning fra Fiskeri- og kystdepartementet via Norges forskningsråd.

4.1.2 Faglig innretning

Instituttene dekker følgende fagområder (illustrert med en gråskala der instituttens kjerneaktivitet er mørk grå og områder det ikke arbeides med er hvite⁴):

Tabell 2: De berørte instituttens faglige innretning

	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon									
Avl og genetikk	■	■	■	■			■	■	■
Fôr	■	■	■		■	■	■	■	■
Oppdrettsproduksjon og –teknikk	■	■	■			■	■	■	■
Etikk/ velferd	■	■	■		■		■	■	■
Helse	■	■	■		■		■	■	■
Nye arter	■	■	■				■	■	■
Transport/ distribusjon/ logistikk		■	■				■	■	
Miljø	■	■	■		■		■	■	■
Mat									
Ernæring til menneske	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Produktkvalitet	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Produksjonsteknologi		■	■	■		■	■	■	■
Mattrygghet og -kvalitet	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Metodikk/ verktøy									
Bioteknologi	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Statistikk/ data	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Økonomi									
Bedriftsøkonomi		■							■
Handelspolitikk		■							■
Markedsfag		■		■			■		■
Samfunnsøkonomi		■						■	■
Samfunns/ ressursfag									
Miljøoppgaver			■		■		■	■	■
Ressurskartlegging			■				■	■	■
Kyst/ bygdesamfunn			■				■	■	■
Jus			■				■	■	■

4.1.3 Samarbeid

Instituttene har et utstrakt samarbeid. Omfanget er angitt i en gråskala der omfattende samarbeid er mørk grå og intet samarbeid er lyst grått⁵:

4 Sammenstilling av opplysninger gitt av det enkelte institutt.

5 Sammenstilling av opplysninger gitt av det enkelte institutt. Der styrken i samarbeidet vurderes ulikt av to institutter, er gjennomsnittsverdier angitt.

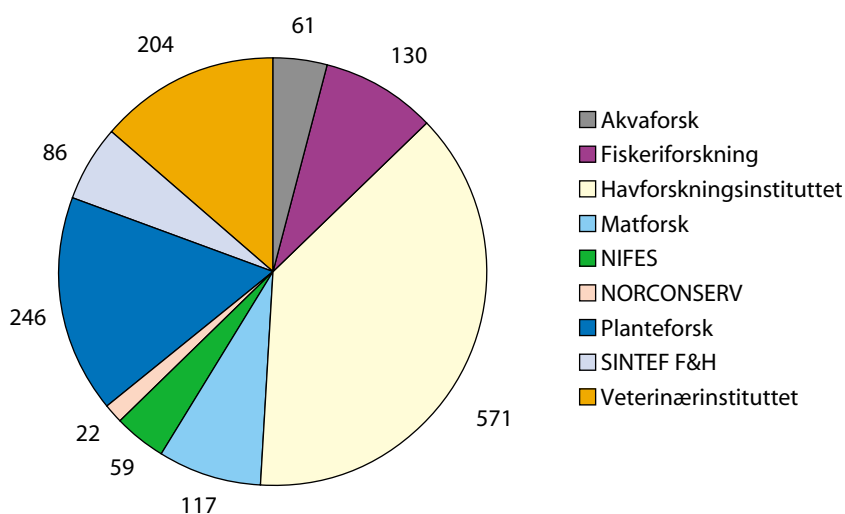
Tabell 3: De berørte instituttene samarbeidsrelasjoner

	Akvaforsk	Fiskeriforskning	Havforskningsinstituttet	Matforsk	NIFES	Norconserv	Planteforsk	SINTEF Fiskeri og havbruk	Veterinærinstituttet
Akvaforsk									
Fiskeriforskning									
Havforskningsinstituttet									
Matforsk									
NIFES									
Norconserv									
Planteforsk									
SINTEF									
Veterinærinstituttet									

4.1.4 Økonomi

I 2003 hadde instituttene kr. 1,5 milliarder i driftsinntekter⁶. Inntektene fordeler seg slik (i millioner kroner):

Det er vesentlige forskjeller mellom de forvaltningsrettede og næringsrettede instituttene både når det gjelder inntektenes størrelse og den økonomiske profilen:

Figur 2: De berørte instituttene driftsinntekter i millioner kroner i 2003

⁶ Tallmaterialet er hentet fra instituttene rapporter til Norges forskningsråd, publisert i *Årsrapport 2003. Forskningsinstituttene. Delrapport for primærnæringsinstituttene* utgitt i mai 2004.

Tabell 4: De berørte instituttene inntektsfordeling i 2003

	De forvaltningsrettede instituttene	De næringsrettede instituttene
Driftsinntekter	kr. 1 079 mill	kr. 415 mill
Grunnbevilgning	4,2%	9,6%
Strategiske instituttprogrammer	3,2%	10,0%
Andre generelle midler	48,0%	18,3%
Prosjektbevilgninger fra Forskningsrådet	8,9%	13,6%
Offentlig forvaltning	16,0%	8,6%
Næringsliv	9,6%	33,8%
Utlandet	2,4%	4,9%
Andre	7,6%	1,3%

4.1.5 Bemanning

Også når det gjelder personalressurser er det ulikheter:

Tabell 5: De berørte instituttene bemanning i 2003

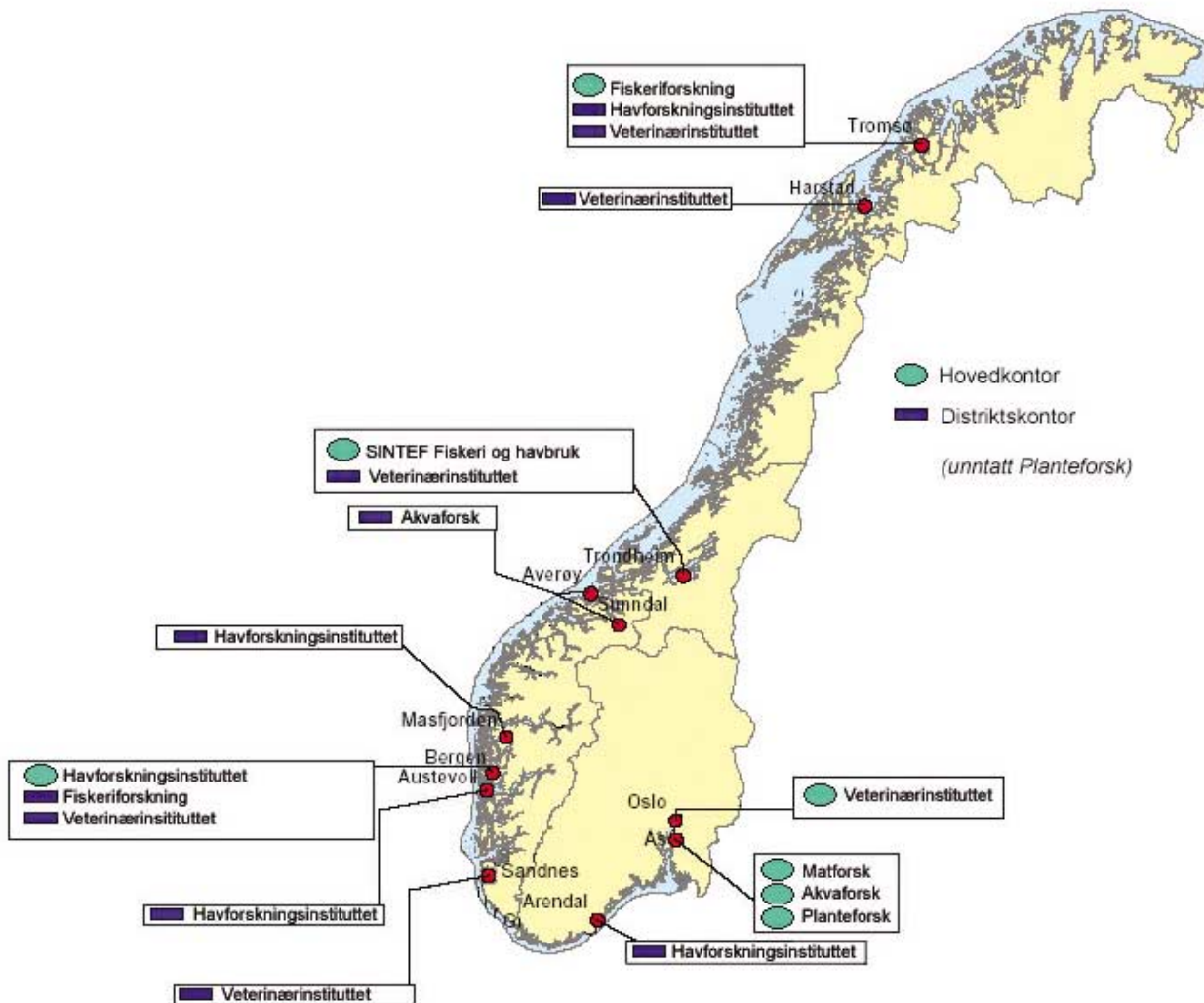
	De forvaltningsrettede instituttene	De næringsrettede instituttene
Årsverk totalt	1 141	485
Forskerårsverk	412	245
Forskerårsverk i % av total	36%	51%
Antall ansatte med dr.grad	294	124
Ansatte med dr.grad pr. forskerårsverk	0,71	0,51

Foto: Matforsk

4.1.6 Lokalisering

Instituttene er geografisk spredt:

Figur 3: De berørte instituttene lokaliserings

Akvaforsk: Hovedkontor på Ås, distriktskontor på Sunndalsøra og Averøy

Fiskeriforskning: Hovedkontor i Tromsø, distriktskontor i Bergen

Havforskningsinstituttet: Hovedkontor i Bergen, distriktskontor i Tromsø, Arendal, Matre og Austevoll

NIFES: Hovedkontor i Bergen

Norconserv: Hovedkontor i Stavanger

Planteforsk: Hovedkontor på Ås, distriktskontorer på Kapp, Grimstad, Nes på Hedmark, Stjørdal, Lofthus, Leikanger, Klepp, Tromsø, Heggenes, Bodø, Kvikne, Hellevik i Fjaler, Tjøtta og Svanvik

Matforsk: Hovedkontor på Ås

SINTEF Fiskeri og havbruk: Hovedkontor i Trondheim

Veterinærinstituttet: Hovedkontor i Oslo, distriktskontor i Sandnes, Bergen, Trondheim og Harstad/Tromsø

4.2 Relevante aktiviteter ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene

Alle de berørte instituttene er geografisk plassert nær til universiteter eller vitenskapelige høyskoler i Bergen, Oslo/Ås, Stavanger, Tromsø og Trondheim. Det er et nært faglig og organisatorisk samarbeid regionalt. Samarbeidet er imidlertid organisert forskjellig både når det gjelder undervisning, forskning, infrastruktur og randsonefunksjoner, og spenner fra direkte eierskap til allianser eller løse avtaler.

En gjennomgang av universitetenes faglige prioriteringer viser at alle satser sterkt på marin forskning, men også at de driver betydelig aktivitet av betydning for grønn sektor, ikke minst med basis i plantefysiologi, mikrobiologi og bioteknologi.

Generelt er det sammenfall mellom forskningen ved universitetene og korresponderende institutt. For eksempel arbeider Norges landbrukshøgskole med husdyravl og ernæring, mens Akvaforsk arbeider med fiskeavl og ernæring. I Bergen arbeider Havforskningsinstituttet med marin biologi. Det korresponderer med arbeidsområdene til Universitetet i Bergen. Tilsvarende koplinger finner man i Stavanger, Tromsø og Trondheim. Tett kopling mellom universitet og institutt er derfor kritisk for å sikre sterke velfungerende forskningsgrupper, styrke rekruttering til forskning og næring og optimalisere bruken av infrastruktur.

Biofagevalueringen konkluderte med at de biologiske forskningsmiljøene ved universitetene gjennomgående var for små og ikke godt nok koordinert. Universitetene i Bergen, Oslo og Trondheim har på denne bakgrunn konsolidert den biologiske forskningen innenfor ett biologisk institutt. De har dermed foretatt en faglig styrking og integrasjon som er parallell

til den som skjer mellom instituttene som skal danne Bioforsk, og som kan videreføres i dette arbeidet med den blå-grønne matalliansen.

Dannelsen av større enheter viser også at organisering av universitetsforskningen innen biologi etter en rendyrket blå eller grønn akse ikke lenger vurderes som hensiktsmessig. Dette er sammenfallende med Styringsgruppens observasjoner om at det innen mer grunnleggende forskning er stor synergi mellom sektorene.

FUGE⁷-plattformene som er etablert ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene, utgjør en viktig faglig ressurs for instituttene biologiske forskningsarbeid.

Universitets- og høyskolesektoren satser også betydelig på oppdragsforskning, innovasjon og kommersialisering av egen forskning. De nye belønningkriteriene for universitetene vil føre til økt fokus på denne type oppgaver.

Denne sektoren har således i dag sterk fokus både mot havbruk, mat og grønn sektor og ser behovet for en bred faglig plattform for sine satsinger på disse områdene. I tillegg innretter institusjonene seg i økende grad mot næringsmessig nytte av deler av virksomheten og etablerer nye organer, i stor grad sammen med instituttene.

Disse momentene har vært sentrale i styringsgruppens vurderinger og forslag om fremtidig organisering og eierskap til primærnæringsinstituttene i den blå-grønne matalliansen.

På regionalt nivå er det også dannet allianser og andre faglige samarbeidsorganer mellom universitet/ vitenskapelig høyskole og samlokalisert forskningsinstitutt. Dette er illustrert gjennom en del eksempler nedenfor.

7 Programmet for Funksjonell genomforskning Norge

4.2.1 Universitetet i Bergen

Det har over lang tid vært et nært samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, NIFES og Universitetet i Bergen om doktorgradsutdanning og professor II-stillinger, samt om Forskningsråds- og EU-prosjekter. De tre eier også i fellesskap *Protevs AS*, som skal tilby industri og næringsliv anvendte forsknings- og konsulenttjenester innenfor institusjonenes fagområder.

UNIFOB AS er universitetets redskap for eksternt finansiert forskning og oppdragsforskning på alle universitetets fagområder.

UNIFOB er igjen medeier i *Senter for næringslivsforskning (SNF)*, som er Norges Handelshøyskoles organ for oppdragsforskning. Gjennom UNIFOB kobles derfor oppdragsforskning basert på kompetanse fra Universitetet i Bergen og Norges handelshøyskole.

Sarsia Innovation AS skal bidra til kommersialisering av prosjekter fra UNIFOB/

Universitetet i Bergen, spesielt innenfor marin bioteknologi og medisin.

Forinnova AS er et prosjektutviklingsselskap under Sarsia og skal sikre intellektuelle og industrielle rettigheter samt finne lisens-takere og utviklingspartnere.

Høyteknologisenteret er universitetets forskningspark for nyetablerte bedrifter, og bedriftene her betjenes av Sarsia/Forinnova.

4.2.2 Universitetet i Oslo

Ingen av de ni instituttene har aktivitet som gjør det naturlig at de har randsonedefunksjoner for Universitetet i Oslo.

Forskningsparken AS, som ligger i tilknytning til universitetsområdet på Blindern, er Norges største forskningspark. Universitetet i Oslo eier 33,4% av selskapet der SIVA og Oslo kommune også er store eiere. Mange av bedriftene i parken arbeider innen bioteknologi, biomedisin og miljøovervåking.

Foto: Matforsk

Birkeland Innovasjon AS er universitetets nye enhet for patentering og kommersialisering av egne forskningsresultater.

4.2.3 Universitetet i Tromsø

NORUT-gruppen AS ivaretar randsonedefunksjonene for universitetet, som har en eierandel på 54%. Andre store eiere er SIVA (22%) og Fiskeri- og kystdepartementet (12%).

NORUT-gruppen har syv datterselskaper inkludert en eierpost på 51% i Fiskeriforskning AS. De andre selskapene i gruppen er Norut Informasjonsteknologi AS, Norut Samfunnsforskning AS, Norut Medisin og Helse AS, Norut Teknologi AS, Norut NIBR Finnmark AS og NorInnova AS (inntil 2003 Forskningsparken i Tromsø AS).

Innova AS er et innovasjonsselskap for kommersialisering av nye teknologi- og forskningsbaserte forretningsideer. Selskapet eies av NORUT-gruppen (vel 56%), SIVA (ca 27%) og private (ca 17%).

4.2.4 Norges landbrukshøgskole

Norges landbrukshøgskole er største eier i Akvaforsk AS, og det legges opp til at de også kan gå inn som eiere i Bioforsk.

Bioparken AS skal drive forretningsmessig videreutvikling av forskningsresultater og kunnskapsbaserte prosjektidéer med kommersielt potensial, med utspring i de biologiske forskningsmiljøene i Ås. Norges landbrukshøgskole, Akvaforsk, Matforsk og Planteforsk er alle blant eierne.

De samme eierne er også inne i *Biopolis BA*, som skal sette samhandling mellom innovasjon, forskning og næringsutvikling i system hos forskningsinstituttene i landbrukssektoren og på NLH, slik at forskningen blir et innovativt verktøy for det kunnskapsbaserte næringslivet.

Gjennom *Akvaforskalliansen* har Akvaforsk AS, Matforsk og Norges landbrukshøgskole

etablert et forpliktende samarbeid om forskning, utvikling og utdanning innen akvakultur og med spesiell vekt på avl, fôr, produksjonsteknikk, miljø og utvikling av matprodukter.

De samme tre organisasjonene har etablert *Matalliansen*, som en felles portal inn til forskere som arbeider innen fagområdet mat – fra jord og fjord til bord.

4.2.5 Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet

SINTEF-instituttene er randsoneinstitutter for NTNU.

NTNU er en av eierne av *Leiv Eiriksson Nyskaping AS*, som arbeider med kommersialisering av forskningsresultater fra NTNU og SINTEF. Virksomheten omfatter bistand til utarbeiding av forretningsplaner, patentering/lisensiering og bedriftsetablering. Videre gis bistand til kontakt med venturekapitalselskaper, som Sårkorninvest Midt-Norge.

4.2.6 Norges veterinærhøgskole

Det er et nært faglig samarbeid innen undervisning og forskning samt drift og bruk av lokaliteter og utstyr mellom NVH og Veterinærinstituttet.

Norges veterinærhøgskole, Veterinærinstituttet og Veterinærmedisinsk Oppdrags-senter (VESO) har etablert en felles internett-portal, *Norsk Akvamedisin*, for å fremme forskning og tjenestelevering innen akvamedisin.

4.2.7 Høyskolen i Stavanger/ Universitetet i Stavanger

Gastronomisk institutt, "En smeltedigel for gode opplevelser", er tilknyttet Norges hotell-fagskole under Høyskolen i Stavanger (universitet fra 1. januar 2005).

Matforsk, Fiskeriforskning og Norconserv har i 2004 kjøpt 60% av aksjene i Gastronomisk institutt.

DEL II

Vurderinger

5 Universitetene og instituttene: Forskning og samarbeid

Mandatet legger vekt på at universitetene og de vitenskapelige høyskolene har en vesentlig FOU-virksomhet og bidrar til kompetanseoppbygging for landbasert og marin verdiskaping. Dette kapitlet tar opp utfordringene og mulighetene for en kopling av disse aktivitetene med det som skjer i de berørte instituttene.

5.1 Grunnleggende forskning

I evalueringen av norsk biologisk forskning⁸ slås det fast at det innenfor havbruksforskningen er et underskudd på grunnleggende forskning. Den er fortrenget av for mye nytte-drevet kortsiktig forskning:

"For at Norge ikke skal henge etter den internasjonale innovasjonstakten i biologifaget er det viktig med en større forskningspolitisk vektlegging av nysgjerrighetsdrevet forskning."

"Det kan videre synes som om den norske akvakulturforskningen (i likhet med arktisk biologi og marinbiologi) i for stor grad er blitt bygget opp og utviklet seg som en "egen" forskningsdisiplin med et for anvendt preg og i for liten grad har klart å bygge inn i seg et spekter av grunnleggende biologiske disipliner som kan gjøre næringen mer bærekraftig og innovativ. På samme måte som i arktisk biologi og marinbiologi synes det nødvendig å bygge forskningsmiljøer som omfatter flere biologiske disipliner, og som er store nok til å hevde seg internasjonalt innenfor grunnleggende forskning".

Styringsgruppen understreker betydningen av å styrke den grunnleggende forskningen, og legger til grunn at de organisatoriske løsningene gruppen foreslår skal bidra til dette gjennom en sterkere kopling mellom forskningsaktørene og en bedre ressursutnyttelse.

5.2 Grunnforskning, anvendt forskning og innovasjonsforskning

I sin rapport *De næringsrettede instituttene i det fremtidige innovasjonssystemet*⁹ stiller NIFU STEP opp tre typer enheter for å sikre et velfungerende innovasjonssystem:

- i) Enheter som kan drive langsiktig, grunnleggende kunnskapsoppbygging, dvs som er i stand til å holde tritt med den mer akademiske forskningsfronten, og som evner både å bevare kunnskap over tid og å overføre den effektivt til stadig nye generasjoner.
- ii) Enheter som kan drive handlingsrettet, praktisk orientert forskning, og som gjennom dette kan bidra til å løse problemer i næringsliv og samfunnet for øvrig.
- iii) Enheter som er i stand til å gjøre bruk av eksisterende kunnskap på fruktbare måter og slik bidra til bedrifters og andre organisasjoners læring og innovasjon.

Etter en tradisjonell lineær modell vil universitets- og høyskolesektorens rolle være punkt i), instituttsektorens punkt ii) og næringslivets punkt iii), ut fra en tankegang om at det

8 Review of Research in Biology and relevant areas of Biochemistry in Norwegian Universities, Colleges and Research institutes, Norges forskningsråd 2000 (Biofagevalueringen)

9 Aris Kaludis og Per M. Koch *De næringsrettede instituttene i det fremtidige innovasjonssystemet*. NIFU STEP, Oslo 2004

ene leddet ”overtar” kunnskapen og videreforedler denne til et stadig høyere nivå. Erfaring viser at det ikke fungerer slik. Innovasjon forutsetter gjensidig og kompleks interaksjon og vekselspill mellom teoretisk innsikt og praktiske løsninger.

Styringsgruppen legger NIFU STEP-rapportens forståelse til grunn for sine vurderinger. For å dra nytte av de ulike typene kunnskapsproduksjon i et innovasjonsmessig perspektiv, må den kunnskapsutviklingen de ulike enhetene driver leve side ved side, enten gjennom et nært samarbeid mellom institusjoner eller innenfor en enkelt organisasjon. Dette betyr at verken begrepene ”anvendt forskning” eller ”grunnforskning” representerer noen prinsipiell skillelinje når det gjelder ulike typer forskning, og derfor heller ikke gir grunnlag for et skille mellom universitetene og høyskolene på den ene siden og forskningsinstituttene på den andre. I kjerneaktiviteten må derfor instituttene ha en faglig autonomi og selvstendig posisjon.

I følge NIFU STEPs rapport lykkes instituttene også best om de får anledning til å drive med forskning av mer grunnleggende, langsiktig og ”akademisk” karakter, *”fordi dette setter dem bedre i stand til å utføre handlingsrettet problemløsende forskning”*.

Styringsgruppen slutter seg til dette og legger til grunn at samarbeid og organisering skal

bygge på arbeidsdeling etter temaer og ikke etter hvor i innovasjonsprosessen de ulike deltagerne befinner seg.

5.3 Forholdet mellom instituttene og universitetene og de vitenskapelige høyskolene

Den nye universitets- og høyskoleloven legger til rette for at universitets- og høyskolesektoren kan opprette randsonestitusjoner for gjennomføring av oppdragsvirksomhet. Disse kan konkurrere med instituttene. Dette kan ses på som en parallell, alternativ regional utvikling i forhold til det nære samarbeidet som er beskrevet i punkt 4.2.

Rendyrket legger begge disse ”regionale modellene” til rette for nasjonal konkurranse om oppgaver og midler, dels innen regionene og dels mellom dem. I forhold til målet om at Norge skal være internasjonalt ledende innen havbruksforskning, og at konkurransearenaen følgelig primært er det internasjonale markedet, vil isolerte regionale satsinger gi en underoptimal nasjonal modell. Det vil være uheldig om universitetene etablerer randsonestitusjoner i konkurranse med instituttene.

Styringsgruppen legger til grunn at det fremtidige samarbeidet skal ta utgangspunkt i sterke miljøer i Bergen, Tromsø, Trondheim og Oslo/Ås, som knyttes sammen i en overordnet nasjonal struktur. Dagens ulike organisering er ingen hindring. Et likhetstrekk må imidlertid være at forskningsinstituttene fungerer som universitetenes randsonestitutter, og at det ikke bygges opp parallelle kompetansemiljøer. Styringsgruppen kommer tilbake til Eiermessige konsekvenser av denne forutsetningen i kapittel 11.

Samtidig som denne strukturen bygger på et sterkt regionalt samarbeid, understreker Styringsgruppen at den må legge til rette for at instituttene også samarbeider med universiteter i andre regioner når dette er faglig ønskelig. Strukturen må også muliggjøre den nasjonale konkurransen både om forsknings-

midler og oppdrag som er nødvendig for at vitenskapelige kvalitetskrav ivaretas.

I et nasjonalt totalbilde inngår også de regionale høyskolene og forskningsstiftelsene som arbeider innenfor blå-grønn sektor. De utgjør mindre miljøer i blå-grønn sammenheng, men driver undervisning, har en viss infrastruktur og er i enkelte tilfeller konkurrenter om forsknings- og oppdragsmidler. Styringsgruppen legger vekt på at den blå-grønne organisasjonen må etablere de nødvendige

samarbeidsrelasjonene til disse miljøene. Særlig viktig er dette på infrastrukturens side, som er så krevende både investerings- og driftsmessig at den må ses i en samlet nasjonal sammenheng.

Det er etablert ordninger med utveksling av vitenskapelig personell mellom universitets- og instituttsektoren. Disse varierer mellom de ulike lærestedene. En standardisering og formalisering av ordningene vil kunne øke den positive effekten.

Foto: Vidar Vassvik

6 Samlet innsats og ny struktur

Landbruk, fiskeri og havbruk er viktige næringer. I primærjordbruket var det 58 800 driftsenheter og 70 500 årsverk i 2003, mens brutto produksjonsverdi var i overkant av 10 milliarder kroner. Det var 17 200 fiskere og 10 700 fiskebåter i 2002. Innenfor havbruk totalt var det ansatt 4 400 personer samme år og eksportverdien av norske fiskeprodukter var om lag 28 milliarder kroner. Nærings- og nytelsesmiddelindustrien hadde vel 52 000 ansatte i 2001, hvorav 12 900 i fiskeforedling og 34 000 sysselsatte i den delen av industrien som i relativt stor grad var basert på norske jordbruksvarer. Samlet brutto produksjonsverdi var i 2001 i underkant av 124 milliarder kroner, hvorav i underkant av 80 milliarder basert på jordbruksprodukter.

Det er sterke grunnleggende fellestrekk mellom ”grønn” og ”blå” samfunnssektor: Fiskeri og landbruk er biologisk baserte primærnæringer med næringsmiddelindustri som utgjør en stor del av industrisyssetningen i Norge, samtidig som fiskeri og landbruk er sentrale faktorer i distrikts-Norges sysselsetting, bosetting og kultur.

Dette medfører spesiell felles faglig tilnærming når det gjelder biologisk forskning og utvikling av råstoffet for næringsmiddelindustrien, men også i forhold til mat: Produktene møtes på matbordet. Det er nødvendig med forskning om kvalitet, vareutvalg, matglede og om et trygt og sunt kosthold.

Flere aktører har arbeidet på tvers av de klassiske skillene mellom ”blått” og ”grønt”. Mest fremtredende har dette vært innen den grunnleggende forskningen og innen foredlings- og markedsføringsforskning.

Mandatet og departementenes bakgrunnsmateriale for Styringsgruppens arbeid peker på at det er et stort uutnyttet potensiale for synergier. Gruppen har foretatt en omfattende kartlegging av den pågående virksomheten, særlig med tanke på å identifisere samarbeidsorganer. Det viste seg at de fellesorganer og de samarbeidsrelasjonene som fantes, enten var bilaterale eller bare omfattet et fåtall av de aktuelle instituttene, og var av relativt uforpliktende karakter. Det ble derfor tidlig klart for Styringsgruppen at det måtte strukturelle endringer til for å få til et utvidet og forpliktende samarbeid.

6.1 Kort om den blå-grønne prosessen

Tidlige modeller for et styrket samarbeid tok utgangspunkt i sekretariatets besøk ved og diskusjoner med alle de berørte instituttene. Det ble utarbeidet tre modeller basert på ulik grad av integrasjon mellom dagens institutter. I tillegg ble det lansert en ren regionalmodell, der instituttene gikk sammen med universitetene og de vitenskapelige høyskolene på de stedene de er lokalisert.

Disse fire modellene ble drøftet med Referansegruppen og universitetene og de vitenskapelige høyskolene. Det var bred enighet om at det er viktig og riktig å skille mellom forvaltningsrettet og næringsrettet forskning, og at den næringsrettede virksomheten kan tjene på en sterkere organisatorisk kopling. Det var også enighet om at et nærmere samarbeid med universitetene og de vitenskapelige høyskolene er nødvendig og ønsket. Ingen gikk inn for en opprettholdelse av dagens struktur som primærløsning. Den regionale modellen fikk ingen tilslutning.

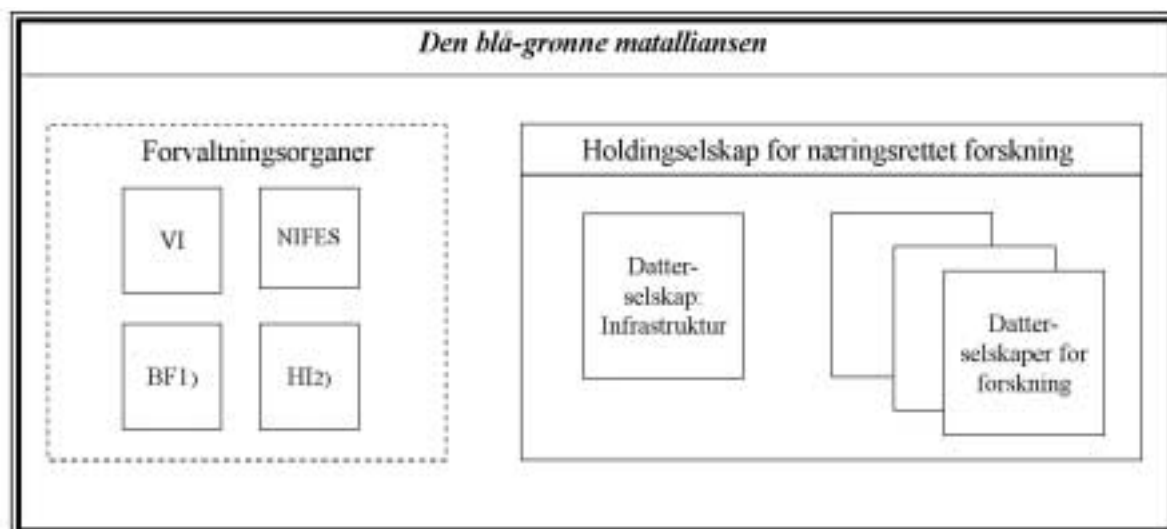
Innenfor denne rammen lanserte flere av instituttene alternative løsninger. Ingen av forslagene vant bred tilslutning hos de øvrige, men Styringsgruppen fikk verdifulle innspill. Elementer fra disse modellene er bygget inn i den modellen gruppen anbefaler.

Styringsgruppen er tilfreds med det engasjementet som er vist, og ser at prosessen i seg selv har medført at instituttene har blitt bedre kjent med hverandre. Prosessen har derfor også lagt et grunnlag for implementeringen av nye løsninger. Samtidig har gruppens arbeid brakt underliggende motsetninger mellom instituttene til overflaten. Det har skapt uro.

6.2 Hovedgrepet

Styringsgruppen foreslår at det etableres en ny struktur, der det skilles mellom infrastruktur, forvaltningsrettede og næringsrettede oppgaver. Det foreslås å

1. etablere en fellesarena - *Den blå-grønne matalliansen* - for de blå-grønne forskningsaktørene,
2. opprette et eget infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttens havbruksstasjoner, men også de som er drevet av universitetene og andre,
3. skille ut næringsrettet virksomhet fra de instituttene som er forvaltningsorganer, og
4. samle den næringsrettede virksomheten i et holdingselskap.

1) Kfr omtale i kapittel 8.

2) Havbruksstasjonene og den næringsrettede forskningen er skilt ut og lagt inn i holdingselskapet

Figur 4: Forslag til ny struktur

De ulike grepene er begrunnet og utdypet i de påfølgende kapitlene.

7 Den blå-grønne matalliansen

Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet la følgende ambisjoner til grunn for Styringsgruppens arbeid (kfr. vedlegg 1):

- *”Både næringsliv og forvaltning vil ha stor nytte av synergien av et tett samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene,*
- *Kunnskapsbehovene og prioriteringene innen FoU i landbruk og havbruk så langt det er faglig hensiktsmessig, skal sees under ett,*
- *Forskningsmiljøene definerer felles strategisk plattform for fremtidig kostnadseffektivt samarbeid med sikte på å ta ut synergien mellom sektorene,*
- *De økonomiske ressursene fra offentlige og private kilder anvendes ut fra en samlet behovsvurdering,*
- *Det legges opp til en mer bevisst og koordinert politisk styring av ressurser som avsettes til FoU innen sektorene.”*

Dette er forventninger som ikke alle kan innfris endelig innenfor Styringsgruppens faglige og tidsmessige ramme, men som gruppens forslag gir en organisatorisk forankring.

Hovedtyngden av de berørte institusjonene har understreket behovet for at det opprettes et felles overordnet organ. De ønsker at den kontakten og innsikten som er etablert i prosessen videreføres og forankres organisatorisk, og at man får ett organ for diskusjon

av fellesanliggender på tvers av departements- og instituttgrenser.

Styringsgruppen deler oppfatningen av at det er behov for et fellesforum og finner at det bør opprettes et rådgivende og koordinerende fellesorgan – *Den blå-grønne matalliansen* – der de forvaltningsrettede og de næringsrettede instituttene kan møtes sammen med de viktigste forskningsfinansierende organene. Dette skal bygge videre på det engasjementet som er utløst og det samarbeidsfundamentet som er lagt gjennom prosessen med å finne frem til en ny struktur.

Fellesorganets funksjoner:

- Møteplass for diskusjon av aktuelle problemstillinger.
- Koordinere fellesanliggender.
- Gi råd om samlede, strategiske satsinger til myndighetene og Norges forskningsråd.
- Etablere et nettverk for informasjonsutveksling.

Følgende bør delta:

- Norges forskningsråd
- De forvaltningsrettede instituttene
- Det nye, næringsrettede konsernet
- De berørte universitets- og høyskoleorganene
- De berørte departementene (Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet)
- Forskningsfondene i landbruks- og havbrukssektoren.

Styringsgruppen mener det er hensiktsmessig å legge fellesorganet til Norges forsk-

ningsråd. De bør lede organet, utforme mandatet og sørge for sekretariatsfunksjoner. En mulig modell er de såkalte instituttleder-

møtene. De to statsrådenes forventninger bør være fundament for arbeidet.

8 Grønn sektor – Planteforsk (Bioforsk)

På landdyrsiden er det ingen instituttsektor, slik det er på fiskeri- og havbrukssiden. Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap ved Norges landbrukshøgskole fungerer både som universitets- og næringsinstitutt. Synergi mellom landdyrsiden og det foreslåtte instituttet ser derfor ut til å kunne ivaretas best ved tett kopling mellom høgskolen og instituttet. Et eget næringsinstitutt for husdyr ville ellers vært naturlig å legge inn i den blå-grønne modellen, på grunn av store fellestrekk mellom landdyr og akvatiske organismer.

Matforsk er fellesinstituttet for videreføring av primærproduksjonen både for plante- og husdyrsektoren, med tette samarbeidsforhold til Bioforsk og Norges landbrukshøgskole, og foreslås fullt integrert i det blå-grønne selskapet.

Planteforsk går inn i Bioforsk AS fra 1. juli 2005, sammen med Jordforsk (Senter for jordfaglig miljøforskning) og NORSØK (Norsk senter for økologisk landbruk). I forhold til primærproduksjon av planter er dermed de grønne instituttene samlet til ett.

Bioforsks visjon skal være trygg matproduksjon, rent miljø og økt verdiskaping basert på langsiktig ressursforvaltning. Instituttet skal være en regional, nasjonalt og internasjonalt konkurransedyktig produsent av kunnskap, tjenester og løsninger gjennom forskning og utviklingsarbeid. Det skal bidra til økt innovasjon, bedre miljøkvalitet, bærekraftig ressursforvaltning og matproduksjon til nytte for næring, forbrukere og samfunn.

Instituttet vil ha ca 500 medarbeidere, en årlig omsetning på ca 300 mill kroner og faglige enheter over hele landet.

Planteforsk har i dag betydelig forvaltningsrettet virksomhet. I tråd med prinsipper for øvrig i rapporten, bør denne skilles organisatorisk fra den næringsrettede virksomheten. Da det ikke eksisterer institusjoner som kan oppta denne virksomheten, vil en slik utskilling måtte medføre opprettelse av en ny institusjon, med tilnærmet tilsvarende geografisk spredning som dagens Planteforsk, og betydelige arealressurser. En utskilling vil sannsynligvis øke kostnadsnivået. I en avveining mellom ønsket om et organisatorisk skille og vurderingene av ressursbehov knyttet til en slik nydannelse, foreslår styringsgruppen at Bioforsk dekker både de forvaltningsrettede og de næringsrettede FoU-funksjonene. Det forutsettes at instituttet har spesielt fokus på habilitetsproblemstillinger (kfr. kapittel 10).

Samtidig synes det naturlig at både deler av den forvaltningsrettede virksomheten og hele den næringsrettede virksomheten konkurransesettes i større grad enn i dag. Konkurrentene vil her neppe komme fra blå sektor, men fra institutter og universitets- og høyskoleinstitusjoner som arbeider med plantevekster. Tilsvarende kan en overføring av forvaltningsrettede oppgaver fra dagens forvaltningsinstitutter (kfr. kapittel 10) til universitets- og høyskolesektoren medføre økt konkurranse.

Faglig er det noen grunnleggende felles plattformer mellom Bioforsk og de andre instituttene, for eksempel innen biologi og bioteknologi som grunnlag for biologisk produksjon, og råvarekunnskap som grunnlag for matvarekvalitet, kosthold etc.

Konkret er Planteforsk blant annet engasjert i problemstillinger knyttet til landbruksbasert

fiskefôr til oppdrettsfisk samt utnyttelse av restprodukter (avfall) fra landbruk og fiskeproduksjon.

Planteforsk har i dag en rolle som nasjonalt kompetansesenter for ferskvannsfisk (knyttet til Nord-norsk kompetansesenter ved Holt i Tromsø). Dette området må ses i sammenheng med Fiskeriforsknings kompetanse, og en overføring til det nye selskapet bør vurderes.

Den alt overveiende delen av virksomheten for øvrig, enten denne er rent jordbruksfaglig eller for eksempel knyttet til forurensning av jord, hydrologi, grunnvannsforsyning, behandling av utslipp fra landbruk, private og kommunale anlegg eller bruk av GIS, har få eller ingen felles faglige krysningspunkter med de andre instituttene.

I et felles blå-grønt selskap ville Bioforsk blitt dominerende ut fra antall ansatte og omsetning. Samtidig har den alt overveiende delen av virksomheten ikke faglige tilknytningspunkter. Derfor realiseres få synergieffekter

ved å slå sammen Bioforsk med det næringsrettede instituttet. Resultatet vil snarere bli et selskap med for bred forskningsfaglig portefølje.

Styringsgruppen finner derfor ut fra en totalvurdering at det ikke er naturlig å inkludere Planteforsk/Bioforsk i de modellene som foreslås i de påfølgende kapitlene, men mener at instituttet må kobles inn mot modellene gjennom den foreslåtte samarbeidsarenaen og "Den blå-grønne matalliansen".

Instituttet bør likevel inngå i den gjennomgangen som foreslås gjort i en tidlig fase i det videre arbeidet, for å vurdere hva det er ønskelig å legge inn i det næringsrettede FoU-selskapet fra samtlige av de forvaltningsrettede instituttene.

Gjennom dannelsen av Bioforsk og dette selskapets nære samarbeidsforhold til Norges landbrukshøgskole, skjer det en meget sterk koordinering av aktiviteten innen grønn sektor og mellom institutt og universitet- og høyskolesektoren.

9 Havbruksstasjoner

Det eksisterer en rekke havbruksstasjoner som blir brukt eller kan brukes til forsknings- og utviklingsformål. Både institutter, universiteter, regionale høyskoler og næringsliv eier slike stasjoner. De viktigste er:

Tabell 6. Oversikt over havbruksstasjoner

Stasjon	Lokalisering	Eiere/ brukere
Kårvika	Troms	Fiskeriforskning AS og Universitetet i Tromsø
Troms Marin Yngel	Troms	Fiskeriforskning AS
Gildeskål forskningsstasjon	Nordland	Nordland Fylkeskommune, Gigante og Seafarm Invest
Fjord Forsøksstasjon Helgeland AS	Nordland	Fjord Seafood, Fjord Marin, BioMar AS.
Vikan	Nord-Trøndelag	Veso AS
Sunnalsøra	Møre og Romsdal	Akvaforsk AS
Averøy	Møre og Romsdal	Akvaforsk AS
Sogndal	Sogn og Fjordane	Høgskolen i Sogndal
Smittelab i Bergen	Hordaland	Universitetet i Bergen
Austevoll	Hordaland	Havforskningsinstituttet
Austevoll	Hordaland	Fiskeriforskning AS
Matre	Hordaland	Havforskningsinstituttet
Forskningsstasjonen IMS	Rogaland	Norsk institutt for naturforskning
Ewos Innovation – Dirdal	Rogaland	Ewos
Ewos Innovation – Lønningdal	Rogaland	Ewos
Nutreco ARC	Rogaland	Nutreco
CAC	Rogaland	Skretting, Marine Harvest
Solbergstrand	Akershus	Norsk institutt for vannforskning
Biologisk stasjon Drøbak	Akershus	Universitetet i Oslo
Ny-Ålesund	Svalbard	Kings Bay as

En betydelig andel av midlene til marin forskning benyttes til investering og drift av havbruksstasjonene. Styringsgruppen mener disse midlene må utnyttes optimalt.

Styringsgruppen vil understreke at havbruksstasjonene utgjør viktig forskningsinfrastruktur i europeisk sammenheng. Norge kan bidra til tettere europeisk forskningsintegrasjon ved å organisere stasjonene slik at de blir tilgjengelige for europeiske forskere i større

skala. Dette må veies opp mot de konkurransemessige og faglige fordeler de enkelte instituttene har av å ha egne stasjoner integrert i sin virksomhet.

For å unngå nasjonal overetablering, mener Styringsgruppen at det er nødvendig med en samlet vurdering av behovene for havbruksstasjonstjenester ut fra tilbud og etterspørsel, og foreslår at det etableres et aksjeselskap med oppgave å eie og drive havbruksstasjo-

nene. I første omgang bør selskapet overta Fiskeriforsknings¹⁰, Akvaforsks og Havforskningsinstituttets stasjoner, samt Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS sitt forsøksanlegg på Vikan i Nord-Trøndelag og Torskeavlsstasjonen i Tromsø.

På sikt bør alle de offentlige havbruksstasjonene inngå i selskapet. Infrastrukturselskapet inngår som en del av det næringsrettede forskningskonsernet (kfr. kapittel 11).

Det er store variasjoner i eierskap og organisering av havbruksstasjonene. Akvaforsks stasjoner på Averøy og Sunndalsøra eies av og er en integrert del av instituttet. Det samme gjelder Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS sitt forsøksanlegg på Vikan. Alle de andre stasjonene ved instituttene og i UoH-sektoren er helt eller delvis eid av staten, direkte eller via Statsbygg. Styringsgruppen er klar over at det statlige eierskapet medfører spesielle problemstillinger knyttet til overføring av betydelige verdier til et aksjeselskap. Dette må utredes videre av holdingsselskapet i samarbeid med dagens statlige eiere.

Samordning av stasjonene i eget selskap vil etter Styringsgruppens mening bidra til et klarere kunde – leverandørforhold. Tjenestene ved hver enkelt stasjon vil tilpasses brukernes behov for kjøp, og kostnadene forbundet med bruk av dyr infrastruktur synliggjøres fullt ut i prosjekter og oppdrag. Samtidig vil brudd på den direkte forbindelsen mellom FoU-virksomhet og stasjonsdrift gi forskningsmiljøene reelle valg i bruk av stasjoner. Styringsgruppen er klar over at dette også kan medføre redusert aktivitet ved noen anlegg. En eiermessig kopling vil imidlertid kunne kompensere noe for dette (kfr. punkt 11.1 nedenfor).

Gruppen ser dessuten at en samling av anleggene vil gi muligheter for rasjonalisering og spesialisering, bl.a. i form av

- lavere administrative kostnader per forskningsanlegg
- bedre administrativ kompetanse og systemer
- bedre system for kvalitetssikring
- spesialisering av kompetanse innenfor personalgrupper og mellom anlegg
- større faglige miljøer for driftspersonalet
- fleksibilitet i bemanning mellom anlegg
- samlet prioritering av vedlikehold og utbygging
- bedre kapasitetsutnyttelse.

Styringsgruppen legger vekt på at tilgjengeligheten skal være lik for alle potensielle brukere, det vil si at forskningen i instituttene, universitetene, andre forsknings- og undervisningsenheter og private aktører blir likestilt. Styringsgruppen legger også vekt på at dette vil bidra til å skape like konkurransevilkår. Et infrastrukturselskap kan markedsføre tjenestene nasjonalt og internasjonalt ovenfor brukere utenfor den etablerte brukergruppen. Dette kan bidra til å heve Norges profil som marin forskningsnasjon, øke bruken av stasjonene og til slutt øke utnyttelsen for primærbrukerne.

Styringsgruppen ser det som viktig at instituttene totalt sett vil få tilgang til en større base av infrastruktur. Dette oppveier etter gruppens mening ulempene for dagens stasjons-eiere. Dersom det oppstår nye faglige behov ved enkeltinstitusjoner, er det større muligheter for at de kan dekkes innenfor poolen av eksisterende anlegg. Overetablering kan unngås.

Etableringen bør etter Styringsgruppens mening skje på grunnlag av nærmere utredninger av det økonomiske fundamentet og etter forhandlinger med eiere og samtaler med brukere.

De berørte instituttene er delt i synet på forslaget om å skille ut havbruksstasjonene i et eget selskap. Løsningen vinner tilslutning

10 Inklusive stasjonen i Kårvika som eies sammen med Universitetet i Tromsø.

fra dem som ikke har egne stasjoner i dag, mens stasjonseiere er negative.

De som i dag driver integrerte stasjoner, mener utskilling er uheldig blant annet fordi:

- Havbruksstasjonene er et viktig arbeidsredskap for forskerne.
- Infrastrukturen er sammen med forskerkompetansen en del av instituttens helhetlige produkt.

Styringsgruppen finner at det vil være hensiktsmessig å inngå langsiktige avtaler

mellom forskningsinstitusjonene og det nye selskapet for å ivareta behovet for nærhet og løpende kontakt.

Styringsgruppen finner at den fremtidige finansieringen av virksomheten i infrastrukturenselskapet bør være basert på reelle priser; det vil si at alle prosjekter må dekke sine fulle kostnader. Dette er i samsvar med gjeldende konkurranseregelverk. Når universitetenes anlegg legges inn i selskapet, vil det medføre at de må kjøpe tjenester etter samme prinsipper som instituttene.

10 Forvaltningsrettet forskning

Primærnæringsinstituttene skiller seg fra de teknisk-industrielle instituttene ved at de får en høyere andel av inntektene i form av offentlige bevilgninger og faste oppdrag.

Noe av denne forskjellen kan forklares med at landbruk, fiskeri og havbruk tradisjonelt har vært preget av mange små bedrifter med liten eller ingen forutsetninger for å drive egen forskning eller kjøpe forskningsoppdrag. I tillegg har Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet ansvar ut over den alminnelige næringspolitikken, bl.a. knyttet til bosetting, ressursforvaltning og matforsyning. Disse oppgavene krever i betydelig grad forskningsbasert rådgivning. På den annen side reiser denne forskjellsbehandlingen en rekke spørsmål, bl.a. i forhold til en samlet rasjonell, nasjonal arbeidsdeling og konkurranseforhold.

Kundestrukturen til primærnæringsinstituttene er i endring mot flere store industrielle bedrifter. De store samvirkeorganisasjonene i landbruket, hvor vi finner noen av landets største bedrifter, drives etter ordinære forretningsmessige prinsipper. De siste årene er det dannet flere store selskaper spesielt innenfor havbruksnæringen. De teknisk-industrielle instituttene og primærnæringsinstituttene opptrer derfor oftere i konkurranse med hverandre i samme marked.

Styringsgruppen ser det som nødvendig å vurdere det fremtidige forholdet mellom forvaltnings- og næringsrettet forskningsvirksomhet.

Sentrale problemstillinger som grunnlag for vurderinger av den fremtidige organiseringen av forvaltnings- og næringsrettet forsknings- og utviklingsvirksomhet er:

- De betydelige grunnbevilgningene og myndighetenes direkte kjøp av FoU-baserte forvaltningsstøttetjenester (til dels betegnet som "generelle bevilgninger") fra de forvaltningsrettede instituttene *kan* benyttes til kryssubsidiering i konkurranse-situasjoner og er samtidig til stor hjelp for kompetanseoppbygging. Dette vil igjen styrke instituttene i konkurransen om oppdrag, forskningsprogram og prosjekter.
- For at habiliteten til de forvaltningsrettede instituttene ikke skal kunne trekkes i tvil, må de ikke være avhengige av finansiering fra næringsinteresser.
- Det er nødvendig å sikre at de forvaltningsrettede instituttene fokuserer på forvaltningens og samfunnets behov for kunnskap.
- Næringsrettet forskning og utvikling må fokusere på næringslivets behov for utvikling og konkurransekraft, noe som krever en annen kompetanse i forhold til markedet enn forvaltningsrettet virksomhet.

Når det gjelder det første punktet, tar rapporten om de næringsrettede instituttens rolle i det fremtidige innovasjonssystemet¹¹ opp den tette koplingen mellom eierskap og midler til forvaltningsrettet forskning:

"Så lenge forskjellsbehandlingen av instituttene er knyttet til atskilte deler av næringslivet, er

11 Aris Kaludis og Per M. Koch *De næringsrettede instituttene i det fremtidige innovasjonssystemet*. NIFU STEP, Oslo 2004

Foto: Ragnar Våga Pedersen/Planteforsk

ikke det statlige eierskapet av de næringsrettede instituttene noe stort problem. Problemet oppstår når andre næringsrettede institutter forsøker å utvikle kompetanse og markedstilgang overfor primærnæringene og de delene av næringsmiddelindustrien som dette gjelder. Dette er allerede i ferd med å skje. Skulle samtidig de offentlige instituttene oppdragsvirksomhet bli mer omfattende vil det bli vanskeligere og vanskeligere å forsvare forskjellsbehandlingen.”

...
”Tendensen går nå i retning av at markedene for de teknisk – industrielle instituttene på den ene side og primærnæringsinstituttene på den andre er i ferd med å gli over i hverandre. Da blir forskjellsbehandlingen konkurransevridende. Dette taler for en samkjøring av instituttpolitikken på disse to områdene, og et klarere skille mellom forvaltningsoppgaver og næringsrettet virksomhet. Man må også vurdere en fristilling av de instituttene som fortsatt er eid av staten.”

Beskrivelsen tar ikke hensyn til at det er betydelige forskjeller i konkurransebetingelser også innenfor primærnæringsinstituttene sett samlet, men den understreker ellers sentrale problemstillinger knyttet både til bevilgninger og eierforhold.

På den annen side er Norge et lite land, og det er nødvendig å finne praktiske og rasjonelle løsninger uten å bygge opp unødvendig dobbelkompetanse. På mange områder er det også betydelig synergi mellom næringsrettet og forvaltningsrettet forskning. Det må derfor være mulig å drive næringsrettet forskning også i de forvaltningsrettede instituttene, når dette er nasjonalt ønskelig og innenfor gjeldende retningslinjer.

Styringsgruppen ser det som viktig at de forvaltningsrettede oppgavene finner en hensiktsmessig organisatorisk løsning, som tar hensyn til at de er av langsiktig karakter

med krav til langsiktig kompetanseoppbygging og -vedlikehold. Like viktig er det at en fremtidig løsning hegner om de forvaltningsrettede instituttene habilitet og sørger for at de kan ha nødvendig beredskap og bredde til å fylle sin samfunnsfunksjon. Løsningen må samtidig sikre at næringslivet enkelt får dekket sine behov for oppdrag på de forvaltningsrettede instituttene fagområder, uten at dette medfører unødvendig oppbygging av dobbelkompetanse ved andre institusjoner.

Styringsgruppen mener departementene må gjennomgå og konkretisere sine reelle behov for FoU-basert forvaltningsstøtte som grunnlag for beslutning om hvordan disse tjenestene bør kjøpes. En slik gjennomgang vil også være et viktig grunnlag for å øke forvaltningens bestillerkompetanse, slik at bestillingene blir mest mulig presise når det gjelder innhold, omfang og ressursbruk. Videre må de være etterprøvbare, slik at oppgaveløsningen kan evalueres i ettertid.

Totalt utgjør oppdragsinntektene fra norsk næringsliv 7 prosent av inntektene til de tre forvaltningsrettede instituttene (Havforskningsinstituttet, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning og Veterinærinstituttet).

Styringsgruppen foreslår at den næringsrettede virksomheten skilles organisatorisk fra forvaltningsvirksomheten. Utskillingen bør skje på grunnlag av en nøytral, ekstern gjennomgang av forskningen ved det enkelte instituttet og forhandlinger mellom instituttene og det overtagende selskap. Tilsvarende opplegg bør gjennomføres ved de næringsrettede instituttene for vurdering av om det er oppgaver som bør overføres til de tre forvaltningsrettede instituttene.

I denne prosessen er det nødvendig at de prinsipielle hovedlinjene ikke blir et hinder for rasjonell nasjonal arbeidsdeling, og at løsningene gir synbare gevinster. Oppdrag fra næringslivet bør etter Styringsgruppens mening kun utføres ved de forvaltningsrettede instituttene

- i den grad de ikke kommer i konflikt med habilitetshensyn
- når de ikke kan utføres av de næringsrettede instituttene
- når temaet bare omfatter et forvaltningsrettet institutts kjerneområde.

Ut over dette bør de forvaltningsrettede instituttene fungere som underleverandører til de næringsrettede instituttene på fagområder der de utfyller disse.

De forvaltningsrettede instituttene er viktige premissgivere i en del typer internasjonale politiske spørsmål. Dette krever at de er aktive i internasjonale forskningsprosjekter og andre forsknings- og utviklingsrelaterte internasjonale fora. For at de skal vinne frem på bortebane, må de ha muligheter for forskningsfinansiering på en nasjonal konkurransearena. De forvaltningsrettede instituttene må derfor fortsatt kunne delta i konkurransen om prosjekter hos Forskningsrådet, samt tilgodeses når det gjelder tildeling av nasjonale midler gjennom Forskningsrådet for å toppfinansiere EU-prosjekter.

Styringsgruppen foreslår videre at departementene går gjennom strukturen, innretningen og finansieringsmodellene for den gjenværende forvaltningsrettede forskningen i lys av de konklusjoner som trekkes i den kommende stortingsmeldingen om forskning.

Styringsgruppen vil understreke betydningen av at koplingene mellom de forvaltningsrettede instituttene og universitetene opprettholdes. Departementene bør initiere en grenseoppgang med utgangspunkt i begrepsgjennomgangen i punkt 5.2, og en vurdering av om universitets- og høyskolesektoren kan få være med å konkurrere om langsiktige og grunnleggende forskningsoppgaver for forvaltningen.

Instituttene ser behov for at det utarbeides mer enhetlige regler for samarbeid mellom universitetene og de vitenskapelige høyskolene og forskningsinstituttene innen undervisning og forskning. Styringsgruppen slutter

seg til dette. Det vil dessuten etter
Styringsgruppens mening være en god
løsning om man kommer frem til at univer-

sitetenes apparat for kommersialisering av
oppfinnelser skal benyttes.

11 Næringsrettet forskning

Norge er verdensledende på flere FoU-områder innen havbruk, og har som pekt på tidligere, et potensial til å opprettholde og styrke denne posisjonen fremover. Dette krever en effektiv og koordinert ressursbruk rettet mot behov innen primærproduksjon, foredling og marked.

Etter Styringsgruppens mening er ikke dagens organisering tilstrekkelig innrettet mot å løse næringslivets store utfordringer. Den er fragmentert og preget av ressursødende konkurranse. Næringslivet ønsker en forenklet struktur, som det er enkelt å henvende seg til. Helhetlige løsninger og enklere tilgang på spesialistkompetanse er nødvendig i møtet med nye og gamle kunder.

Det er viktig å finne løsninger som bidrar til at den potensielle konkurransen fra universitetene og de vitenskapelige høyskolene omdannes til forpliktende og fleksibelt samarbeid basert på tette relasjoner, som finnes allerede i dag. Ved at instituttene ivaretar universitetenes randsonerfunksjoner, vil universitetsansattes kompetanse og kapasitet kunne gi avgjørende bidrag i næringslivs-prosjektene.

De fleste av dagens institutter ønsker en organisatorisk endring, men har ulik oppfatning av hvordan en ny struktur bør se ut. Dette er naturlig fordi hvert institutt er opprettet for å ivareta spesielle bransjer eller ansvarsområder. Styringsgruppens oppgave er å anlegge et helhetlig perspektiv. Det er etter gruppens mening nødvendig å samle kreftene i et selskap med stor tyngde, sterk drivkraft og nødvendige fullmakter.

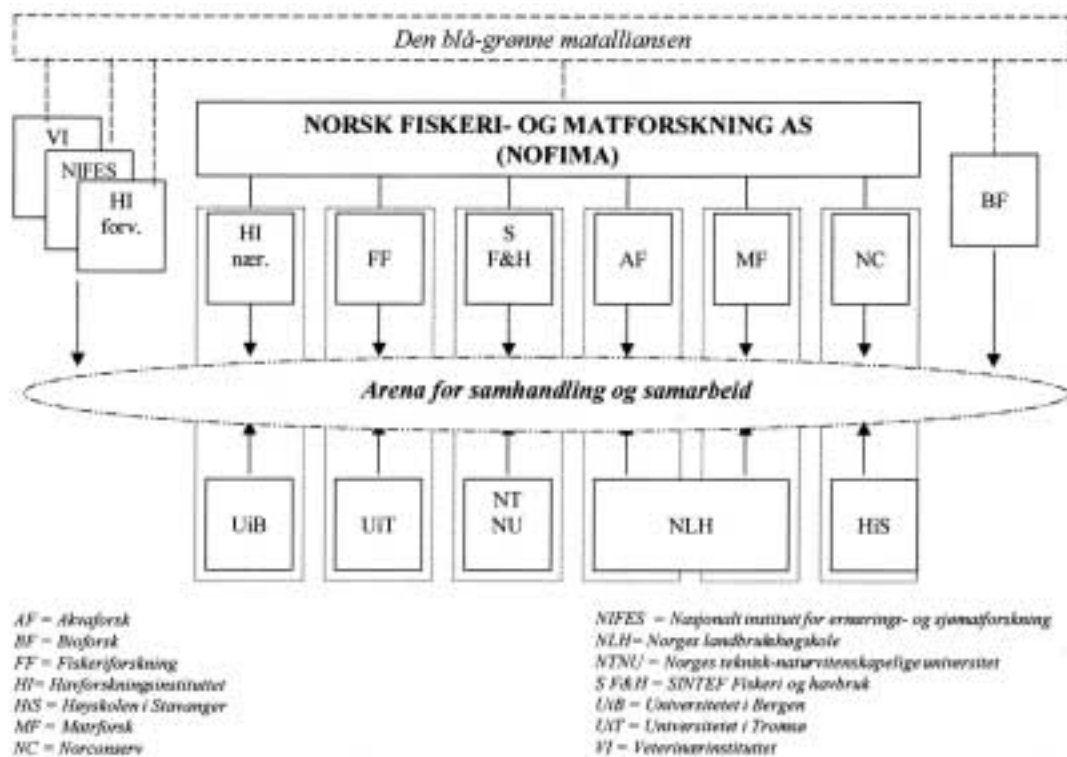
Styringsgruppen går med denne bakgrunn inn for at det opprettes et holdingselskap – *Norsk fiskeri- og matforskning AS NOFIMA* – som arbeider for å overta eierinteressene i Akvaforsk, Fiskeriforskning, Matforsk, Norconserv, SINTEF Fiskeri og havbruk samt den utskilte delen av Havforskningsinstituttet (kfr. kapittel 10) og bygge disse enhetene sammen i et nytt, næringsrettet forskningskonsern.

Som det fremgår av vedlegg 3, har disse instituttene ulik eierstruktur i dag:

- Akvaforsk AS: Norges landbrukshøgskole 34%, Veterinærmedisinsk oppdragscenter AS 33%, Sunndal og Averøy kommuner 14%, Norges veterinærhøgskole 9%, Fiskeri- og kystdepartementet 5%, Landbruks- og matdepartementet 5%
- Fiskeriforskning AS: NORUT-gruppen 51%, Fiskeri- og kystdepartementet 49%
- Havforskningsinstituttet: Staten v/ Fiskeri- og kystdepartementet
- Matforsk AS: Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning
- Norconserv AS er eid av Stiftelsen NORCONSERV, Fiskeriforskning og Rogalandsforskning
- SINTEF fiskeri og havbruk: Stiftelsen SINTEF 96% og Norges Fiskarlag 4%.

Holdingselskapet må oppta forhandlinger med dagens eiere om en overtagelse og betingelser knyttet til dette, samt om disse eieres rolle i det fremtidige selskapet.

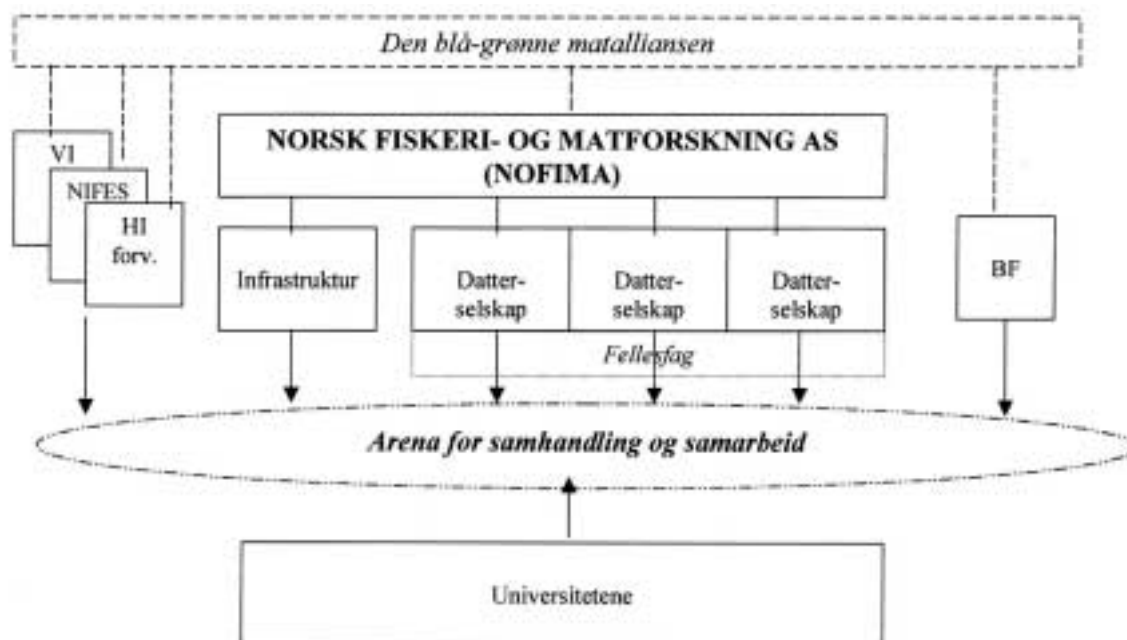
Ved opprettelsen kan holdingselskapet illustreres slik:

Figur 5: Organisasjonskart for Norsk fiskeri- og matforskning AS ved etableringen

Når det er operativt, vil holdingselskapet ha bygget opp en indre struktur som er tilpasset næringslivets behov; det vil si at de opprinne-

lige datterselskapene omdannes til slagkraftige fagenheter.

Figur 6: Organisasjonskart for Norsk fiskeri- og matforskning AS når det er operativt

Den faglige profilen på konsernet vil være næringsrettet, det vil si:

- Forskningsstøtte til eksisterende bedrifter; både oppdragsforskning fullt betalt av næringslivet, brukerstyrte prosjekter gjennom Norges forskningsråd eller felles deltagelse i EU-prosjekter og oppdrag fra næringsfondene.
- Forskning rettet mot nytt næringsliv. Bidrag til kommersialisering, oppstart av nye bedrifter sammen med universitetene, de forvaltningsrettede instituttene eller andre aktører.
- Næringsrettede oppdrag/ forskning for myndighetene. Arbeidet med torskeavlsprogrammet er et eksempel på dette. Arbeidet kan også omfatte næringsrettede oppdrag for regionale norske og utenlandske myndigheter.
- Forskning for fagutvikling, kompetanseheving, utdanning.

11.1 Eiere

Spørsmålet om eierskap i forskningsinstitutter har vært diskutert lenge. Thulinutvalget (1981) anbefalte en fristilling av de teknisk-industrielle forskningsinstituttene, som ble gjennomført uten større problemer og nå blir vurdert som vellykket. Senere utredninger har også anbefalt at fristillingen av eierskap i forhold til bevilgende departement bør videreføres, senest NIFU STEP-rapporten om de næringsrettede forskningsinstituttene¹².

Landbruk, fiskeri og havbruk er tradisjonelt preget av mange små bedrifter med liten eller ingen forutsetninger for å drive egen forskning eller kjøpe forskningsoppdrag. Dette har vært et grunnlag for valg av organisasjonsmodeller for forskningsvirksomheten under

Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

På denne bakgrunn mener Styringsgruppen at det i etableringsfasen for det nye konsernet vil være viktig å ha de to departementene med på forpliktende grunnlag, og foreslår at de går inn som eiere. Det vil gi nødvendig Eiermessig kontinuitet samt tyngde og gjennomføringskraft, ikke minst i forhandlingene om overtakelse av institutter. Når konsernet er operativt, bør departementene vurdere å overdra sine eierposter til andre næringslivsfokuserte interessenter.

Styringsgruppen legger stor vekt på at forskningsinstituttene skal fungere som universitetenes randsoneinstitutter, og at det ikke bygges opp parallelle kompetansemiljøer (kfr. punkt 5.3). Universitetene og de vitenskapelige høyskolene har på sin side stilt krav om å ha eierandeler i holdingselskapet for at konsernet skal kunne ha slike randsonefunksjoner.

Styringsgruppen foreslår at universitetene/eksisterende randsoneselskaper i sum blir majoritetsiere i denne første fasen, og at et likeverdighetsprinsipp legges til grunn for eierskapet. Det innebærer at de får en eierpost tilsvarende verdien av randsonefunksjonen. I tillegg til de fysiske ressursene som legges inn i selskapet, kan disse verdiene omfatte forhold som finansiell og organisatorisk styrke samt verdifulle portaler mot nasjonale og internasjonale kunnskapsmiljøer og markeder.

Denne verdien må fastsettes i samarbeid mellom berørte departementer og eiere. Når det gjelder organiseringen av universitetenes eierforhold, vil deres overordnede departement (Utdannings- og forskningsdepartementet) være sentral premissgiver. Styringsgruppen vil i denne forbindelse

¹² Aris Kaludis og Per M. Koch *De næringsrettede instituttene i det fremtidige innovasjonssystemet*. NIFU STEP, Oslo 2004

Foto: Havforskningsinstituttet

understreke nødvendigheten av at eierne opptrer slik at selskapet blir internasjonalt konkurransedyktig, bl.a. gjennom et profesjonelt styre i forhold til forretningsmessig drift, samt vilje til å tilføre økonomiske ressurser for nødvendige satsinger og omstillinger.

I etableringsfasen går Styringsgruppen inn for følgende prinsipp for eierandeler:

- Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet samt ett av universitetene/tilhørende randsone-selskap skal ha over 50% i eierandel.
- Tre universiteter/tilhørende randsone-selskaper har sammen negativ kontroll.

Dette vil legge til rette for en overordnet og nasjonal innfallsvinkel til det videre arbeidet, samtidig som alle fremtidige eiere, enkeltvis eller sammen med en eller flere av de andre, bør ha tilfredsstillende muligheter for påvirkning av fremtidig organisering.

Styret for holdingselskapet foreslås oppnevnt av eierne. Styringsgruppen mener det er

nødvendig at et flertall i styret har næringslivstilknytning. Dette må derfor nedfelles som en klar intensjon i aksjonæravtalen. Aksjonæravtalen må ellers bl. a. inneholde punkter som avklarer hva som skal skje ved eventuelle styringsproblemer eller uenighet, forhold ved eventuell oppløsning av selskapet og beskrivelse av overgangen fra etableringsfase til driftsfase.

Når det gjelder datterselskaper, er det to modeller for eierskap; enten at holdingselskapet eier datterselskapene 100%, eller at det trekkes inn andre eiere.

Konsernet vil inneholde to typer selskaper. Infrastrukturselskapet skiller seg fra de forskningsutførende enhetene ved at det skal ha en koordinerende funksjon ikke bare innad i konsernet, men også i forhold til forvaltningsinstituttene og universitetene.

Styringsgruppen går på denne bakgrunn inn for at de forskningsutførende datterselskapene eies 100% av holdingselskapet, mens de

Øvrige organisasjonene som avgir havbruksstasjoner går inn som deleiere i infrastruktur-selskapet. Denne eierformen vil skape en nærhet til havbruksstasjonene for forskerne. Det gjør stasjonene tilpasset de krav og behov forskningen har ut over det enkelte prosjekt. En slik løsning krever at det skilles mellom eiere og drivere, slik at det oppnås en helhetlig drift av selskapet.

11.2 Ledelse

Hvis mandatets forutsetning om en styrking av den næringsrettede forskningen skal innfris, er det etter Styringsgruppens syn nødvendig å definere arbeidsprosesser som går på tvers av organisatoriske grenser, og som adresserer prioriterte verdikjeder og behov for tverrfaglig innsats.

Skal dette kunne realiseres, er det nødvendig med en sterk konsernledelse med klare fullmakter fra selskapets styre, som klarer å fange opp signalene fra forskerne og de industrielle aktørene, og som makter å omsette slik informasjon til verdiskapende arbeidsprosesser på tvers av organisatoriske enheter. Det er også viktig at en konsernledelse engasjerer seg sterkt i utvikling av komplementaritet fagmiljøene i mellom.

Styringsgruppen har registrert at det er til dels sterke regionale spenninger mellom de involverte aktørene. Konsernledelsen må ha tilstrekkelig styrke og handlingsrom til å håndtere disse spenningene og stoppe den energilekkasjen de medfører.

Styringsgruppen mener at en konsernledelse bør bestå av en nøytral og strategisk orientert leder samt lederne for de operative enhetene som inngår i holdingselskapet. En slik løsning vil gi lave kostnader samt nærhet til de operative enhetene. Det vil bidra til å frembringe en felles kultur, samt felles mål og strategier.

Konsernledelsens viktigste oppgaver vil være å definere de verdiskapende prosessene som markedet etterspør, og som etter all erfaring sikkert vil gå på tvers av de organisatoriske enhetene. På dette punktet vil det være kritisk at ledelsen makter å skape en dynamisk organisasjonskultur som raskt kan tilpasse seg markedets krav samt internasjonale trender innenfor forsknings- og kunnskapsutvikling.

11.3 Etablering og utvikling

Det er viktig at fase 1 starter umiddelbart og at selskapet etableres raskt, slik at en beholder fremdriften og utnytter energien som er skapt gjennom arbeidet så langt. Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet bør være initiativtakere i fremdriften og utarbeidelse av aksjonæravtaler for fase 1.

De viktigste oppgavene i den første fasen vil være å

- få på plass en handlingskraftig direktør og en liten administrativ stab,
- gjennomføre overtakelsen av instituttene,
- etablere samarbeidsrelasjoner til de øvrige aktørene i Den blå-grønne matalliansen, og
- forberede og gjennomføre de nødvendige organisatoriske endringene.

Styringsgruppen forutsetter at instituttene går inn i det nye selskapet med dagens ressurser; det vil si driftsinntekter på om lag 450 mill. kroner og ca. 500 årsverk¹³.

Flere av de berørte instituttene har foreslått at selskapet, når det er operativt, bør bestå av tre enheter: Biologi, Teknologi og Foredling. Styringsgruppen finner at en slik inndeling synes hensiktsmessig, men legger vekt på at holdingselskapet må ha frihet til å finne gode løsninger på selvstendig grunnlag.

Hvis holdingselskapet velger å gå videre med

¹³ Basert på instituttens rapportering av 2003-tall til Norges forskningsråd, korrigert for havbruksstasjonene og delingstall oppgitt av Havforskningsinstituttet.

Styringsgruppens forslag, vil enhetene ha følgende basis:

Biologi:

Enheten vil arbeide med biologisk rettede problemstillinger. Den vil stort sett bestå av hele Akvaforsk, deler av Fiskeriforskning, deler av SINTEF Fiskeri og havbruk og deler av den næringsrettede delen av Havforskningsinstituttet.

Teknologi:

Enheten vil arbeide med teknologiutvikling rettet mot primærnæringene, primært de marine næringene. Den vil bestå av hoveddelen av SINTEF Fiskeri og Havbruk, deler av næringsrettet forskning ved Havforskningsinstituttet og teknologi-kompetansen i Fiskeriforskning.

Foredling:

Enheten skal arbeide med foredling. Den vil bestå av Matforsk, Norconserv og deler av Fiskeriforskning. Det vil være naturlig at den markedsrettede forskningen organiseres her.

Disse hovedstrukturgrepene må bygge på holdingselskapets vurderinger av fremtidige

forskningsbehov og hvordan arbeidsdeling og spesialisering mellom de ulike enhetene i selskapet best kan dekke disse.

Noen temaer må organiseres på tvers av strukturen. Dette gjelder for eksempel arbeid med bioteknologi, som faller inn i alle enhetenes arbeidsområde, og samfunnsfag og økonomi som bør være tilgjengelig for hele konsernet.

I tillegg til organiseringen av fag på tvers av de interne selskapene, er det ønskelig å etablere en "Arena for samhandling og samarbeid" mellom holdingselskapets enheter og andre forskningsutførende institusjoner, slik som skissert i figur 5 og 6.

Sentrale temaer for denne samarbeidsarenaen, som ikke skal være et administrativt forum, kan være:

- professor II-stillinger ved instituttene
- regionale eller nasjonale allianser
- felles nasjonale forskningsprosjekter, strategiske instituttprogrammer etc, hvor flere enn to institusjoner deltar
- internasjonale prosjekt, spesielt utvikling og deltagelse i EU prosjekt
- tematiske samlinger for forskningsledere

Foto: Matforsk

- infrastruktur ut over havbruksstasjonene
- felles intranett
- virtuell arena.

Etableringen av konsernet skal etter Styringsgruppens mening skape forskningsmiljøer som er fokusert innenfor den forskningsplattformen de arbeider. De må imidlertid også ha tilgang og incentiver til å sette sammen kompetanse som dekker hele eller deler av relevante verdikjeder på tvers av de formelle enhetene i selskapet og i forhold til andre aktører på samarbeidsarenaen.

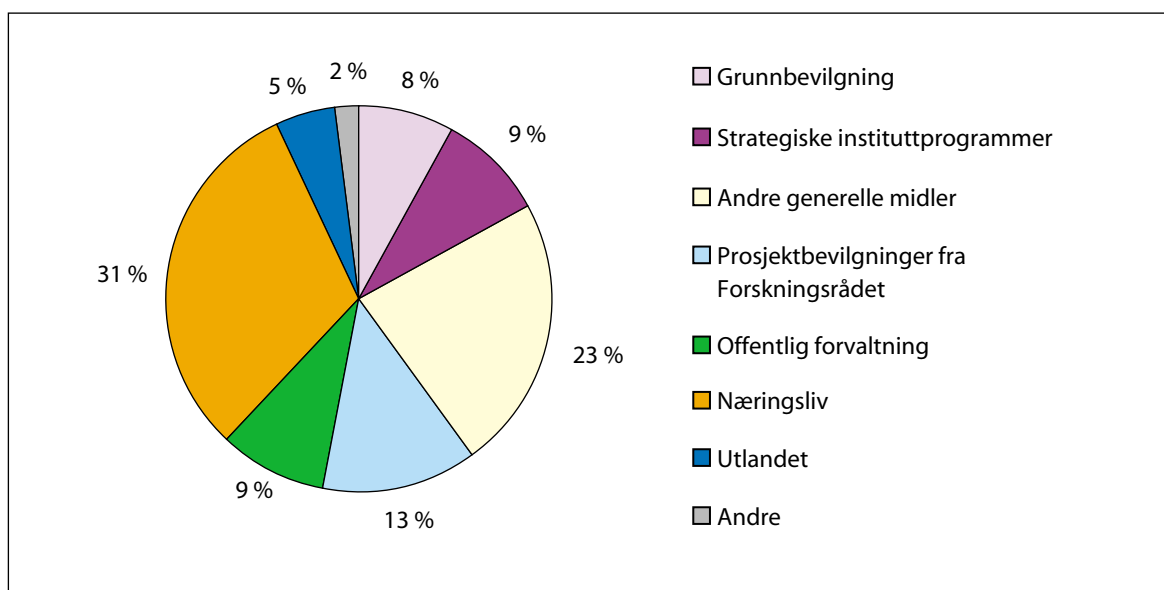
Konsernledelsen vil stå overfor utfordringer i overgangsfasen. Omorganiseringen vil kunne

medføre endringer i innarbeidede kundeforhold og etablerte samarbeidsmønstre. De enkelte enhetene vil ikke alene dekke hele verdikjeder.

11.4 Pengestrømmer og bemanningsprofil

Hvis instituttene driftsinntekter i 2003 blir lagt til grunn, ville det nye konsernet hatt en omsetning på kr. 452 mill. Av disse ville 37 mill. kommet som grunnbevilgning fra Norges forskningsråd, mens oppdragene ville vært på 140 mill.

Den økonomiske profilen kan illustreres slik:

Figur 7: Mulig fordeling av driftsinntektene i Norsk fiskeri og matforskning AS basert på instituttene rapporter til Norges forskningsråd for 2003 og deres oppgitte delingstall.

Grunnfinansieringen for dagens institutter er ulik (kfr. vedlegg 3). Isolert sett er den også i laveste laget i forhold til sammenliknbare miljøer, men tar man med "andre generelle midler", er det samlede nivået akseptabelt.

Konsernledelsen vil etter Styringsgruppens mening ha fordeling av strategiske midler, herunder grunnbevilgninger, mellom selskapene som en av sine hovedoppgaver. For øvrig vil selskapet søke og motta midler fra Norges forskningsråd etter de samme retningslinjer som den øvrige instituttsektoren.

Like viktig er det å øke volumet på næringslivsengasjementet.

Forskningsrådet har i innspill til den kommende stortingsmeldingen om forskning anbefalt at den marine satsingen videreføres og har besluttet å starte et stort havbruksprogram fra 2005. Forskningsprogrammene i Forskningsrådet vil fremover også satse på forskning om sikker og sunn mat og en bærekraftig matproduksjon i Norge og arbeider i tråd med dette med planer for programmet "Norsk mat fra sjø og land", som skal ta opp i

seg flere av de nåværende programmene innenfor forskningsfeltet.

I innspill til forskningsmeldingen argumenterer Forskningsrådet for at basisbevilgningene fra sektordepartementene til de næringsrettede instituttene bør gå gjennom Rådet. Derfra viderebevilges pengene på grunnlag av forskningsfaglige kriterier og relevans. Forskningsrådets nye strategiplan varsler sterkere satsing på brukerstyrt forskning for å styrke innovasjon og vekst i næringer der Norge står sterkt internasjonalt. Disse næringene er erfaringsmessig også de største brukerne av FoU-tjenester fra instituttsektoren, og de er krevende kunder som gir forskningsmiljøene utfordringer. Ved å stille strenge krav om at de offentlige midlene skal utløse større private FoU-investeringer, vil den samlede FoU-investeringen og oppdragsmarkedet øke for de næringsrettede forskningsinstituttene.

Styringsgruppen antar at oppdragsmengden og finansieringsmuligheten for næringsrettede prosjekter innen marin sektor vil utvikle seg positivt.

Hvis instituttene rapporterer til Norges forskningsråd blir lagt til grunn, ville det nye konsernet hatt omlag 500 årsverk, hvorav mer enn halvparten ville vært forskere.

11.5 Lokaliseringskriterier

Konsernet vil være lokalisert i Tromsø, Bergen, Ås, Stavanger og Trondheim.

Foruten tilstedeværelse disse stedene, vil det være forskningsgrupper lokalisert til havbruksstasjonene.

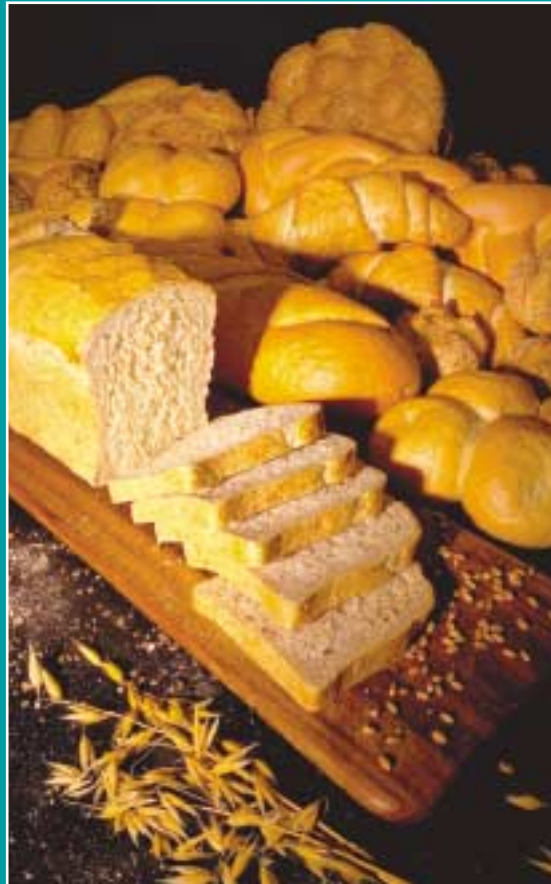
Styringsgruppen legger – i likhet med instituttene selv – vekt på en geografisk samlokalisering, både innad i konsernet, men også i forhold til universitetene og forvaltningsinstituttene. Det vil si at Havforskningsinstituttets aktivitet i Tromsø samlokaliseres med det næringsrettede selskapets aktivitet i Tromsø og knyttes tett opp til marin forskning ved Universitetet i Tromsø og Fiskerihøgskolen. I Bergen vil Havforskningsinstituttets og NIFES' aktivitet samordnes med den næringsrettede enheten og universitetets forskning. I Ås vil den næringsrettede enhetens aktivitet ligge samlokalisert med Norges landbruks-høgskole. Det kan være behov for å avvike dette i den grad infrastruktur er lokalisert andre steder lokalt.

Det vil være en viktig oppgave for konsernledelsen å legge til rette for at synergi-effektene ved den fysiske lokaliseringen kan hentes ut. I det videre arbeidet bør ledelsen tilstrebe samling også på tvers av de tradisjonelle "blå" og "grønne" skillelinjene.

En annen viktig oppgave for holdingselskapet vil være å finne en hensiktsmessig lokalisering av sitt og datterselskapenes hovedkontorer. Styringsgruppen legger vekt på at disse bør lokaliseres til universitetssteder og ha et sterkt fagmiljø.

DEL III

Vedlegg

- Vedlegg 1: Underlagsmateriale for arbeidet
- Vedlegg 2: Oversikt over deltakelse i prosessen
- Vedlegg 3: Kort presentasjon av forskningsinstituttene

VEDLEGG 1:

UNDERLAGSMATERIALE FOR ARBEIDET

Dette vedlegget gjengir underlagsmaterialet fra Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet:

- Policydokument av 30.10.2003
- Mandat av 30.10.2003
- Prosjektplan av 30.10.2003

Policydokument av 30.10.2003

1 Innledning

Tatt i betraktning at

- Forbrukere og myndigheter, både nasjonalt og internasjonalt, stiller de samme krav til maten enten den er produsert på land eller i vann
- Norge nå får én matlov, ett mattilsyn og en vitenskapskomité, som skal vurdere eventuelle risiki knyttet til maten
- Mange av de faglige utfordringene knyttet til landbruksbasert matproduksjon og produksjon av sjømat er likeartede og omfatter hele produksjonskjeden fra jord og fjord til bord

er Fiskeriministeren og Landbruksministeren enige om at

- Både næringsliv og forvaltning vil ha stor nytte av synergien av et tett samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene,
- Kunnskapsbehovene og prioriteringene innen FoU i landbruk og havbruk så langt det er faglig hensiktsmessig, skal sees under ett,
- Forskningsmiljøene definerer felles strategisk plattform for fremtidig kostnadseffektivt samarbeid med sikte på å ta ut synergien mellom sektorene,

- De økonomiske ressursene fra offentlige og private kilder anvendes ut fra en samlet behovsvurdering,
- Det legges opp til en mer bevisst og koordinert politisk styring av ressurser som avsettes til FoU innen sektorene.

2 Matproduksjonen i Norge

Det aller meste av matproduksjonen i Norge sorterer konstitusjonelt til landbruksministeren og fiskeriministeren. Rammevilkårene i de to næringene som disse departementene dekker, er meget ulike. Landbruk produserer primært for hjemmemarkedet og marin sektor for eksport i en konkurranseutsatt økonomi.

Begge næringene er typiske kunnskapsbaserte distriktsnæringer i den forstand at de i sin natur er regionalt forankret og viktige for sysselsetting og verdiskaping så vel regionalt som nasjonalt. På den andre siden er de helt avhengige av avansert kunnskapsgenerering for å overleve i fremtiden. Sammen vil sektorene ha større muligheter for å stimulere til vekstkraftige og konkurransedyktige næringsmiddelprodusenter i det regionale Norge og være drivende i næringsutviklingen både langs kysten og innlandet.

Selv om de to næringene har en rekke ulike utfordringer, og også ulik tilnærming til mange av disse, er det likevel mye som forener.

Med opplegget skissert i dette notatet sikter en på å styrke synergiene til beste for begge næringsområdene.

3 Forskningsinstituttene

Vi tar primært utgangspunkt i de biologisk orienterte forskningsinstituttene. Det er imidlertid viktig at man også har med seg at så vel UoH-sektoren som de teknologiske instituttene har vesentlig FoU-aktivitet og bidrar til kompetanseoppbygging for landbruksbasert og marin verdiskaping. Dette må derfor ligge som et bakteppe for arbeidet.

I utgangspunktet har landbruksforskningen sitt fokus rettet mot landbruksnæringen. De marine miljøenes hovedfokus er mot marin sektor. Landbruk har noen institutter som befatter seg med marin forskning, og ett som bare arbeider med marine problemstillinger. Den kunnskapen Landbruksdepartementet har bidratt til å bygge opp og som videreutvikles ved landbruksinstituttene, bør kunne gi synergi over til marin sektor. Likeledes bør den kunnskapsbasen Fiskeridepartementet har bygd opp og som videreutvikles i de marine instituttene, kunne gi synergi til landbrukssektoren. For begge departementene gjelder et spesielt ansvar i å videreutvikle kunnskapsbasen for næringsutvikling i våre nordlige områder.

Til tross for en rekke strukturelle grep de siste årene, er instituttsektorens fragmenterte struktur totalt sett innen marin og landbruksbasert sektor fortsatt en betydelig utfordring. Enkeltvis har miljøene verken tilstrekkelig bredde til å håndtere de komplekse problemstillingene næringene står overfor, eller tilstrekkelig dybdekompetanse på alle sentrale områder.

Et samarbeid mellom landbruk og marin sektor for å ta ut synergier er derfor et nødvendig og viktig grep for å optimalisere verdiskapingen fra våre nasjonale næringer og for å styrke det norske forskningsmiljøet

internasjonalt. Et slikt grep vil være et viktig element i den gjennomgangen av den norske instituttsektoren som skal gjøres som en del av arbeidet med ny forskningsmelding.

Utdannings- og forskningsdepartementet vil lede dette arbeidet. Her vil også universitets- og høyskole-sektorens rolle være et sentralt bakteppe. Utdannings- og forskningsdepartementet er derfor en viktig samarbeidspartner i det videre arbeidet.

På samme måte som marin forskning på sentrale områder bør kunne ta ut synergigevinsten fra landbruksforskningen, vil en sterk marin forskning gi betydelige positive ringvirkninger over i landbrukets virksomhet i et lengre perspektiv. Denne gjensidige nytten vil øke med sterkere formalisert samarbeid som et resultat av den igangsatte prosessen.

Samlet er de norske FoU-miljøene i front internasjonalt på noen områder. Et samarbeid vil gi et betydelig potensiale i salg av kunnskap og som attraktive samarbeidsmiljøer for internasjonalt ledende forskere.

4 Mål – Visjon

Skape rammevilkår for tett forskningsfaglig arbeidsdeling og samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene, for derigjennom å oppnå synergieffekter som

- tjener det samlede behovet til primærnæringene og industrien,
- møter kunden med helhetsløsninger under en felles portal,
- sikrer en bedre utnyttelse av offentlige ressurser til FoU,
- sikrer fremtidig konkurransedyktighet.

5 Hovedstrategi

Utvikle en kunnskapsmessig infrastruktur som

1. legger til rette for å skape innovasjon og næringsutvikling både i primærproduksjonen og i næringsmiddelindustrien,
2. ivaretar forvaltningens behov,
3. ivaretar forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddel-sektoren så vel landbruks- som marint basert,
4. gjør norske forskningsmiljøer konkurransedyktige og attraktive som internasjonale samarbeidspartnere,
5. sikrer dynamikk gjennom samarbeid og sunn konkurranse.

5.1. Kunnskap

Landbruks- og havbruksnæringene og tilhørende industri er i økende grad kunnskaps- og teknologiintensive. Kompetanse inngår som en integrert del av bedriftenes innovasjon og verdiskaping, og kunnskap blir et bærende element for å skape markedsfortrinn, og for å forebygge tekniske barrierer for handel internasjonalt. Administrasjonen av våre kunnskapsressurser er derfor kritisk.

Norge trenger

- kunnskap til å ivareta forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddel-sektoren så vel landbruks- som marint basert,
- kunnskap som grunnlag for innovasjon, næringsutvikling, utdanning og rekruttering.

5.2. Infrastruktur for innovasjon

Næringene og næringsmiddelindustrien kjennetegnes generelt av en rekke små enheter og få store forskningskompetente bedrifter. Den marine næringen er preget av konsolidering samt internasjonale aktører, som i betydelig grad har lokalisert sine innovasjons- og kunnskapssentre i Norge pga vår ledende

forskningsmessige rolle innen havbruk. Norge har derimot en svakt utviklet leverandørindustri for ytterligere bearbeiding av råvarer.

Med bakgrunn i denne strukturen har instituttsektoren i Norge en viktig rolle i å bistå bedriftene i arbeidet med innovasjon.

Instituttene må derfor ha

- tilstrekkelig bredde- og dybdekompetanse samt infrastruktur til å støtte oppunder næringslivets innovasjonsbehov,
- en god nasjonal koordinering,
- et godt internasjonalt nettverk med basis i Norges viktigste eksportmarkeder.

5.3. Aktør i det internasjonale rom

Konkurranse om forskningsmidler er viktig for å generere vitenskapelig kvalitet i kunnskapssektoren. Samtidig er det nødvendig at FoU-miljøene har kritisk masse og har spisset sin kompetanse mot komplementære miljøer. Den store kunnskapskonkurransen skjer ikke i Norge isolert sett, den skjer globalt. Med utviklingen av det europeiske forskningsrom og globaliseringen av kunnskap må vi fremover styrke og innrette forskningsinnsatsen i Norge slik at vi har

- FoU-miljøer med kritisk masse og spisskompetanse som kan
- produsere forskning med høy internasjonal vitenskapelig kvalitet,
- hevde seg i internasjonal konkurranse om oppdrag,
- være attraktive som samarbeidspartnere med utlandet.

6 Grunnleggende kunnskapsbehov

Kunnskapsbehovene for næringsliv og forvaltning kan systematiseres innen følgende temaer:

- Basis biologi og bioteknologi
- Reproduksjon
- Innsatsfaktorer (biologi, teknikk og teknologi)
- Ernæring
- Helse
- Miljø
- Produktutvikling
- Produktkvalitet inkludert mattrygghet
- Demografisk utvikling, marked og markedsføring
- Økonomi og produktivitet
- Bedriftsledelse

Isolert sett byr hver av områdene på store forskningsfaglige utfordringer, samtidig som det er nødvendig at de utvikles interaktivt innenfor et helhetsperspektiv.

7 Vår felles kunnskapsbase

Av vedlegget til dette notatet fremgår det at vi har en rekke forskningsmiljøer fra Tromsø i nord, sørover langs kysten og til Oslo-Ås-området, som dels overlapper og dels kompletterer hverandre tematisk. En forutsetning for fremtidig forskningssamarbeid er en videreutvikling av miljøene ut fra en hensiktsmessig arbeidsfordeling og sunn konkurranse under likeverdige rammevilkår. Denne utviklingen må styres på basis av kartlegging av dagens kompetanse og fremtidige behov.

8 Regionale muligheter for vekst

Kunnskapssentraene og plattformene som bygges i og rundt særlig de store universitetsmiljøene, vil være sentrale på en rekke

områder. Potensialet i disse miljøene er i dag ikke utnyttet. Samtidig betinger både primærproduksjonens geografiske fordeling og næringsmiddelindustriens regionale forankring et sterkt regionalt innovasjonssystem, der hovedmålsettingen blir spredning av kunnskap som er generert ved få, store innovasjonssentra. Under gjennomgangen av forskningsmiljøenes portefølje med sikte på å foreslå en fremtidig arbeidsdeling, må det både tas hensyn til behovene for nasjonal spisskompetanse og behovene for regional breddekompetanse.

9 Partnerskap næring, forvaltning og forskning

For at innovasjonssystem skal være velfungerende, må offentlig sektor, næringsliv og kunnskapssektor inngå forpliktende samarbeid, der det legges felles planer og skapes enighet om arbeidsdeling og mål. Driverne i systemet må være næringslivet hvor verdiskapingen skal finne sted. I det videre utviklingsarbeidet må derfor både næringsliv, forskningsmiljøer og forvaltning være representert, så langt dette anses som praktisk og økonomisk mulig.

10 Strukturelle konsekvenser

Fiskeriministeren og Landbruksministeren er enige om at forskningsinstituttene rammevilkår, samt arbeidsdeling, samarbeidsformer og organisering skal gjennomgås og eventuelt foreslås endret, der dette vurderes som nødvendig for å få synergier. Herunder vil departementene vurdere eierskap, styringsformer og finansiering.

MANDAT av 30.10.2003

Mål/Visjon for samarbeidsprosessen

Skape rammevilkår for tett forskningsfaglig arbeidsdeling og samarbeid mellom de fiskeri- og havbruksfaglige og landbruksfaglige forskningsmiljøene, for derigjennom å oppnå synergieffekter som

- tjener det samlede behovet til primærnæringene og industrien,
- møter kunden med helhetsløsninger under en felles portal,
- sikrer en bedre utnyttelse av offentlige ressurser til FoU,
- sikrer fremtidig konkurransedyktighet.

Hovedstrategi

Utvikle en kunnskapsmessig infrastruktur som

1. legger til rette for å skape innovasjon og næringsutvikling både i primærproduksjonen og i næringsmiddelindustrien,
2. ivaretar forvaltningens behov,
3. ivaretar forbrukers krav på og behov for trygg og sunn mat fra hele næringsmiddel-sektoren så vel landbruks- som marint basert,
4. gjør norske forskningsmiljøer konkurransedyktige og attraktive som internasjonale samarbeidspartnere,
5. sikrer dynamikk gjennom samarbeid og sunn konkurranse.

Oppgaven

1. Kartlegge, analysere og fremme forslag om arbeidsdeling og samarbeidsformer samt organisering av forskningen ved de aktuelle forskningsmiljøene.
2. Fremme forslag overfor departementene til beslutning om strukturelle tiltak i forskningsmiljøene for å øke synergier, herunder arbeidsdeling, eierskap, styringsformer, rammevilkår og finansiering.

”Forskningsmiljøene” omfatter i denne sammenheng forskningsinstituttene:

- Akvaforsk
- Fiskeriforskningsgruppen
- Havforskningsinstituttet (HI)
- Matforsk
- Norsk institutt for sjømat- og ernæringsforskning (NIFES)
- Planteforsk
- Veterinærinstituttet
- SINTEF fiskeri og havbruk¹

Oppgaven skal løses innenfor rammen av internasjonal og nasjonal utvikling. Dette betinger FoU-miljøer med kritisk masse og spisskompetanse, og som er internasjonalt konkurranse-dyktige.

Forhold ved universiteter og høyskoler vurderes og omtales i det omfang dette har relevans for ”forskningsmiljøene”.

Arbeidet må således ta hensyn til at universiteter, vitenskapelige høyskoler og teknologiske institutter har vesentlig FoU-aktivitet og bidrar til kompetanseoppbygging for landbruksbasert og marin verdiskaping, universiteter og vitenskapelige høyskoler er autonome, dvs ikke instruerbare,

Regjeringen har vedtatt igangsatt en gjennomgang av den norske instituttsektoren, som en del av arbeidet med ny forskningsmelding.

For utfyllende bakgrunnsopplysninger vises til notatet ”Den blå-grønne matalliansen. Et skapende FoU-partnerskap for havbruk og landbruk”, datert 30.10.2003.

¹ Er ikke organisert under Landbruks- eller Fiskeridepartementet, men har en basisbevilgning over Fiskeridepartementets budsjett og er viktig for analysen av helheten.

PROSJEKTPLAN av 30.10.2003

Arbeidsoppgaver og roller i prosjektorganisasjonen

Organisering av prosjektet

Prosjekteier: Fiskeriministeren og Landbruksministeren.

Prosjektorganisasjonen består av tre grupper: Styringsgruppe, Referansegruppe og Sekretariat.

Styringsgruppen

Prosjektet ledes av Styringsgruppen. Styringsgruppen skal fremme forslag i henhold til mandatet for prosjektet til politisk ledelse i LD og FID. Styringsgruppen fastsetter selv eget behov for møter, møteform samt kontakt med oppdragsgivere og andre relevante organer og institusjoner. Personene i Styringsgruppen er utnevnt på basis av personlige egenskaper, og kommer fra / har kjennskap til brukerperspektivet på forskning i blå - grønn sektor.

Deltager	Funksjon	Arbeidssted
Finn Bergesen	Leder styringsgruppe	NHO
Svein Berg	Medlem styringsgruppe	Eksportutvalget for fisk
Rolf Domstein	Medlem styringsgruppe	Domstein ASA
Geir Isaksen	Medlem styringsgruppe	Cermaq
Inger Solberg	Medlem styringsgruppe	Norgården
Knut B. Haanæs	Medlem styringsgruppe	Norges forskningsråd
Kathrine Angell-Hansen	Medlem styringsgruppe	Fiskeridepartementet
Wenche Østrem	Medlem styringsgruppe	Landbruksdepartementet

Referansegruppen

Referansegruppen består av inntil 2 representanter (administrativ ledelse og/eller styret) fra hvert av de 8 direkte berørte forskningsinstituttene (Akvaforsk, Fiskeriforskningsgruppen, Havforskningsinstituttet, Matforsk, Norsk institutt for sjømat- og ernæringsforskning, Planteforsk, Veterinærinstituttet, SINTEF fiskeri og havbruk). Andre parter som berøres av arbeidet med prosjektet, kan inviteres. Representanter fra UoH-sektoren anses som spesielt relevante i denne sammenheng. Departementene (FID, LD og UFD) og Norges Forskningsråd er observatører til denne gruppen.

Referansegruppen benyttes av Styringsgruppen for kvalitetssikring av kartleggingsarbeidet og som diskusjonspartner/deltaker i analyse- og forslagsfasen. Gruppen vil kunne fremme

forslag til Styringsgruppen samt komme med kommentarer til de utkast som Styringsgruppen presenterer. Gruppens medlemmer har ansvar for å informere om prosessen i egen organisasjon. Gruppen benyttes av Styringsgruppen for kvalitetssikring av kartleggingsarbeidet og som diskusjonspartner i analyse- og forslagsfasen. Departementene (FID, LD og UFD + eventuelt andre interesserte) og Norges Forskningsråd er observatører til denne gruppen. Referansegruppen deltar i prosessen i kartleggingsfasen og i analyse og anbefalingsfasen.

Sekretariatet

Sekretariatet ledes av en eksternt engasjert konsulent. Vedkommende er det formelle kontaktleddet til Styringsgruppen. Sekretariatets leder har ansvar for å drive evt prosesser som Styringsgruppen/Sekretariatet

finner nødvendig som ledd i arbeidet. Sekretariatet bistår Styringsgruppen i å tilrettelegge arbeidet med Referansegruppen.

Sekretariatet bemannes for øvrig med 1 person fra hver av Landbruksdepartementet, Fiskeridepartementet og Norges Forskningsråd.

Sekretariatet skal bistå og tilrettelegge arbeidet i Styringsgruppen og utfører arbeid som blir pålagt av Styringsgruppen. Sekretariatet skal også framskaffe og tilrettelegge informasjon for Styringsgruppen og utarbeide aktuelle rapporter og annet skriftlig materiale. Ved behov kan Sekretariatet, innenfor vedtatt budsjettamme, trekke inn ytterligere ressurser. Det skal (*sannsynligvis*) utarbeides en rapport om nåsituasjonen i blå og grønn instituttsektor. Sekretariatet bemannes med personer fra Landbruksdepartementet, Fiskeridepartementet og Norges Forskningsråd. Når det er hensiktsmessig trekker sekretariatet

inn ytterligere ressurser. Dette kan være andre fra de institusjonene som allerede deltar eller andre som innehar spesialkompetanse. Sekretariatslederen vil bli engasjert eksternt. Sekretariatslederen er det formelle kontaktleddet til styringsgruppen og referansegruppen og leder møtene i referansegruppen.

Sekretariatet har ansvar for å holde UFD løpende orientert om arbeidet, slik at departementet har muligheter for å delta i den grad det finner dette ønskelig.

Representantene fra LD og FID i Styringsgruppen og Sekretariatet har ansvar for løpende å orientere egne departement om utvikling i prosessen samt fase inn relevante faglige oppspill fra departementets avdelinger. Sekretariatet avklarer med departementene behov samt hvordan løpende informasjon til underliggende etater om prosessen skal gjennomføres.

Deltager	Funksjon	Arbeidssted
Seniorkonsulent Anne Fikkan	Leder sekretariat	Hjelle Executive Consulting AS
Seniorrådgiver Jan Henrik Martinsen	Medlem sekretariat	Landbruks- og matdepartementet
Seniorrådgiver Sigve Nordrum	Medlem sekretariat	Fiskeri- og kystdepartementet
Spesialrådgiver Knut Helge Osmundsvåg	Medlem sekretariat	Norges Forskningsråd

Gjennomføring av prosessen

Prosessten organiseres i 3 faser:

- Kartleggingsfase
- Analyse- og anbefalingsfase
- Beslutningsfase.

Kartleggingsfase

Sekretariatet utarbeider en rapport over dagens situasjon i blå-grønn instituttsektor, som i denne sammenheng omfatter de samme forskningsinstituttene som er representert i Referansegruppen. I tillegg må relevant informasjon fra UoH-sektoren trekkes inn. Det foreligger allerede en omfattende dokumentasjon på området fra departemen-

tene, Norges Forskningsråd, NIFU, SSB og andre. Eventuelle hull i eksisterende dokumentasjon identifiseres, og informasjonen kompletteres om nødvendig.

Resultatet av kartleggingen forelegges Styringsgruppen. Deretter forelegger Styringsgruppen resultatet for Referansegruppen for innhenting av synspunkter og utfyllende opplysninger.

Analyse- og anbefalingsfase

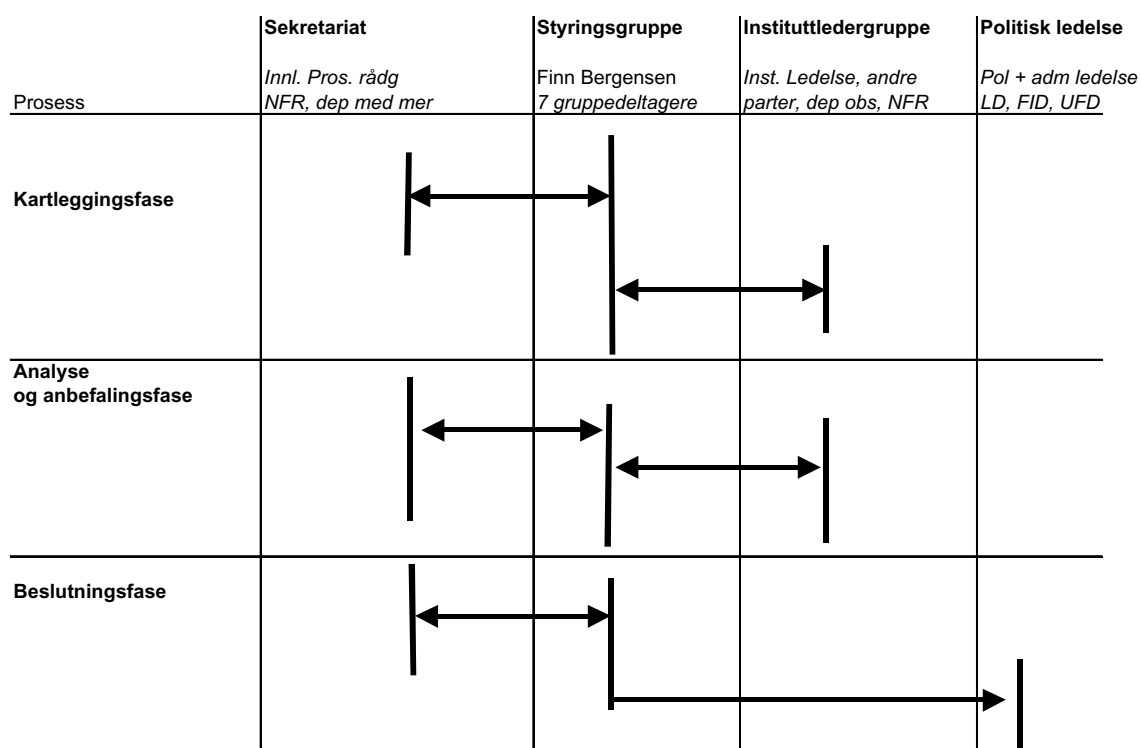
Resultatene av kartleggingsfasen benyttes som grunnlag for analysefasen. Den innledende analysen (kan) diskuteres med

Referansegruppen. Deretter utarbeides anbefaling i forhold til mandatet. Styringsgruppen forelegger anbefalingene for Referansegruppen for eventuelle tekniske justeringer.

Beslutningsfase

Basert på anbefalingene utarbeider Styringsgruppen en kort rapport med forslag til beslutning. Endelig beslutningsforslag forelegges politisk ledelse i departementene.

Arbeidsgangen i prosjektet

VEDLEGG 2:

OVERSIKT OVER DELTAKELSE I PROSESSEN

Dato	Møte med	Tema	Deltakere fra Den blå-grønne matalliansen
08.01.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Samkjøring av arbeidet i forhold til den kommende Forskningsmeldingen	Sekretariatet
12.02.	Landbruksministeren, statssekretæren i Fiskeridepartementet, Biomar as, Bondebladet, Denofa, Det kgl. Selskap for Norges Vel, Ewos Innovation, Fagsenteret for fjørfe, Fagsenteret for kjøtt, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Fiskeridepartementet, Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter, Høgskolen i Nordland, Innovasjon Norge, Kjøttindustriens fellesforening, Landbruksdepartementet, Matforsk, Matportalen, Miljøalliansen, Næringsmiddelbedriftenes Landsforening, NILF, Norges Bondelag, Norges forskningsråd, Norges landbrukshøgskole, Norges veterinærhøgskole, Norsk bonde- og småbrukarlag, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for vannforskning, Norsk landbruks-samvirke, NTL, Senter for bygdeforskning, Universitetet i Tromsø og VESO.	Oppstartmøte; informasjon om intensjoner og prosess	Styringsgruppen, Referansegruppen og Sekretariatet
25.02.	Akvaforsk	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
25.02.	Matforsk	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
19.02.	Fiskeriforskning	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
23.02.	Havforskningsinstituttet	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
23.02.	NIFES	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
29.03.	NORCONSERV	Informasjon og meningsutveksling (Videokonferanse)	Sekretariatet
17.02.	Veterinærinstituttet	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
08.03.	Planteforsk	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
24.02.	Universitetet i Bergen	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
17.02.	Norges veterinærhøgskole	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
08.03.	Norges landbrukshøgskole	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet

Dato	Møte med	Tema	Deltakere fra Den blå-grønne matalliansen
19.02.	Universitetet i Tromsø	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
19.02.	Norges fiskerihøgskole	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
03.03.	SINTEF Fiskeri og havbruk	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
16.03	VESO	Informasjon og meningsutveksling	Sekretariatet
05.03.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Samkjøring av arbeidet i forhold til den kommende Forskningsmeldingen	Sekretariatet
28.03.	Akvaforsk	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
28.03.	Matforsk	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
29.03.	Havforskningsinstituttet	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
29.03.	NIFES	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
01.04.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Samkjøring av arbeidet i forhold til den kommende Forskningsmeldingen	Sekretariatet
16.04.	Veterinærinstituttet	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
05.05.	SINTEF Fiskeri og havbruk	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
14.05.	Fiskeriforskning	Informasjon og meningsutveksling	Rep. fra Styringsgruppen og sekretariatet
27.05.	Norges landbrukshøgskole, Norges veterinærhøgskole, NTNU, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitets- og høyskolerådet og Utdannings- og forskningsdepartementet	Presentasjon av mulige modeller. Samarbeid.	Sekretariatet
03.06.	Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond og Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter	Informasjon og samarbeid	Sekretariatet
17.06.	Fiskeridirektoratet og Mattilsynet	Informasjon og samarbeid	Sekretariatet
23.06.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Samkjøring av arbeidet i forhold til den kommende Forskningsmeldingen	Sekretariatet
24.08.	Biomar as, Denofa, Fagsenteret for fjørfe, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Gilde Norsk Kjøtt, Marine Harvest Norway as, Norsk landbruksamvirke, Pharmaque og Tine	Informasjon og samarbeid	Sekretariatet
25.08.	Norges bondelag og Norges fiskarlag	Informasjon og samarbeid	Sekretariatet
31.08.	Norges landbrukshøgskole, Norges veterinærhøgskole, NTNU, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø og Universitets- og høyskolerådet	Informasjon og samarbeid	Sekretariatet
22.09.	Fiskeri- og kystministeren og Landbruks- og matministeren og deres departementsråder	Kontakt møte	Styringsgruppens leder og ett av gruppens medlemmer
27.09.	SINTEF	Eierforhold i fremtidige modeller	Sekretariatet

Dato	Møte med	Tema	Deltakere fra Den blå-grønne matalliansen
19.10.	Utdannings- og forskningsdepartementet	Samkjøring av arbeidet i forhold til den kommende Forskningsmeldingen	Sekretariatet
05.10.	Direktørene fra Akvaforsk, Fiskeriforskning, Havforskningsinstituttet, Matforsk og SINTEF Fiskeri og havbruk	Videreutvikling av fremlagte modeller	Sekretariatet
08.11	Møte med SINTEFs ledelse	SINTEFs fremtidige rolle	Styringsgruppens leder og sekretariatet

Styringsgruppens møter

Dato	Kommentar	Ekstern deltakelse
20.01.	Konstituerende møte	
12.02.	Fellesmøte med Referansegruppen + ordinært møte	
11.05.	Fellesmøte med Referansegruppen + ordinært møte	
08.06.	Ordinært møte	Seniorforsker Finn Ørstavik, NIFU STEP
09.09.	Fellesmøte med Referansegruppen + ordinært møte	
26.10.	Møte med universitetene og de vitenskapelige høyskolene + ordinært møte	Forskningsdirektør Ingvild Broch, Universitetet i Tromsø og direktør Kari Riddervold, Norges fiskerihøgskole, rektor Eivind Hiis Hauge og professor Yngvar Olsen, NTNU, rektor Knut Hove, Norges landbrukshøgskole, direktør Kaare Rømmetveit, Universitetet i Bergen og prorektor Erik Ropstad, Norges veterinærhøgskole

Referansegruppens møter

Dato	Kommentar	Ekstern deltakelse
12.02.	Fellesmøte med Styringsgruppen	
15.04.	Workshop	Avdelingsdirektør Kathrine Angell-Hansen, Fiskeridepartementet Avdelingsdirektør Wenche Østrem, Landbruksdepartementet Avdelingssjef Lars Horn, Norges forskningsråd
11.05.	Fellesmøte* med Styringsgruppen	
16.06.	Informasjonsmøte	
09.09.	Fellesmøte* med Styringsgruppen	
23.11.	Møte* med Styringsgruppens leder	

* Kun instituttdirektørene

VEDLEGG 3:

KORT PRESENTASJON AV FORSKNINGSinSTITUTTENE

Dette vedlegget gir en kort presentasjon av de ni forskningsinstituttene som inngår i mandatet for Styringsgruppen i Den blå-grønne matalliansen:

- Institutt for akvakulturforskning AS (Akvaforsk)
- Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS (Fiskeriforskning)
- Havforskningsinstituttet
- Matforsk as
- Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES)
- Norconserv as,
- Norsk institutt for planteforskning (Planteforsk)
- SINTEF Fiskeri og havbruk as
- Veterinærinstituttet.

Innledningsvis presenteres en del sammenstillinger av nøkkeldata som illustrerer

størrelsesforhold og ulikheter instituttene imellom. Det gis også en samlet oversikt over de pågående strategiske instituttprogrammene.

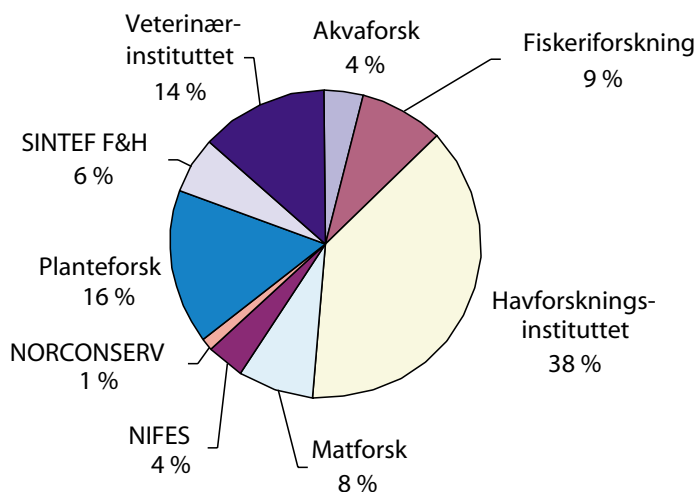
Tallmaterialet er hentet fra instituttene årlige innrapportering til Norges forskningsråd¹.

Sammenstillinger

Økonomi

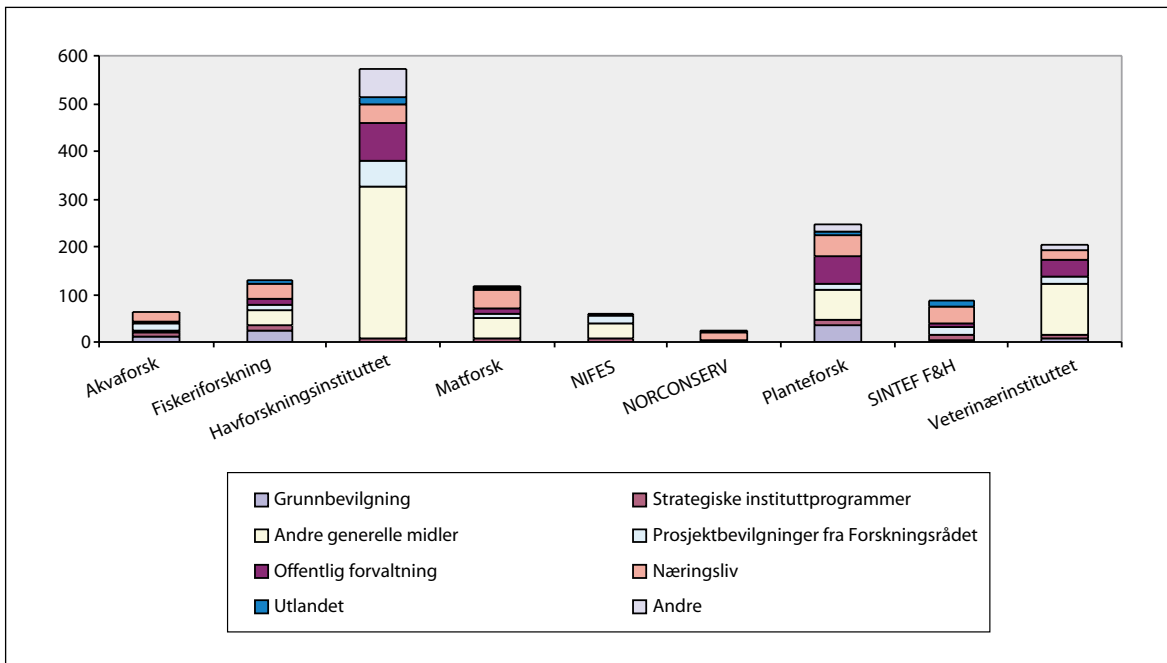
De ni instituttene hadde i alt kr. 1,5 milliarder i driftsinntekter i 2003. De "blå" instituttene andel var 58,1%; de "grønnes" 41,9%. De forvaltningsrettede instituttene sto for 72,2%, mens de næringsrettede hadde 27,8% av inntektene.

Inntektene fordeler seg slik på de ulike instituttene.

1 Norges forskningsråd: Årsrapport 2003. *Forskning instituttene. Delrapport for primærnæringsinstituttene* utgitt i mai 2004.

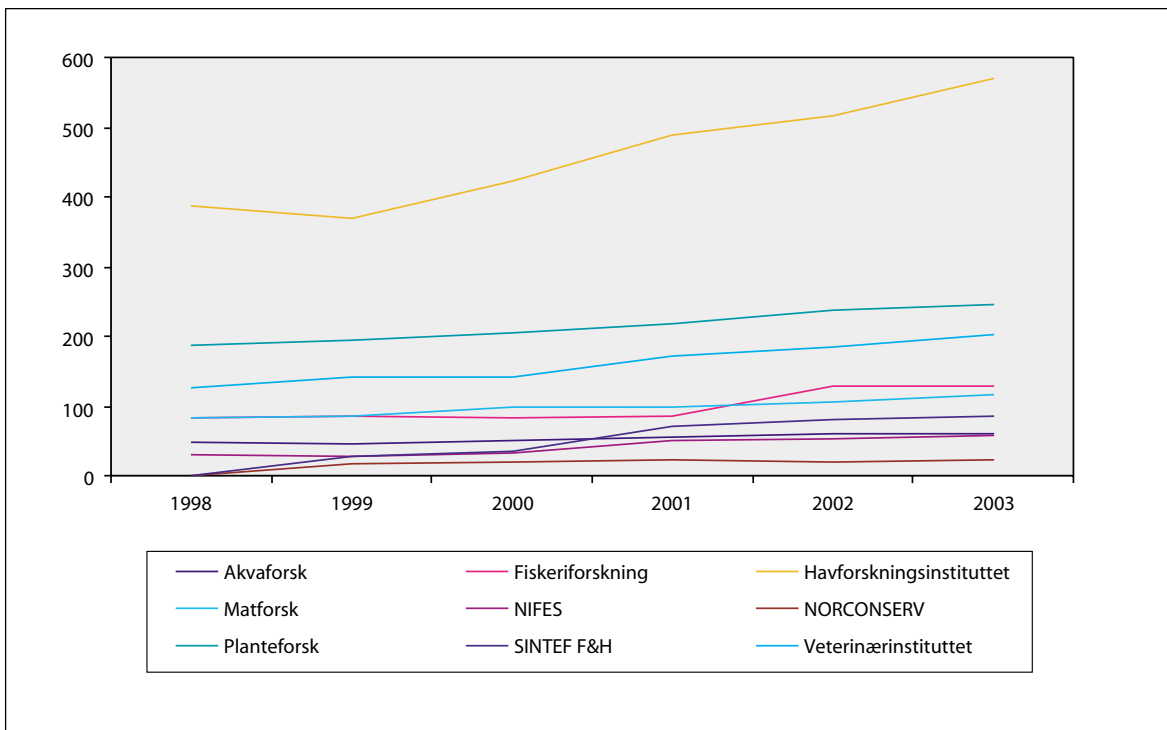
Inntektene fordeler seg slik (mill. kr.):

Utviklingen de siste seks årene viser en samlet vekst i driftsinntektene på 58%. Alle instituttene har opplevd en betydelig vekst i denne perioden. Bare Havforsknings-

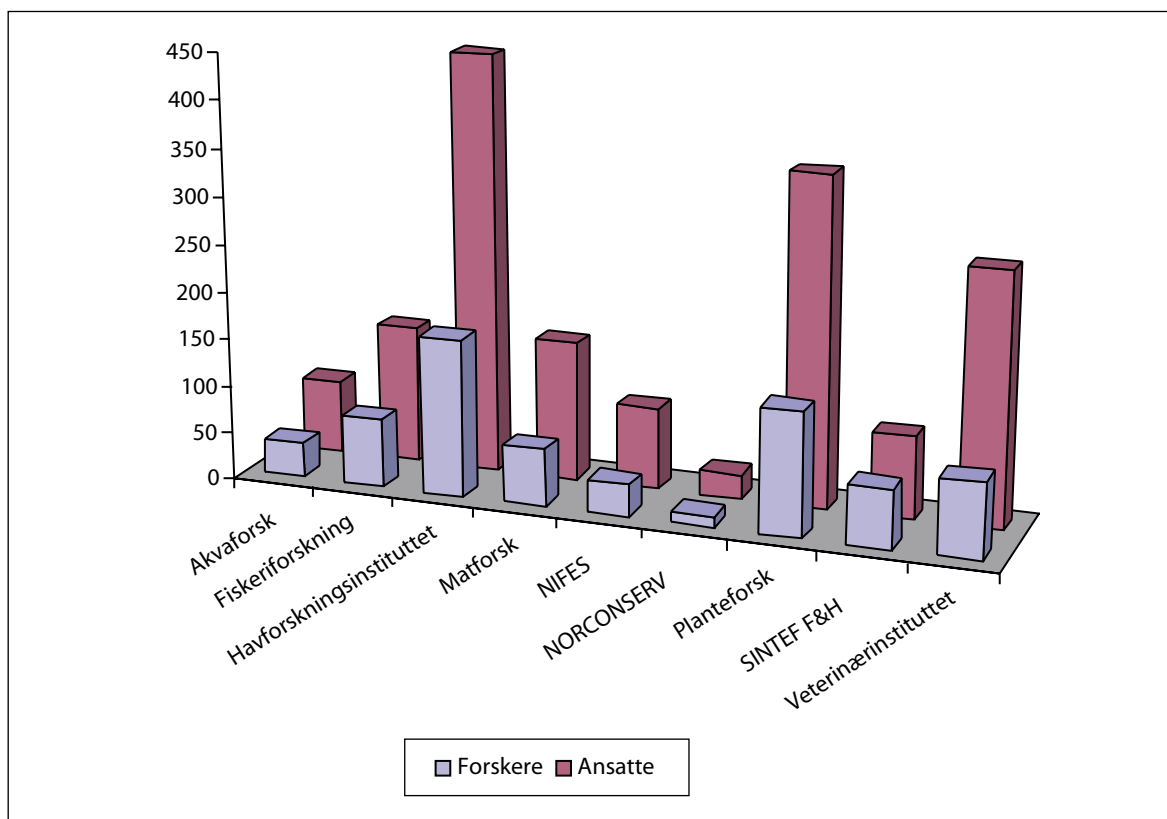
instituttet har opplevd ett år med reduserte inntekter (1999) i forhold til de foregående år. Dette ble det imidlertid mer enn kompensert for i 2000.

Utviklingen har vært:

Bemanning

Instituttene hadde i 2003 i alt 1.626 ansatte, hvorav 657 forskere. De fordeler seg slik på de ulike instituttene.

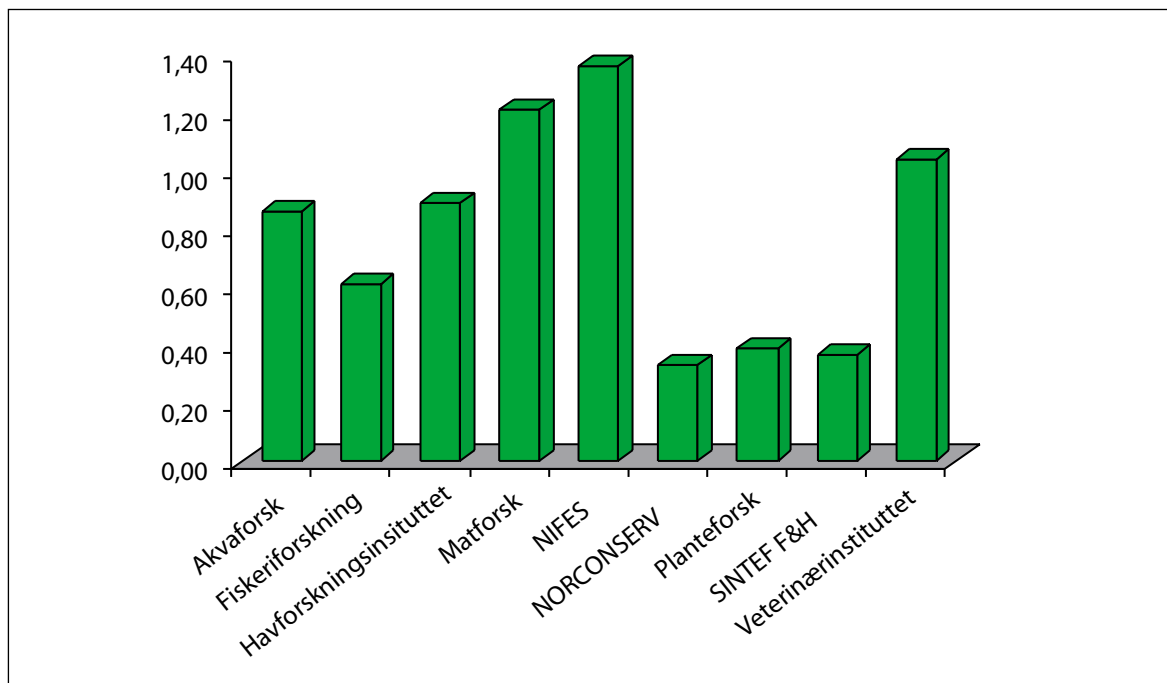

Høyest "forskertetthet" (andel forskere av total) hadde SINTEF Fiskeri og havbruk med 71%, lavest lå Veterinærinstituttet med 30%. Forskertettheten var høyest innen de næringsrettede instituttene med 50,5%. De

forvaltningsrettede hadde en tilsvarende andel på 36,1%. Skiller vi mellom de "blå" og de "grønne"; er den blå tettheten på 44,2% og den grønne 36,9%.

Vitenskapelig produksjon

Den vitenskapelige produksjonen pr. forskerårsverk var i 2003:

Strategiske instituttprogrammer

Program	Varighet	Beløp i mill. kr.	Deltakere
Stock assessment methods for precautionary fisheries management	1999-2005	14,6	Havforskningsinstituttet
Future animal breeding goals. Product development in aquaculture and livestock productions	2001-2006	9,6	Akvaforsk
Absolute abundance estimation of fish	2001-2005	15,1	Havforskningsinstituttet
Atlantic salmon – our most important raw material for food production: Knowledge basis for increased pre-rigor processes.	2003-2007	4,3	Akvaforsk, Matforsk og NLH
Bacteriological challenges in aquaculture of marine fish species	2004-2008	15,0	Veterinærinstituttet
Bioactive phytochemicals (flavonoids) in fruit and vegetables: storage, processes and rapid sensor-based analytical methods	2002-2006	6,3	Matforsk
Bærekraftig fartøyt Teknologi og flåtestruktur	2002-2006	11,8	SINTEF fiskeri og havbruk
Defence genes and immune mechanisms against viral/bacterial diseases in Atlantic cod	2004-2008	24,6	Fiskeriforskning
Development of a co-ordinated programme into food allergen identification, quantification,	2003-2007	11,8	Veterinærinstituttet

Program	Varighet	Beløp i mill. kr.	Deltakere
Development of DNA-microarray technology for functional genomics related to food production and food quality	2000- 2004	10,8	Matforsk
Diagnosis of parasitic diseases and zoonoses in terrestrial animals and fish, utilizing polymerase chain reaction and conventional methods	2002-2006	18,8	Veterinærinstituttet
Effekt av termisk prosessering på pulver- og oljeprodukter basert på fiskeråstoff.	2000-2004	11,1	Fiskeriforskning
Efficient and economic sustainable fish processing industry	2001-2005	15,3	SINTEF fiskeri og havbruk
Energy utilization in fish: consequences for the economy and environment. i	2002-2006	12,7	Akvaforsk
Establish knowledge within functional genomics and biochemistry for optimal use of future fish feed lipid sources	2004-2008	11,5	Akvaforsk, NIFES
Fast growth and welfare in Atlantic Salmon and Rainbow Trout	2001-2005	20,3	Havforskningsinstituttet og Akvaforsk
Food quality and consumer safety of seafood.	2001-2005	8,1	NIFES
Functional genomic and biochemistry for optimal use of future fish feed lipid resources	2004-2008	23,0	Akvaforsk
Intelligent structures in fisheries and aquaculture -??	2004-2008	21,5	SINTEF fiskeri og havbruk
Molecular biological studies of salmon lice (Lepeophtheirus salmonis)	2000- 2004	23,5	Havforskningsinstituttet og Matforsk
Optimalisering av biologisk nitrogenfiksering i grovfôrproduksjonen	2000-2004	10,0	Planteforsk
Organic cropping systems for higher and more stable cereal yields	2003-2007	13,8	Planteforsk
Plantevernmidler i miljøet	2000-2004	9,0	Planteforsk
Production improvement in salted and cured fish	2003-2007	18,5	Matforsk
Protein produsert fra naturgass - en ny fôrressurs for fisk og husdyr	2001-2005	6,0	Akvaforsk
Reproduction and breeding in marin fish	2000-2004	14,7	Akvaforsk, Havforskningsinstituttet og NTNU
Roles of vitamines in bone development and mineral metabolism	2003-2007	9,5	NI
Sikre og miljøvennlige havbrukskonstruksjoner	2001-2005	10,1	SINTEF fiskeri og havbruk
Traceability and physiological effects of using modified plant ingredients in feed for Atlantic salmon.	2001-2005	15,6	NIFES
Use of beneficial fungi to control weeds, insect pests and plant pathogenic fungi.	2002-2006	15,9	Planteforsk
Velferd hos oppdrettsfisk	2001-2005	15,7	Fiskeriforskning
Verdiskaping i norsk sjømatindustri	2000-2004	10,6	Fiskeriforskning
Virological investigations on emerging disease conditions in domestic animals and fish	2001-2005	19,5	Veterinærinstituttet og Fiskeriforskning
Økt verdiskaping fra biprodukter og bifangst. Utnyttelse av synergieffekter mellom sjø og land	2000-2004	22,1	SINTEF fiskeri og havbruk og Fiskeriforskning
Climate change effect on winter survival of forage crops and winter wheat	2004-2007	20,0	Planteforsk
Process development for convenience products from farmed cod	2004-2007	8,1	Norconserv as og Fiskeriforskning

Akvaforsk – Institutt for akvakulturforskning AS

Adresse:	NLH, Husdyrbygningen Postboks 5010, 1432 ÅS Telefon: 64 94 95 00 www.akvaforsk.no
Arbeidsområder:	Genetikk og avl Ernæring Produksjonsstyring og miljø Produktkvalitet
Etablert:	1971
Eierform:	Aksjeselskap
Mordepartement:	Landbruksdepartementet
Styre:	Reid Hole, <i>Norges landbrukshøyskole, leder</i> Arne Ruud, <i>Veterinærmedisinsk Oppdragscenter</i> Thor Landsverk, <i>Norges veterinærhøgskole</i> Gregus Kristensen, <i>Averøy/ Sunndal kommune</i> Roald Vaage, <i>Fiskeridepartementet</i> Per Folkestad, <i>Landbruksdepartementet</i> Mia Bencze Rørå, <i>Akvaforsk</i> Erlend Stubø, <i>Akvaforsk</i>
Adm. dir.:	Bjørn Skjævestad
Hovedkontor:	Ås i Akershus
Distriktskontorer:	Sunnalsøra og Averøy i Møre og Romsdal

Mål og oppgaver

AKVAFORSK utarbeidet en ny strategisk plan for instituttet i 2003, med følgende hovedmål:

- AKVAFORSKs mål er å være ledende innen forskning og kunnskapsoverføring i moderne akvakultur.
- AKVAFORSKs aktivitet er markedsdrevet og verdikjedeorientert med fokus på innovasjon og verdiskaping.
- AKVAFORSKs kjerneområder er genetikk, ernæring, produksjonsstyring/miljø og produktkvalitet.
- AKVAFORSK vil vokse i takt med veksten innen moderne akvakultur.

AKVAFORSKs hovedaktivitet er forskning konsentrert innen kjerneområdene:

Genetikk og avl

Et hovedmål for AKVAFORSKs innsats innen genetikk er kunnskap om hvordan genetiske forskjeller kan identifiseres og utnyttes for en

enda mer effektiv og bærekraftig produksjon i akvakultur. Forskningsfeltet omfatter kvantitativ genetikk, molekylærgenetikk, funksjonell genomforskning og proteomikk.

Avlsarbeid optimaliseres ut fra biologiske-, tekniske- og økonomiske forutsetninger.

Kostnadseffektiv implementering av kunnskap fra molekylærbiologi og funksjonell genomforskning i avlsarbeid står også sentralt.

Ernæring

Et hovedmål for forskningen innen ernæring er å finne kostnadseffektive og trygge råvarer til bruk i fiskefôr, og hvordan de ulike næringsstoffene kan bidra til fiskens vekst, helse og produktkvalitet. Forskningen innen ernæring omfatter råvarekunnskap, fôrkomponering, fôrteknologi, næringsbehov og fôring. AKVAFORSK har spesielt tung kompetanse innen protein- og fetternæring og innen pigmentering (utnyttelse av karotenoider).

Produksjonsstyring og miljø

Målet for AKVAFORSKs innsats innen produksjonsstyring og miljø er å utnytte tverrfaglig kunnskap om miljø, biologi, teknologi og driftsrutiner for en forutsigbar og kostnadseffektiv produksjon i akvakultur. Det arbeides med forebyggende helsearbeid relatert til genetikk, ernæring og miljø for å unngå produksjonslidelser og sikre normal utvikling, dyrevelferd og etisk produksjon. Spesielt for marine arter arbeides det med fôr og fôring til stamfisk og tidlig livsfase, herunder levendefôr.

Produktkvalitet

Et hovedmål for forskningen innen produktkvalitet er å framskaffe kunnskap for å måle og styre produktkvalitet og utbytte på ulike trinn i verdikjeden fra rogn via avl, fôr, slakt og videre prosessering. AKVAFORSKs arbeide innen produktkvalitet omfatter mange kvalitetsparametre bl.a farge og pigmentering, fett og fettfordeling, tekstur, filetspalting, væskebinding og utbytte.

Undervisning:

AKVAFORSK utfører en vesentlig del av undervisningen ved NLH's norske og internasjonale MaSci-programmer i akvakultur innenfor til sammen 14 ulike kurs. AKVAFORSK veileder også dr.gradskandidater; i 2003 totalt 16 kandidater herav 2 i Danmark og USA.

Forskningsfasiliteter

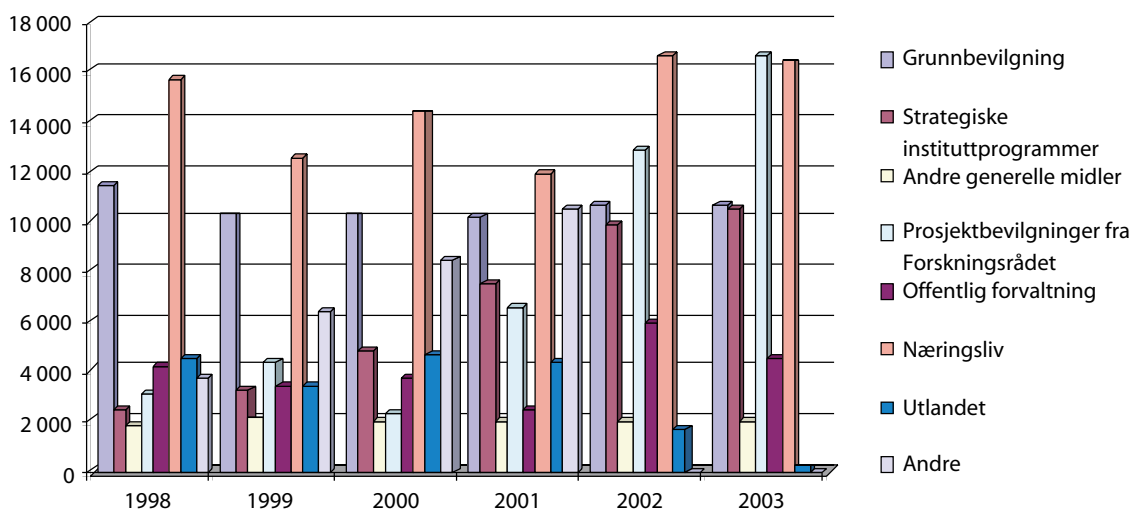
En stor del av forskningen gjennomføres ved AKVAFORSKs to forskningsstasjoner i Averøy og Sunndalsøra og ved laboratoriene i Ås og Sunndalsøra. Stasjonene og laboratoriene utfører også oppdrag for industri og andre forskningsinstitusjoner.

Forskningsfasilitetene er tilpasset instituttets kompetanseområder.

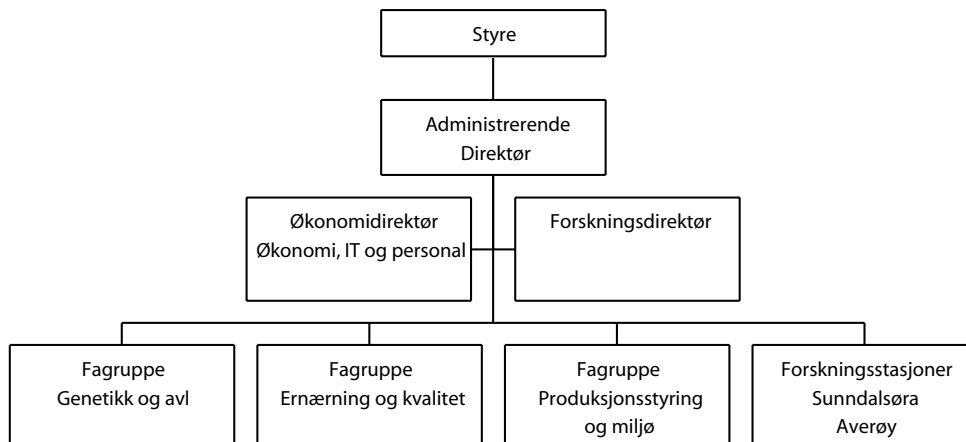
Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 61,2 mill.

Driftsresultatet var +0,7 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Organisering

	Akvaforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	78	
Forskerårsverk:	37	
Forskerårsverk i forhold til total:	47%	40%
Ansatte med dr.grad:	26	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,70	0,64

Faglig produksjon

	Akvaforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	32	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,86	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆR- INSTITUTTET
Produksjon								
Avl og genetikk	1	3						2
Fôr			2	4	2	1	1	
Oppdrettsproduksjon og -teknikk		3					2	
Etikk/ velferd	2	3						1
Helse								2
Nye arter	1	2					2	
Miljø		2						2
Mat								
Ernæring til menneske								
Produktkvalitet	3	3	2	3	3		2	
Produksjonsteknologi		2			3			
Mattrygghet og -kvalitet	3	3	3	3	3			
Bioteknologi	1	2	2	2				

Andre samarbeidspartnere

Norges landbrukshøgskole, Norges veterinærhøgskole, Universitetet i Oslo, NTNU, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Høgskolene i Molde, Ålesund, Sogndal, Bergen og Bodø, Haukeland

Universitetssykehus, BioMar, EWOS, Nutreco, AquaGen, SalmoBreed, AFGC, GenoMar, 50 andre norske næringsaktører, Utenlandske forskningsinstitusjoner, utenlandske næringsaktører, Offentlig finansierte utviklingsaktører (FN, ADB, NORAD, UD).

Fiskeriforskning – Norsk institutt for fiskeri- og havbruksforskning AS

Adresse:	Muninbakken 9 – 13, Postboks 6122, 9291 Tromsø Telefon 77 62 90 00 www.fiskeriforskning.no
Arbeidsområder:	Havbruksforskning Industri- og markedsrettet forskning
Etablert:	1973
Eierform:	Aksjeselskap eid 51 % av Norut Gruppen AS og 49 % av Fiskeri- og kystdepartementet.
Mordepartement:	Fiskeri- og kystdepartementet
Styre:	Trygve Myrvang, <i>Norges Råfisklag</i> , leder Leif Inge Karlsen, <i>Hydrotech Gruppen AS</i> , nestleder Tove P. Berge, <i>Intentia Norge AS</i> Benedicte Berg Schilbred, <i>Odd Berg Gruppen AS</i> Kari Riddervold, <i>Norges fiskerihøgskole</i> Wiktor Sørensen, <i>Norut Gruppen AS</i> Jan Pettersen, <i>Fiskeriforskning</i> Frode Nilssen, <i>Fiskeriforskning</i>
Adm. dir.	Ivan C. Burkow
Hovedkontor:	Tromsø
Distriktskontorer:	Bergen

Mål og oppgaver

Fiskeriforskning har som visjon “Større verdier fra havet”.

Fiskeriforskning har som formål å drive forskning og utvikling som skal gi en fremtidsrettet og konkurransedyktig fiskeri- og havbruksnæring, og en bærekraftig utnyttelse av havets ressurser. Videre er rådgivning til myndigheter og næringsutøvere, samt formidling av kunnskap og forskningsresultater til næring og allmennhet sentrale oppgaver.

Med bakgrunn i et helhetlig verdikjedeperspektiv integreres Fiskeriforskningens fagkompetanse som spenner fra naturvitenskap og teknologi til økonomi og marked. Gjennom næringsrettet forskning og utviklingsarbeid skal instituttets arbeid bidra til utvikling av etterspurt sjømat, aktuelle oppdrettsarter, bioteknologiske produkter og teknologiske løsninger.

Fiskeriforskningens strategiske forskning er innrettet for å dekke sentrale deler av fiskeri- og havbruksnæringens kunnskapsbehov, både på kort og lang sikt. Instituttets faglige aktiviteter er inndelt i hovedområdene **Havbruksforskning** og **Industri- og markedsrettet forskning**. I tillegg har instituttet et laboratorium som betjener næringen med akkrediterte analyser.

Havbruksforskningen har som mål å øke verdiskapingen i norsk havbruksnæring innenfor etisk forsvarlige og bærekraftige rammer. Området dekker følgende hovedtema:

- Avl
- Fôrutvikling
- Sykdomsforebygging
- Dyrevelferd
- Miljøintegrert produksjon

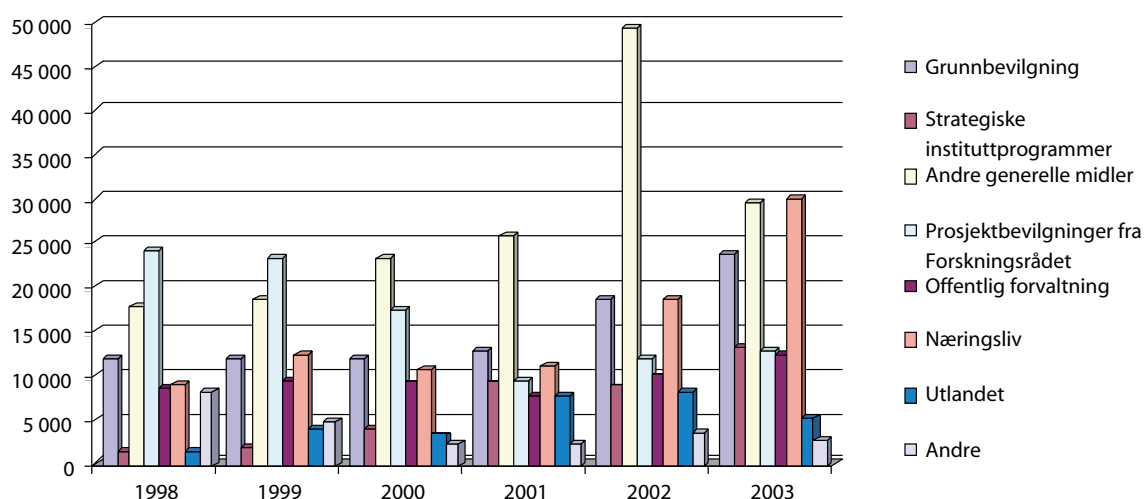
Den industri- og markedsrettete forskningen har som mål å bidra til næringsutvikling og verdiskaping i norsk sjømatindustri gjennom optimal råstoffutnyttelse, lønnsom foredling og utvikling av sunne og trygge sjømatprodukter. Området dekker følgende hovedtema:

- Råstoffkunnskap
- Industriell foredling
- Marin bioteknologi
- Markedsbasert produktutvikling
- Markedsstudier
- Næringsøkonomi og foretaksstrategi

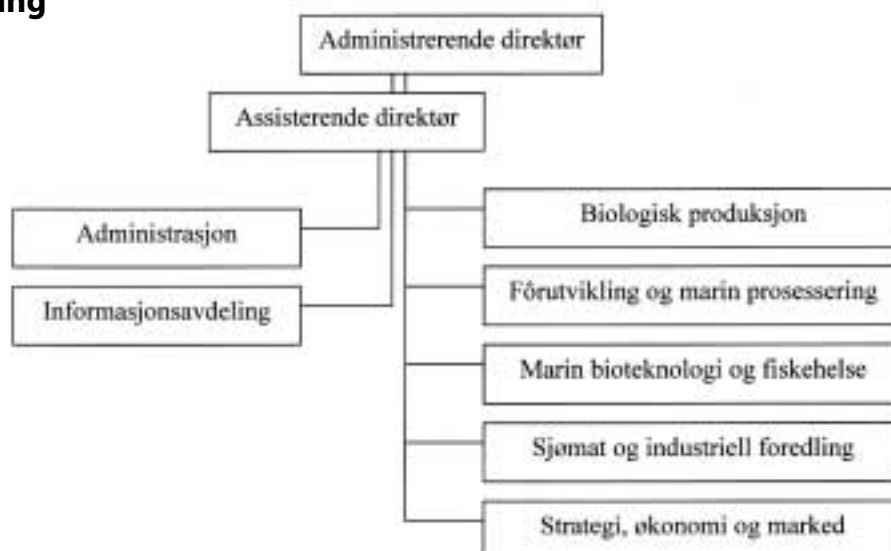
Omsetning av forskningsresultater i form av utviklingsarbeid og innovasjoner, står sentralt i Fiskeriforsknings arbeid. Entreprenørrollen fremmes gjennom nærhet til næringen, utvikling av kommersialiserbare idéer og patentering. Koplingen mellom forskning og solid næringskunnskap skal gi løsninger, produkter og prosesser som fremmer kommersialisering, og styrker næringens verdiskaping og konkurransekraft gjennom innovasjoner.

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 130,1 mill. Driftsresultatet var -0,3 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Organisering

Bemanning

	Fiskeriforskning	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	146	
Forskerårsverk:	73	
Forskerårsverk i forhold til total:	50%	42%
Ansatte med dr.grad:	31	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,43	0,64

Infrastrukturen til havbruksforskningen er organisert i et eget selskap (Havbruksstasjonen i Tromsø AS). Stasjonen er eid av Fiskeriforskning og Univeristetet i Tromsø, og har en bemanning av forskningsteknikere og teknisk personell på omlag 20 årsverk.

Faglig produksjon

	Fiskeriforskning	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	44	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,61	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Avl og genetikk	2	3						
Fôr	1	3		3				
Oppdrettsproduksjon og -teknikk	1	4				1	1	
Etikk/ velferd	2	4						
Helse		2						3
Nye arter	2	4						
Transport/ distribusjon/ logistikk							2	
Miljø		4						
Mat								
Produktkvalitet	1	3	3	3	5			
Produksjonsteknologi			2		3		4	
Mattrygghet og -kvalitet				3	4			
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi							4	
Statistikk/ data			3					

Andre samarbeidspartnere

Fiskeriforskning samarbeider med en rekke universiteter, forskningsinstitutter og industriaktører i inn- og utland. Flere av samarbeidsrelasjonene er formalisert gjennom avtaler. Fagområdene til de samarbeidende forskningsmiljøene dekker fiskeri, akvakultur, miljø, teknologi, medisin og samfunnsfag.

Norconserv AS er et datterselskap lokalisert i Stavanger, og er med sin komplementære fagprofil en klar styrking av Fiskeriforskningens sjømatakse. Fiskeriforskning eier og driver (sammen med Universitetet i Tromsø) Havbruksstasjonen i Tromsø AS, er medeier av Gastronomisk Institutt AS, Senter for produktutvikling i næringsmiddelindustrien AS (SPIN) og bench-marking selskapet MonAqua AS.

Havforskningsinstituttet

Adresse:	Postboks 1870, Nordnes 5817 Bergen Telefon 55 23 85 00 www.imr.no
Arbeidsområder:	Marine økosystemer Marine ressurser Hav- og kystmiljø Havbruk Havbeite
Etablert:	1900
Eierform:	Forvaltningsorgan
Mordepartement:	Fiskeridepartementet
Styre:	Leif Grønnevet, leder Heidi Meland, <i>Kunnskapscenteret i Gildeskål, nestleder</i> Peter Gullestad, <i>Fiskeridirektoratet</i> Knut Werner Hansen, <i>fisker</i> Randi Eidsmo Reinertsen, <i>SINTEF Unimed</i> Alf-Håkon Hoel, <i>Universitetet i Tromsø</i> Marit Solberg, <i>Marine Harvest</i> Leif Austgulen, <i>Havforskningsinstituttet</i> Einar Svendsen, <i>Havforskningsinstituttet</i>
Adm. dir.:	Tore Nepstad
Hovedkontor:	Bergen
Distriktskontorer:	Tromsø, Arendal, Matre og Austevoll

Mål og oppgaver

Visjonen er:

- Havforskningsinstituttet skal være en nasjonal og internasjonal pådriver i marin forskning og en troverdig premiss- og kunnskapsleverandør. Slik skal instituttet bidra til en ansvarlig bruk av mulighetene havet og kysten gir som spiskammer og grunnlag for næringsvirksomhet og for rekreasjon.
- Havforskningsinstituttets hovedoppgaver er overvåking, forskning og rådgiving knyttet til kjerneområdene marine ressurser, havmiljø, havbruk og kystsoner. Instituttets hovedmål er å levere faglige råd til myndigheter, næring og samfunn om spørsmål knyttet til disse hovedområdene.

Instituttets forskningsaktivitet er organisert i disse 19 forskningsgruppene i tillegg til et

Fiskerifaglig senter for utviklings samarbeid:

1. Fiskebestander og økosystem - Barentshavet

Økosystembasert rådgivning for føre-var forvaltning av de fornybare ressursene i Barentshavet, og kunnskap som støtter opp under slik rådgivning.

2. Fiskebestander og økosystem - Norskehavet og Nordsjøen

Økosystembasert ressursforskning og overvåking i Norskehavet og Nordsjøen med en "bottom-up" tilnæringsmåte.

3. Økosystem i kystsonen

Økosystembasert forskning og overvåking knyttet til forvaltning av ressurser, miljø og havbruk i kystsonen.

4. Oseanografi og klima

Forskning og overvåking på fysiske og klimatiske prosesser som påvirker dynamikken i de marine økosystemer.

5. Plankton

Overvåking og forskning omkring plante- og dyreplankton, fiskeegg og -larver i våre store marine økosystemer knyttet til bl.a. produktjonsforhold, biologisk mangfold og suksessjon, næringsnett, effekt av eutrofiering, skadelige algers biologi og økologi, interaksjonen mellom alger og virus/bakterier, introduserte mikroorganismer.

6. Skaldyr

Forskning og overvåking av biologiske ressurser knyttet til havbunnen og havbeite av skaldyr. Kartlegging, overvåking, taksering av krepsdyr, haneskjell og kamskjell. Overvåking av benthos-samfunns helsetilstand.

7. Bunnhabitater

Kartlegging og tilstandsvurdering av benthiske naturtyper. Forskning på ulike habitater og deres økologiske betydning og betydning for biologisk mangfold, med vekt på sårbare habitater og nøkkelarter, f.eks. korallrev. Gjennomføring av MAREANO fra 2004.

8. Marin miljøkvalitet

Overvåking av kjemisk forurensning i norske havområder for løpende dokumentasjon av hvordan forurensning påvirker livsbetingelsene og kvaliteten på våre levende marine ressurser. Forskning på organiske miljøgifter, utslipp fra petroleumsindustri og radioaktiv forurensning samt kort- og langtidsvirkninger på marine organismer.

9. Fiskeri og bestand

Forskning og utvikling for redusert usikkerhet i fiskeridata gjennom utvikling og implementering av systemer for datainnsamling fra fiskeriene og kvalitetssikre disse for bruk i bestandsberegninger, beskatningsstrategier

og bestandseffekter, populasjonseffekter av tekniske reguleringer, relasjoner mellom flåtestruktur og beskatningsmønster, populasjonseffekter av fiskepress.

10. Observasjonsmetodikk

Utvikle metoder (inkludert modeller) for innsamling av ressursdata. Dette innebærer først og fremst akustiske metoder og protokoller samt teknologi. Metoder og protokoller for innsamling av relevante biologiske data (trålsampling).

11. Sjøpattedyr

Forskning og overvåking av grønlandssel, klappmyss, steinkobbe og havert. Utføre datainnsamling, overvåking og bestandsforskning på vågehval og eventuelt andre arter sjøpattedyr (herunder omfang og effekter av bifangst). Studier av selartenes populasjonsbiologi og næringsøkologi.

12. Ansvarlig fangst

Gruppen skal bistå norsk fiskerinæring med å utvikle/tilpasse energieffektiv, kostnadseffektiv, miljøvennlig og ressursvennlig fangstteknologi: tilrettelegge for ressurs- og miljøvennlige tekniske reguleringer i fisket, herunder bidra til at konsekvenser av slike reguleringer blir evaluert: og endelig bidra til forbedret nøyaktighet og presisjon av bestandsvurderinger.

13. Populasjonsgenetikk

Genetisk karakterisering av ville bestander og arter i oppdrett, inkludert arter under domestisering. Kartlegge omfang av rømte havbruksorganismer, og identifisere og kvantifisere økologiske og genetiske effekter på ville bestander.

14. Marin genomforskning

Etablere og oppgradere instrumentering, kompetanse og nettverk for strukturell og funksjonell genomforskning. Etablerte metoder vil bli benyttet til å studere genomisk struktur og funksjon i utvalgte marine arter.

15. Vekst- og reproduksjonsfysiologi hos fisk

Etablere grunnleggende kunnskap om miljømessig, fysiologisk og molekylær regulering av pubertet, stamfisk/eggkvalitet, kjønnsdifferensiering, samt muskel og skjelettutvikling (inkl. feilutvikling) hos fisk. Kobling vekst/kjønnsmodning. Fokus på oppdrettsarter.

16. Fiskevelferd og oppdrettsmiljø

Skaffe kunnskap til å forebygge stress, smerte og sykdom og derigjennom sikre en akseptabel fiskevelferd og effektiv produksjon. Identifisere sentrale mekanismer som påvirker fiskens velferd.

17. Fiskehelse og sykdom

Spredning av infeksjøs sykdommer mellom ulike arter, infeksjøs agens, faktorer som påvirker sykdomsframkallende evne, forebyggende behandlingsstrategier for oppdrett, herunder vaksinasjon og vaksinasjonsstrategier, uspesifikk immunstimulering, probiotika, hygienetiltak, behandling av infeksjøs sykdommer og diagnostisk metodikk.

18. Fôr, fôring og kvalitet

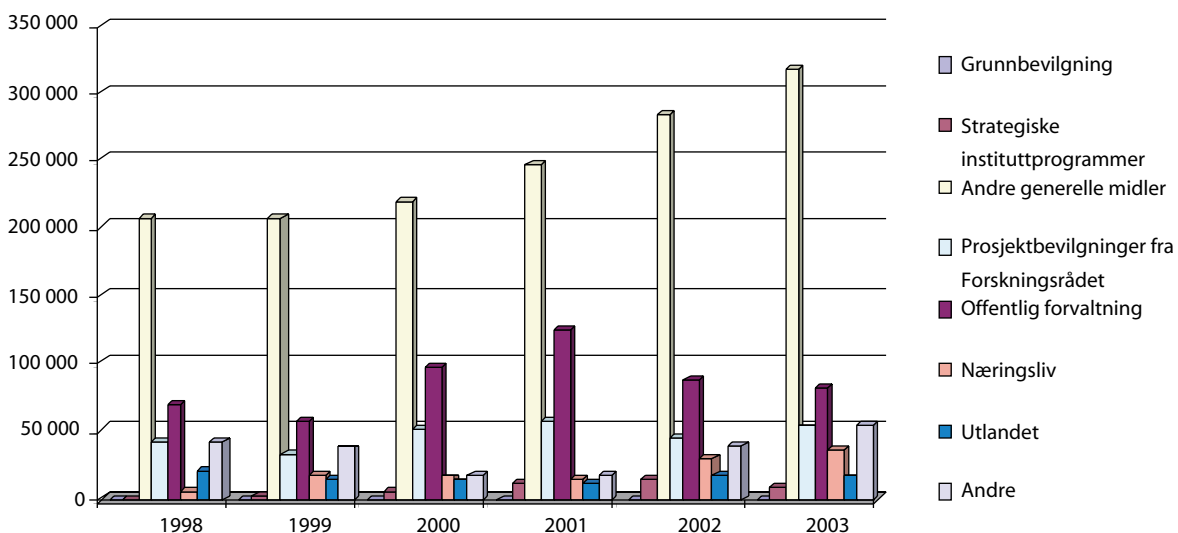
Fôr og fôring inklusiv velferdseffekter av formulerte dietter hos oppdrettsfisk, samt økt kunnskap om kvalitet i både vill og oppdrettet fisk.

19. Rekrutterings- og atferdsbiologi

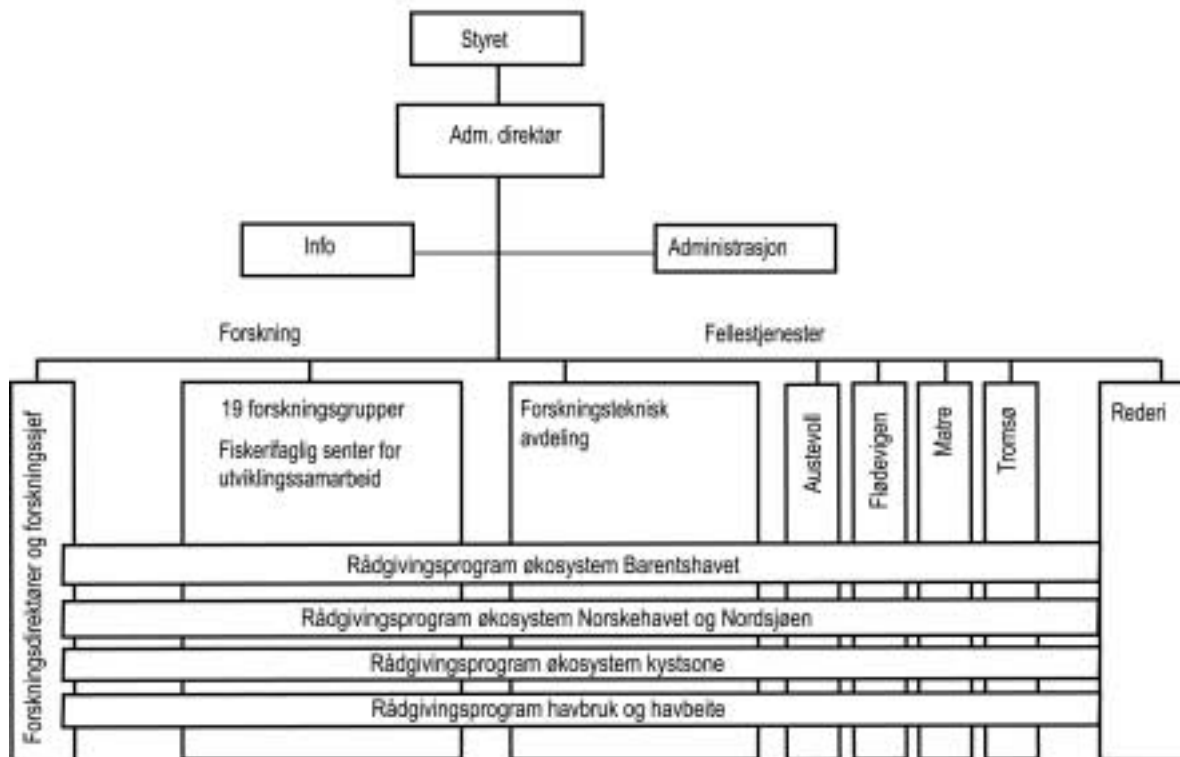
Avklare sentrale prinsipper for egg- og larveproduksjon på individ- og bestandsnivå ved undersøkelser i laboratorier og felt, og bidra med etablering og videreføring av aktuelle tidsserier. Dokumentere atferd hos viktige marine organismer og fremskaffe grunnleggende viten om hva disse ser og lukter. Videreutvikle eller skaffe avansert eksperimentell metodikk og overføre kunnskapen til oppdrettere og forvaltning.

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 570,7 mill., inkludert drift av sju forskningsfartøy finansiert over kap. 1021 og i samarbeid med Universitetet i Bergen og NORAD. Driftsresultatet var +11,8 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene

Organisering

Bemanning

	Havforskningsinstituttet	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	442*	
Forskerårsverk:	166	
Forskerårsverk i forhold til total:	37%	40%
Ansatte med dr.grad:	116	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,70	0,64

* Eksklusive. 110 sjøfolk

Faglig produksjon

	Havforskningsinstituttet	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	148*	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,89	0,77

*Inkluderer ikke en omfattende rådgivingsaktivitet.

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Avl og genetikk	1	2						
Fôr		2		5				
Oppdrettsproduksjon og -teknikk							2	
Etikk/ velferd	1	3		1				1
Helse		2		2			2	3
Nye arter		2		2			1	
Transport/ distribusjon/ logistikk								
Miljø		1		1				1
Mat								
Ernæring til menneske				1				
Produktkvalitet	2	2		2			2	
Produksjonsteknologi								
Mattrygghet og -kvalitet				4				1
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi		1		1				
Statistikk/ data								
Økonomi								
Bedriftsøkonomi		1						
Hendelspolitikk		1						
Markedsfag		1						
Samfunnsøkonomi		1						
Samfunns/ ressursfag								
Miljø- og oppgaver				1				

Andre samarbeidspartnere

Blant andre: ICES, NOAA, IFREMER, NEAFC, NAFO, NRC Canada, ESF Marine Board, EFARO, Fiskeridirektoratet, NORAD, Universitetene i Bergen, Tromsø og Oslo, Det

norske meteorologiske institutt, CMI, CMR, Nansensenteret, Norsk Polarinstitut, Norsk institutt for vannforskning og Norsk institutt for naturforskning.

Matforsk AS

Adresse:	Osloveien 1, 1430 Ås Telefon: 64 97 01 00 www.matforsk.no
Arbeidsområder:	Produksjonsteknologi Produktkvalitet
Etablert:	1970
Eierform:	Aksjeselskap (eid av Stiftelsen for landbrukets næringsmiddelforskning)
Mordepartement:	Landbruksdepartementet
Styre:	Knut Rønningen, <i>Norges veterinærhøgskole</i> , leder Per Roskifte, <i>NorgesGruppen AS</i> Torbjørn Dahl, <i>Norsk nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbund</i> Therese Hagtvedt, <i>Matforsk AS</i> Johanne Brendehaug, <i>TINE FOUcenter</i> , nestleder Askild Holck, <i>Matforsk AS</i> Håkon Mageli, <i>Orkla Foods as</i> Inger Solberg, <i>Norgården AS</i>
Adm. dir.:	Konstituert Einar Risvik
Hovedkontor:	Ås

Mål og oppgaver

Hensikten med virksomheten er aktivt å bidra til å øke konkurransekraften i næringsmiddelindustrien gjennom næringsmiddelfaglig forskning og utvikling på et høyt internasjonalt nivå:

- Matforsk skal være et verdikjedeorientert institutt som har kompetanse på sentrale problemstillinger fra råvaren kommer inn i bedriften helt frem til det ferdig emballerte produkt møter forbrukeren i butikk eller gjennom storhusholdning. Matforsk tar utgangspunkt i forbrukerens krav til kvalitet i all sin faglige virksomhet.
- Matforsk skal oppfylle formål og intensjoner i lov av 26. juni 1970 om forskningsavgift på landbruksprodukter og de intensjoner som ligger bak plasseringen av cereal- og emballasjeforskningen ved Matforsk.

- Matforsk skal utøve sin virksomhet i tråd med samfunnets overordnede mål for forskning slik disse er nedfelt i bl.a. Forskningsrådets strategiplan, Langtidsplan for landbruksforskningen og EUs ramme-program.

Hovedmål for forskningen

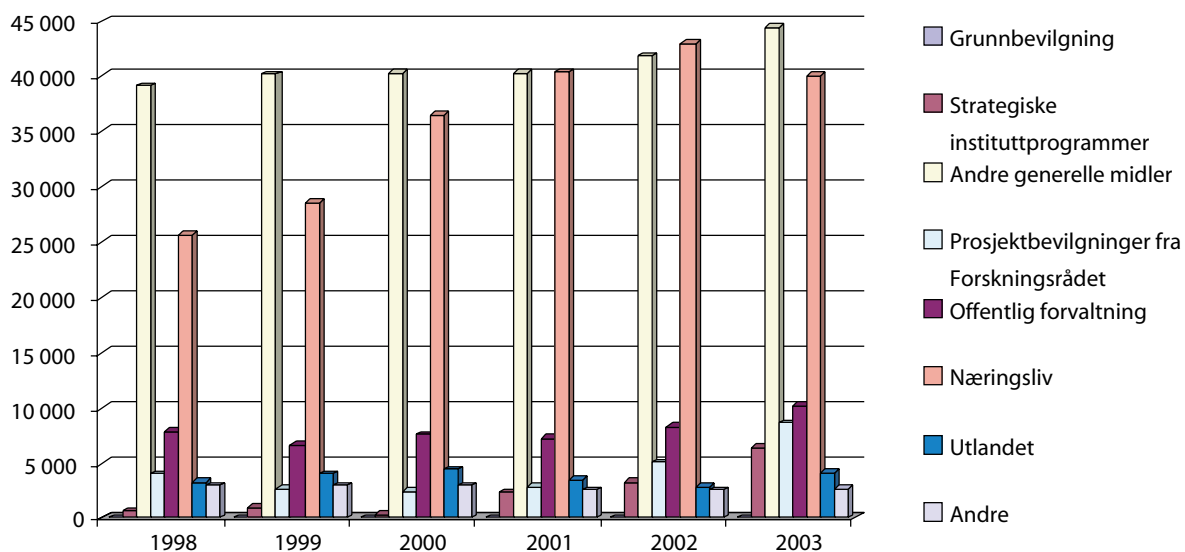
Å produsere kunnskap som er viktig for næringsmiddelindustrien.

Hovedmål for industrirettede aktiviteter – industrioppdrag og kunnskapsformidling

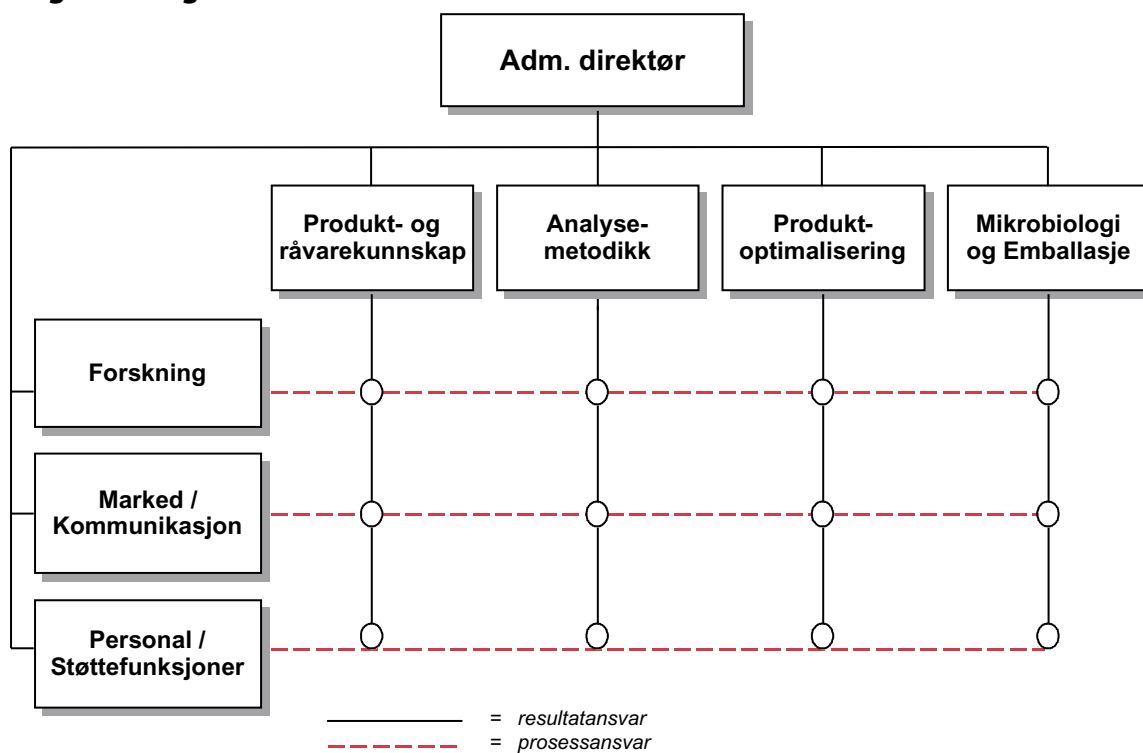
Å skape dokumenterte verdier i næringsmiddelbedrifter.

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 116,6 mill. Driftsresultatet var -1,7 mill. Inntektene fordeles slik de siste seks årene:

Organisering

Bemanning

	Matforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	148	
Forskerårsverk:	61	
Forskerårsverk i forhold til total:	41%	40%
Ansatte med dr.grad:	41	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,67	0,64

Faglig produksjon

	Matforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	74	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	1,21	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Avl og genetikk	1						1	
Fôr	2	3				2	1	
Oppdrettsproduksjon og -teknikk	1						1	
Etikk/ velferd								
Helse	2					4	1	
Mat								
Ernæring til menneske	2	1			1	4	1	1
Produktkvalitet	2	2	1	1	2	5	2	1
Produksjonsteknologi	2	2			3	3	4	3
Mattrygghet og -kvalitet	3	2	1	1	2	5	3	3
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi	4	1				3	1	3
Statistikk/ data	3	3	1		2	3	1	
Økonomi								
Markedsfag	1	2					1	

Andre samarbeidspartnere

Sameierskap

- Matalliansen: NLH,
- Akvaforskalliansen: NLH, Akvaforsk
- Norfood Research AS: SINTEF (Fiskeri og Havbruk, Kjemi, Teknologi)
- SPIN (Senter for produktutvikling): Fiskeriforskning, Norconserv as
- TEFT, Teknologimeklings: SINTEF, CMR, RF, NORUT
- IRC – Norge (Innovation Relay Centre of Norway): SINTEF, CMR, RF, NORUT

Formelle samarbeidspartnere innen både forskning og utvikling utenfor Norge:

- Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL), Danmark
- Institut National de la Recherche Agronomique (INRA), Frankrike
- Institute of Food Research (IFR), England
- Korea Food Research Institute (KFRI), Korea

Samarbeider i prosjekter med følgende institusjoner i Norge:

I Åsregionen:

- NLH
- Planteforsk
- Jordforsk
- Skogforsk
- Akvaforsk

I Osloregionen:

- Universitetet i Oslo, Institutt for Ernæringsforskning, Farmasøytisk institutt, Matematisk institutt, Kjemisk institutt, Biologisk institutt
- Norges veterinærhøgskole
- Veterinærinstituttet
- Fagsenteret for kjøtt
- Rikshospitalet
- Ullevål Sykehus
- Radiumhospitalet
- Høgskolen i Hedmark; avdeling Blæstad
- Høgskolen i Østfold
- Høgskolen i Akershus
- BI

I Bergensregionen:

- Universitetet i Bergen
- Havforskningsinstituttet
- NIFES
- Fiskeriforskning, avdeling SSF

I Trondheimsregionen:

- SINTEF
- NTNU
- Høgskolen i Sør-Trøndelag
- St. Olavs Klinikk

I Tromsøregionen:

- Universitetet i Tromsø
- Fiskeriforskning
- Norges fiskerihøgskole

I Rogalandsregionen:

- Norconserv as
- Gastronomisk Institutt

NIFES – Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning

Adresse:	Strandgaten 229 Postboks 2029 Nordnes, 5817 Bergen Telefon 55 90 51 00 www.nifes.no
Arbeidsområde:	Fiskeernæring, fôr og fôrressurser Sjømat i human ernæring Trygg sjømat
Etablert:	1947/1975/ 1983/ 2003
Eierform:	Forvaltningsorgan
Mordepartement:	Fiskeridepartementet
Styre:	Ragnar Berger, <i>Rieber & Sønn</i> , leder Henrik Stenwig, <i>Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening</i> , nestleder Kirsti Koch Kristensen, <i>Universitetet i Bergen</i> Johannes Nakken, <i>Norges Sildesalgslag</i> Ingvild Eide Graff, <i>Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning</i>
Direktør:	Øyvind Lie
Hovedkontor:	Bergen

Mål og oppgaver

Fiskeri- og havbruksnæringen er en av de største eksportnæringene i Norge og en viktig næringsvei langs kysten. "Verdier fra havet – Norges framtid" er visjonen til Fiskeri- og kystdepartementet, og det overordnede målet er å "sikre rammebetingelser for en lønnsom og bærekraftig fiskeri- og havbruksnæring og annet marint basert næringsliv, slik at disse næringene de nærmeste tiår kan realisere

en verdiskaping som er mange ganger dagens".

NIFES skal bidra til å realisere dette målet gjennom å drive forskning og utvikle analysemetoder innenfor hovedområdene trygg og sunn sjømat i et helkjedeperspektiv. Dette innbefatter forskning innen akvakulturnæring, sjømat i human ernæring, dokumentasjon og overvåking av fôr og sjømat.

NIFES er inndelt i følgende programmer:

Trygg sjømat

Mål:

- Forske på fremmed- og næringsstoffer i fôr og miljø som påvirker fiskens helse og over-

føring av disse stoffene til sjømat, i tillegg til å øke kunnskapen om fremmedstoffer i sjømat som kan påvirke konsumentens helse.

- Sikre etisk forsvarlig og trygg produksjon av organismer i oppdrett gjennom forskningsbasert kunnskapsoppbygging innen ernæring og fiskehelse.

- Kartlegge og drive forskning på kvalitetsforringende og helseskadelige mikroorganismer og parasitter i sjømat.
- Gjennomføre risikovurdering av uønskede stoffer og organismer i mat.

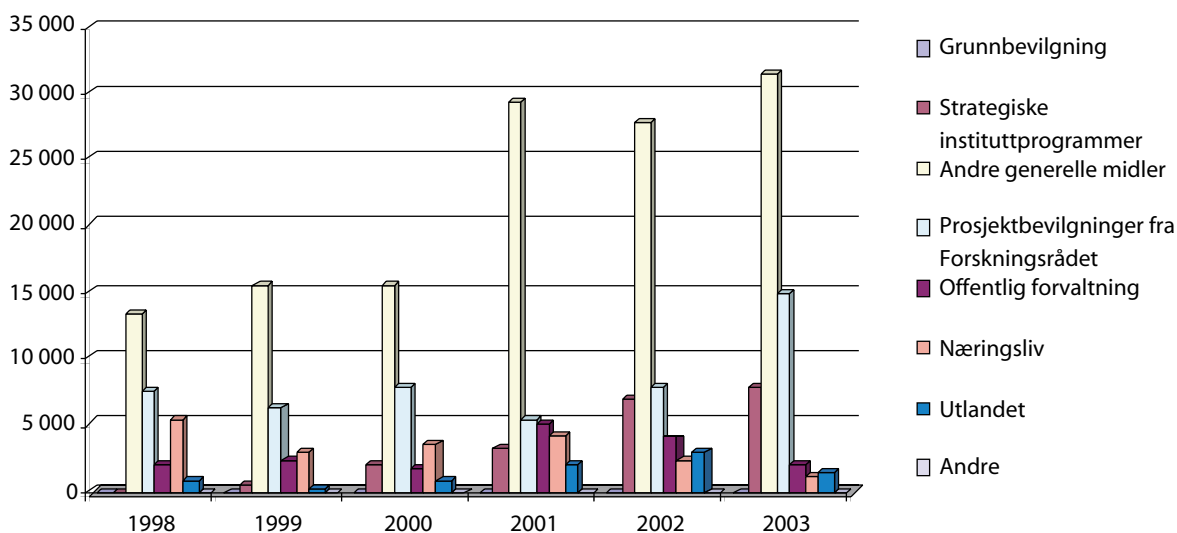
Sjømat og helse

Mål

- Fremskaffe kunnskap om næringsstoffer og bioaktive komponenter i sjømat og deres samvirke for human helse, både i forebyggende og klinisk sammenheng.
- Dokumentere potensielle helsefremmende effekter knyttet til inntak av sjømat.
- Være kunnskapsleverandør for økt verdiskapning innen fiskeri- og havbruksnæringen.
- Bidra til en balansert helserisikovurdering og -kommunikasjon, sammen med program for Trygg sjømat, hvor det tas hensyn til både negative og positive komponenter i sjømat til human ernæring.

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 59,1 mill. Driftsresultatet var +0,1 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Akvakulturer næring

Mål

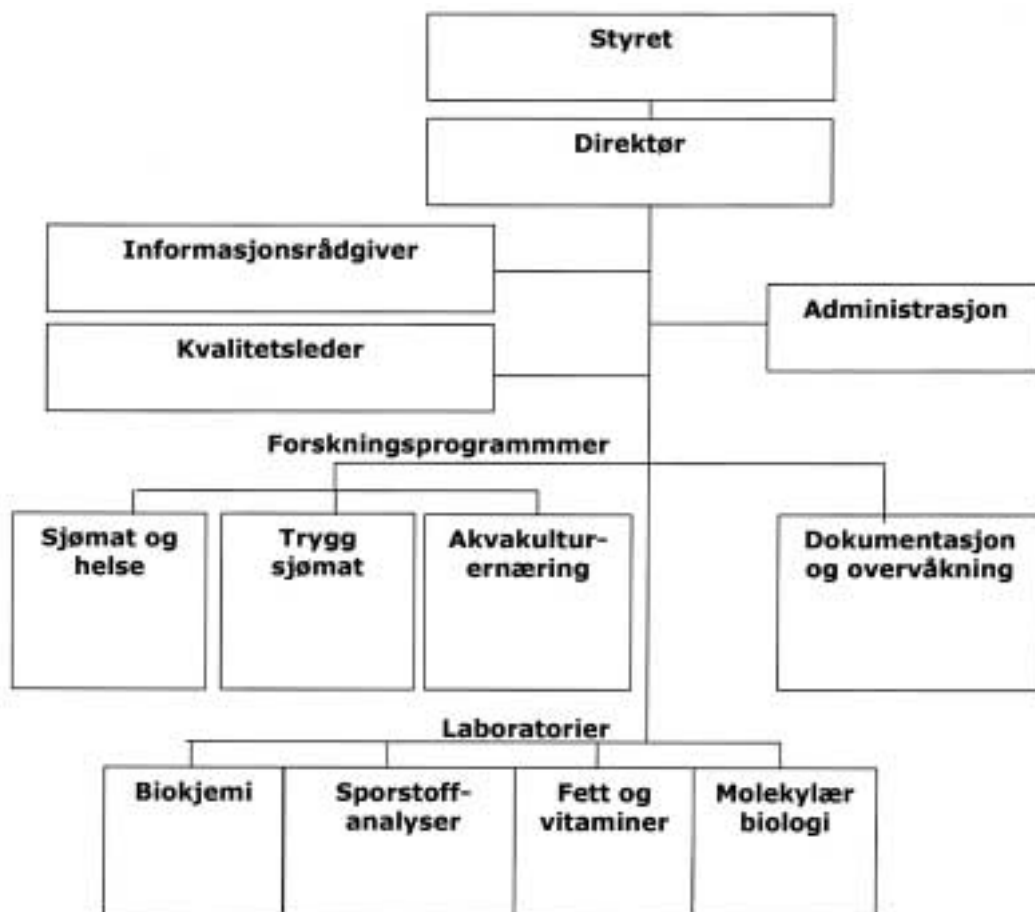
- Etablere nødvendig kunnskap innen ernæring som kan sikre en forutsigbar og levedyktig yngelproduksjon, og bedre kostnads-effektivitet og kvalitet i vekstfasen av fisk og skjell.
- Fokuserer på det ernæringsmessige potensialet ved bruk av alternative føringredienser, inklusive genmodifiserte råvarer, olje- og proteinkilder fra plante- og marin opprinnelse.

Dokumentasjon og overvåkning

Mål

- Bidra med sikre og nøytrale data på fremmedstoffer i fôr, fôrvarer og sjømat
- Bidra med datagrunnlag nødvendig for konsumentens trygghet og helse (markedet).
- Etablere historiske data som viser utvikling av sjømat med hensyn på "problemstoffer" og "positive næringsstoffer" over tid.

Organisering

Bemanning

	NIFES	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	87	
Forskerårsverk:	35	
Forskerårsverk i forhold til total:	40%	40%
Ansatte med dr.grad:	26	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,74	0,64

Faglig produksjon (2002)

	NIFES	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	48	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	1,36	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Fôr	5	1	3				1	3
Etikk/ velferd			3					1
Helse			3					1
Nye arter	1	1	3					
Miljø			1					
Mat								
Produktkvalitet	1	1	1		1		1	
Mattrygghet og -kvalitet								1
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi	2	1	3					2
Samfunns/ ressursfag								
Miljø- og oppgaver			1					

Andre samarbeidspartnere

Nasjonalt

- Haukeland universitetssykehus
- Ullevål universitetssykehus
- Universitetet i Oslo: Ernæringsinstituttet
- Universitetet i Tromsø: Fiskerihøgskolen
- Universitetet i Bergen: IBMB, Odontologisk institutt, Senter for internasjonale helse
- Nutreco
- HUNT (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag)
- SINTEF
- Folkehelsa
- Norges Veterinærhøgskole
- Ewos
- Norsk sjømatcenter

Internasjonalt

- University of Alberta, Emmunton, Canada
- Univeritetet i Uppsala, Sverige
- University of Southampton, England
- Den kongelige veterinær og landbohøjskole, Danmark
- University of Southern Denmark
- Danmarks Fødevarer- og veterinærforskning
- Mississippi State University (MSU), USA
- University of California, Davis (UCD), USA
- Zuhai University, Guangzhou, China
- INRA, Frankrike
- University of Stirling, UK
- University of Gothenburg, Sweden
- NAGREF, Greece

Norconserv as

Adresse:	Niels Juels gt. 50, Postboks 327,4002 Stavanger Telefon: 51 84 46 00 www.norconserv.no
Arbeidsområder:	Konservering av næringsmidler Varmebehandling som konserveringsform
Etablert:	1931
Eierform:	Aksjeselskap eid av stiftelsen NORCONSERV, Fiskeriforskning og Rogalandsforskning
Mordepartement:	Fiskeridepartementet
Styre:	Wiktor Sørensen, <i>NORUT</i> , leder Nils Kristian Nakstad, <i>Trondhjem Preserving as</i> Kåre Netland, <i>Rogalandsforskning</i> Ivan C. Burkow, <i>Fiskeriforskning</i> Jan Thomas Rosnes, <i>NORCONSERV</i>
Adm. dir.:	Helge Bergslien
Hovedkontor:	Stavanger

Mål og oppgaver

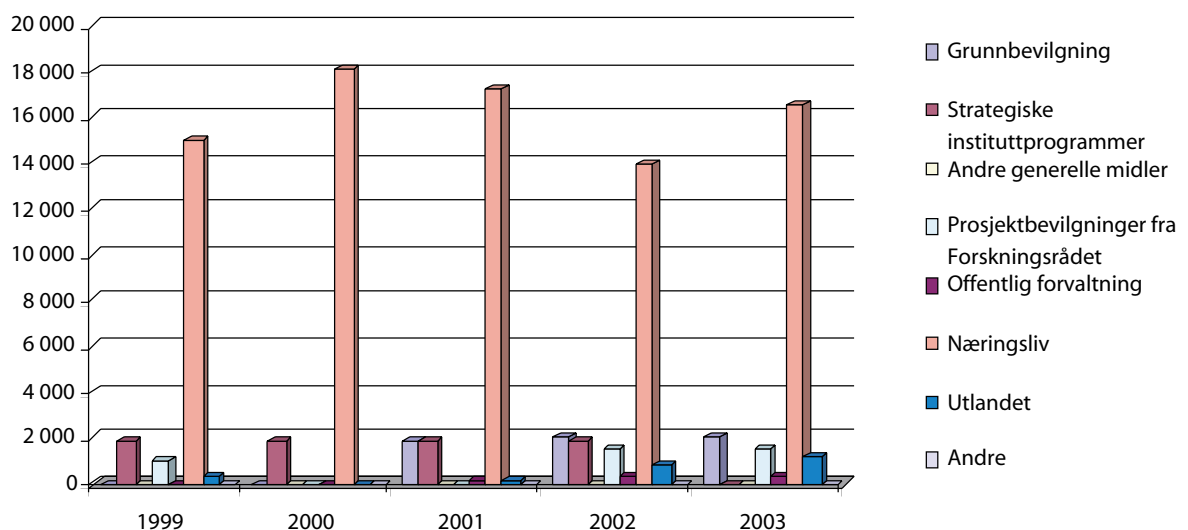
Hovedaktivitetene er forskning, utvikling og opplæring knyttet til industriell fremstilling av matvarer med forlenget holdbarhet.

Forskningen ved Norconserv AS inngår som prosjekter innenfor instituttets strategiske forskningsområder;
i) varmebehandling,

- ii) minimalt bearbejdede matvarer,
- iii) hygienisk produksjon og
- iv) nye sjømatkonsepter.

ØKONOMI

Driftsinntekter i 2003 var kr. 21,9 mill.
Driftsresultatet var +1,1 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Norconserv AS har først nylig fått tildelt grunnbevilgninger. Instituttet derfor ikke har hatt samme forskningsmessige status som det vi har i dag. Ved etableringen av Norconserv

AS ble det fra eiernes sider gitt klare føringer i å styrke den forskningsmessige tyngde ved å få frem flere stipendiater. Vi har pr i dag 3 stipendiater ansatt.

Bemanning

	Norconserv as	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	26,0	
Forskerårsverk:	12,0	
Forskerårsverk i forhold til total:	46%	40%
Ansatte med dr.grad:	2	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,17	0,64

Faglig produksjon

	Norconserv as	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	6	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,50	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Som et ledd i å styrke sin faglige posisjon i verdikjeden har Norconserv AS sammen med Matforsk og Fiskeriforskning gått inn på eier-siden i Gastronomisk Institutt AS. Hovedkontoret for selskapet skal ligge i Stavanger og vil bli tre eierselskapenes forankring inn mot sluttbruker i verdikjedesammenheng.

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Nye arter		4			4			
Mat								
Produktkvalitet	3	4			3			
Produksjonsteknologi	4	5					5	
Mattrygghet og -kvalitet		4		4				2
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi				3				

Planteforsk – Norsk insitutt for planteforskning

Adresse:	Raveien 2 Postboks 100, 1431 Ås Telefon 64 94 94 20 www.planteforsk.no
Arbeidsområder:	All jord- og hagebruksproduksjon
Etablert:	1995
Eierform:	Forvaltningsorgan med særskilte fullmakter
Mordepartement:	Landbruksdepartementet
Styre:	Bjørn Iversen, Reinsvoll, leder Vigdis Svarva Nielsen, Snåsa, nestleder Karin Haffner, <i>Norges landbrukshøgskole</i> Rune Flaen, <i>BAMA-gruppen</i> Håvard Holm, <i>Statens forurensningstilsyn</i> Sonja S. Klemsdal, <i>Planteforsk</i> Torleiv Sig. Hovi, <i>Planteforsk</i> Jorunn Berg, <i>Planteforsk</i>
Adm. dir.:	Hans Stabbetorp
Hovedkontor:	Ås
Distriktskontorer:	Kapp, Grimstad, Nes på Hedmark, Stjørdal, Lofthus, Leikanger, Klepp, Tromsø, Heggenes, Bodø, Kvikne, Hellevik i Fjaler, Tjøtta og Svanvik

Mål og oppgaver

Visjonen er at Planteforsk skal være ledende i anvendt forskning og utvikling innen plante-produksjon, og et nasjonalt kompetansesenter i plantefaglige spørsmål.

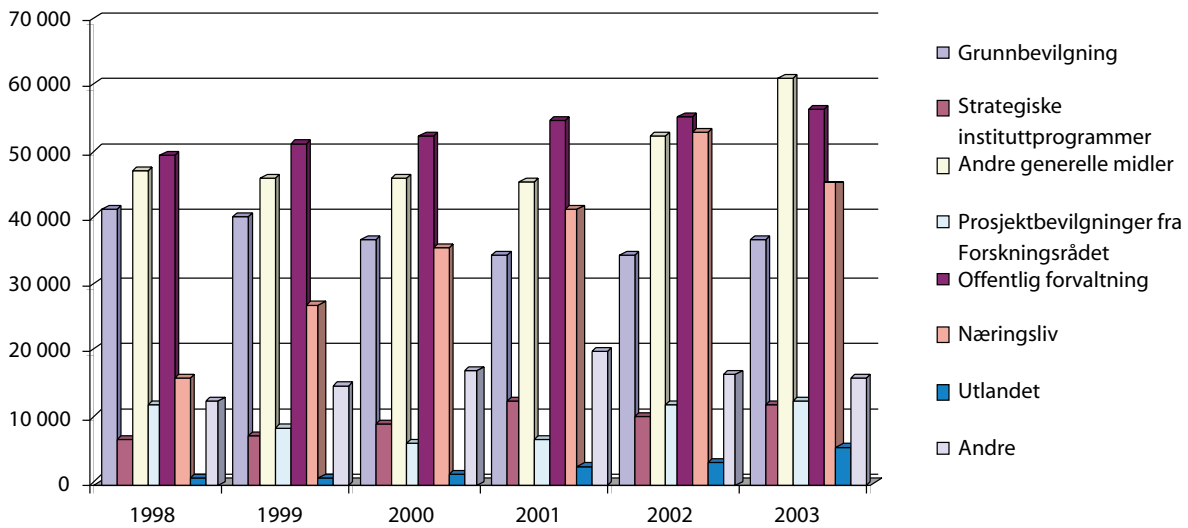
Mål for forsknings- og utviklingsarbeid: FOU-virksomhet i Planteforsk skal ha høy faglig kvalitet, være relevant og skape dokumenterte resultater.

Mål for posisjonering: Planteforsk skal være en foretrukket samarbeidspartner og leverandør av FoU-tjenester innen planteproduksjon.

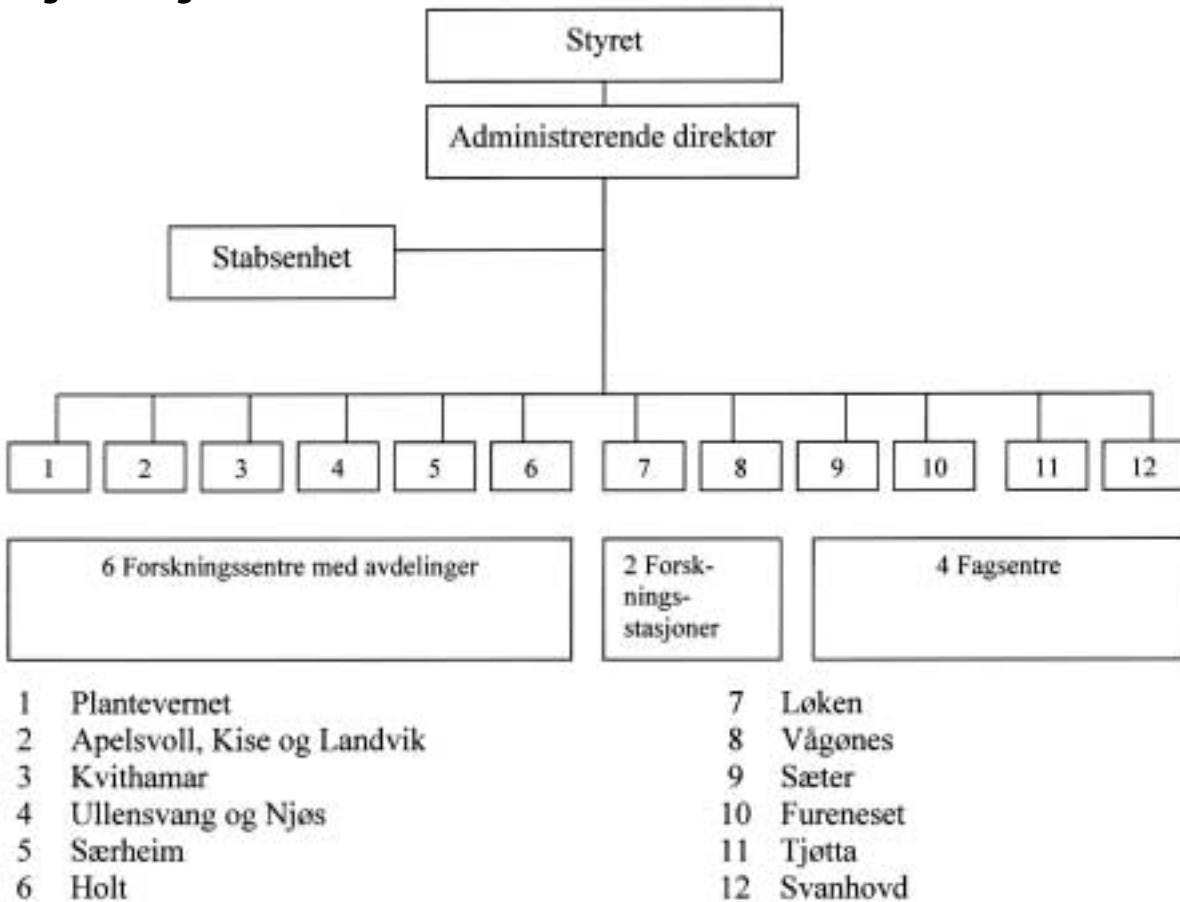
Mål for organisasjon og økonomi: Planteforsk skal være en effektiv organisasjon med sunn økonomi.

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 245,6 mill. Driftsresultatet var +3,6 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Organisering

Bemanning

	Planteforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	346,0	
Forskerårsverk:	131,0	
Forskerårsverk i forhold til total:	38%	40%
Ansatte med dr.grad:	91	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,69	0,64

Faglig produksjon

	Planteforsk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	51	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,39	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med:

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	SINTEF - FISKERI OG HAVBRUK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Fôr	x			x				
Mat								
Ernæring til menneske				x				
Mattrygghet og -kvalitet				x				x
Metodikk/ verktøy								

SINTEF Fiskeri og havbruk AS

Adresse:	Forskningscenteret på Rotvoll, Arkitekt Ebbellsvei 10 7465 Trondheim Telefon: 73 59 56 50 www.fish.sintef.no
Arbeidsområder:	Bioressurser Fiskeriteknologi Havbruksteknologi Foredlingsteknologi Kyst- og havnelaboratoriet Internasjonale prosjekter
Etablert:	1999
Eierform:	Aksjeselskap
Mordepartement:	-
Styre:	Svein Sivertsen, <i>SINTEF</i> , leder Oddvar Aam, <i>MARINTEK</i> Thorbjørn Digernes, <i>NTNU</i> Knut Werner Hansen, <i>Norges Fiskarlag</i> Solveig Strand, Fiskebåtredere, Ålesund Ingrid Salvesen, <i>SINTEF Fiskeri og havbruk AS</i> Marit Sandbakk, <i>SINTEF Fiskeri og havbruk AS</i>
Adm. dir.:	Karl A. Almås
Hovedkontor:	Trondheim

Mål og oppgaver

Visjonen er: "Teknologi for bedre utnyttelse av fornybare marine ressurser".

SINTEF Fiskeri og havbruk AS har som mål å opprettholde og styrke sin posisjon som det ledende teknologiske forskningsmiljøet innen fiskeri og havbruk nasjonalt og innen enkeltområder også internasjonalt. Det skal være et forskningsinstitutt med hovedvekt på utvikling av teknologisk kompetansegrunnlag og anvendelser innen følgende områder:

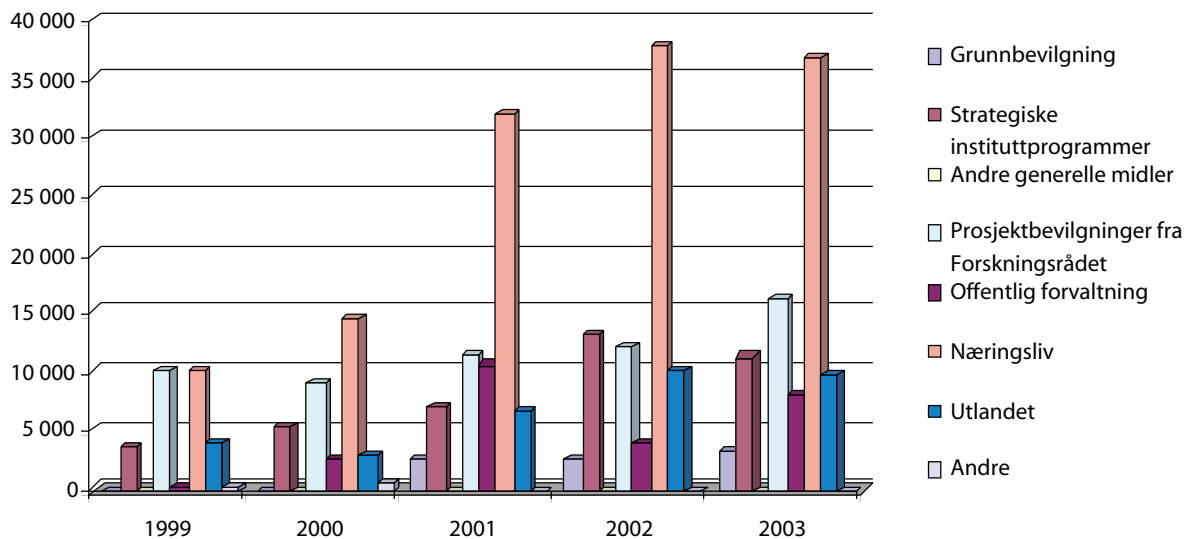
- Fiskeriteknologi (inkl. strømmingstanken i Hirtshals)
- Havbruksteknologi
- Foredling
- Bioressurser
- Kyst- og havteknikk (inkl. havnelaboratorier)
- Internasjonale bistandsprosjekter.

Laboratorier skal samarbeide med korresponderende aktiviteter på NTNU for felles profilering og utnyttelse av infrastruktur.

SINTEF Fiskeri og havbruk AS skal fremstå som en integrert del av SINTEF-gruppen og søke samarbeid med andre institutter / avdelinger for felles utnyttelse av infrastruktur (eks. slepetank, havbasseng, avvanningslaboratorium, biopilotlaboratorium, MR-senter osv.).

Økonomi

Driftsinntekter i 2003 var kr. 85,6 mill. Driftsresultatet var +2,6 mill. Inntektene fordeler seg slik de siste seks årene:

Organisering

Gjennom opprettelsen av selskapet i 1999 samlet SINTEF-gruppen sine forskningsaktiviteter innen utnyttelse av fornybare marine ressurser. Med utgangspunkt i teknologisk spisskompetanse og kunnskap om bransjen er det selskapets ansvar å markedsføre SINTEF-gruppens samlede kompetanse ut mot fiskeri- og havbruksnæringen. Ved å henvende seg til selskapet skal kundene få tilgang til hele SINTEF. Selskapet har i dag geografisk tyngdepunkt på Rotvoll i Trondheim og er organisert i 6 avdelinger som ledes av hver sin forskningssjef:

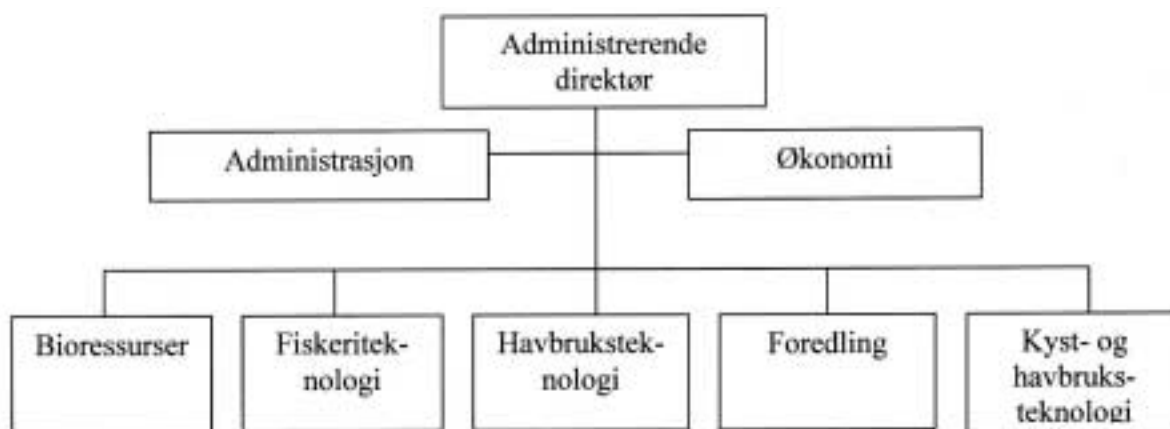
- *Bioressurser (Rotvoll, laboratorier på Brattøra)*
- *Fiskeriteknologi (Rotvoll, Ålesund, Sortland, laboratorier i Hirtshals, Danmark)*
- *Havbruksteknologi (Rotvoll, Rørvik)*
- *Foredling (Rotvoll, laboratorier på Tunga)*
- *Kyst- havnelaboratoriet (Rotvoll, havnelaboratorium i Klæbuveien)*
- *Internasjonale bistandsprosjekter (Danmark/Vietnam)*

Selskapet har et nært samarbeid med Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet (NTNU). Det er i tillegg til instituttets faste ansatt engasjert 6 vitenskapelige rådgivere fra NTNU og ca. 8-10 hovedfagskandidater er knyttet til virksomheten. Det er felles utnyt-

telse av laboratorier knyttet til Kyst- og havteknikk og marin yngelteknologi.

Samarbeidet med NTNU er en forutsetning for at selskapet skal kunne videreutvikle og styrke sin teknologiske fagprofil i et langsiktig perspektiv. Gjennom 2003 er denne profilen ytterligere styrket gjennom nye tilsetninger og oppstart av nye strategiske instituttprogrammer i samarbeid med Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) og Senter for fremragende forskning (SFF) innen "Marine konstruksjoner".

Etter en omorganisering av SINTEF-gruppen til 6 forretningsområder gjeldende fra 1.1.2004 er selskapet knyttet til SINTEF Marin sammen med Marintek AS og SINTEF Kjemi og material, Avd. for marin miljøteknologi.

Bemanning

	SINTEF Fiskeri og havbruk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	87	
Forskerårsverk:	62	
Forskerårsverk i forhold til total:	71%	40%
Ansatte med dr.grad:	24	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,31	0,64

Faglig produksjon

	SINTEF Fiskeri og havbruk	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	23	
Artikler m/ referee pr FOUårsverk:	0,3 (*)	0,77

(*) Dersom dette relateres til antall forskerstyrte årsverk (SINTEF Fiskeri og havbruk har en svært høy oppdragsandel) blir tallet 0,71

Samarbeidsrelasjoner

FoU- samarbeid i Norge

- Samarbeid i SINTEF – NTNU (20 % av inntektene går til andre miljøer)
- Andre nasjonale aktører.
 - Fiskeriforskning. Strategisk samarbeid. Mye prosjektsamarbeid.
 - NFH. To prof.II stillinger. Rekrutterer.
 - HI. Strategisk samarbeid.
 - Matforsk. (Norfood 50/50)

- Samarbeid med Møreforskning (avtale) og Nordlandsforskning (avtale)
- Veterinærinstituttet
- Akvaforsk (under opptrapping, landbasert)

Innenfor den blågrønne alliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	VETERINÆRINSTITUTTET
Produksjon								
Fôr			1	1	1			
Oppdrettsproduksjon og -teknikk	1		2					
Etikk/ velferd		1						
Nye arter	1		3					
Transport/ distribusjon/ logistikk		3						
Miljø		2						
Mat								
Produktkvalitet		4		4	3	3		
Produksjonsteknologi		1						

Andre samarbeidspartnere

Samarbeid med næringslivets organisasjoner:

- Norges Fiskarlag
- FHL , FHL Havbruk, FHL Industri og eksport
- NLTH
- TBL
- NBL
- Enkeltbedrifter
- Biomarint Forum

Internasjonalt samarbeid.:

- 2003 : 11,8 % eksport
- EU-samarbeid (ca. 4 MNOK pr. år)
- Oppdrag ”World Wide”.
 - Nordiske land,
 - Europa: Holland, Belgia, Frankrike, Spania, Hellas
 - Israel
 - USA/Canada
 - Japan
 - Vietnam
 - Tunisia
 - Sør Amerika
 - Afrika

Veterinærinstituttet

Adresse:	Ullevålsveien 68 Postboks 8156, Dep., 0033 Oslo Telefon 23 21 60 00 <i>www.vetinst.no</i>
Arbeidsområder:	Helse hos varmblodige dyr, fisk og andre akvatiske dyr Mattrygghet Etikk/dyrevelferd Miljø
Etablert:	1891
Eierform:	Forvaltningsorgan med særskilte fullmakter
Mordepartement:	Landbruksdepartementet
Styre:	Jostein Refsnes, <i>Norsk Hydro</i> , leder Geir Wilhelm Wold, <i>Vesterålen Consult A/S</i> Torkjel Bruheim, <i>Veterinærinstituttet</i> Merete Hofshagen, <i>Veterinærinstituttet</i> Oddbjørn Nordset, <i>Fylkesmannen i Nord-Trøndelag</i> Marit Solberg, <i>Marine Harvest</i> Grethe Foss, <i>Bioteknologinemnda</i>
Adm. dir.:	Roar Gudding
Hovedkontor:	Oslo
Distriktskontorer:	Sandnes, Bergen, Trondheim og Harstad/ Tromsø

Mål og oppgaver

Strategisk plan 2005 – 2006

Rolle i samfunnet

Veterinærinstituttets samfunnsmessige rolle er å bidra med forskningsbasert kunnskap og kompetanse innen dyrehelse, fiskehelse og mattrygghet. Veterinærinstituttets oppgaver er relatert til næringspolitiske problemstillinger i forbindelse med verdiskaping innen husdyrbruk og oppdrett av fisk. Instituttet har etter hvert fått en tydelig forbrukerpolitisk rolle, blant annet som leverandør av kunnskap som bidrar til å sikre befolkningen trygge næringsmidler.

Næringspolitisk rolle innen landbruk

Norske husdyr har generelt god helse og produktene er av god kvalitet. Hovedmålsetningen for Veterinærinstituttet

vil være å bidra til god helsestatus i den nasjonale dyrepopulasjonen og trygge matvarer i det nasjonale markedet.

Næringspolitisk rolle innen akvakultur

Fiskeoppdrettsnæringen er en viktig eksportnæring. Hovedmålsetningen for Veterinærinstituttet er å fremskaffe kunnskap som kan bidra til en bærekraftig utvikling og å gi norsk sjømat et konkurransefortrinn i et internasjonalt marked.

Forbrukerpolitisk rolle

Kunnskapsproduksjonen ved Veterinærinstituttet skal også kunne nyttes til andre samfunnsmessige oppgaver enn bioproduksjon og foredling. Det gjelder blant annet mattrygghet, andre oppgaver innen human helse, miljøvern, beredskap mot bioterrorisme og ulike internasjonale oppgaver.

Visjon

Veterinærinstituttets visjon er forskning og forvaltningsstøtte av høy kvalitet for å fremme

- god helse og velferd hos dyr og fisk, til beste for dyrene og forbrukerne
- trygg mat, som bidrag til beskyttelse av folkehelsen

Mål

Veterinærinstituttets hovedmål er å være viktig nasjonal og internasjonal leverandør av kunnskap og kompetanse basert på forskning og overvåkning.

Veterinærinstituttets delmål er å være

- ledende internasjonal kunnskapsleverandør innen fiskehelse
- ledende nasjonal kunnskapsleverandør innen dyrehelse, innen enkelte områder på høyt internasjonalt nivå
- ledende nasjonal og internasjonal kunnskapsleverandør på utvalgte områder innen mattrygghet

Strategier

omfatter bl.a.

- Veterinærinstituttet skal være en moderne biomedisinsk forskningsinstitusjon.
- Andelen av forskning ved Veterinærinstituttet skal økes.
- Målrettet anvendt forskning med innslag av strategisk grunnforskning innen instituttets

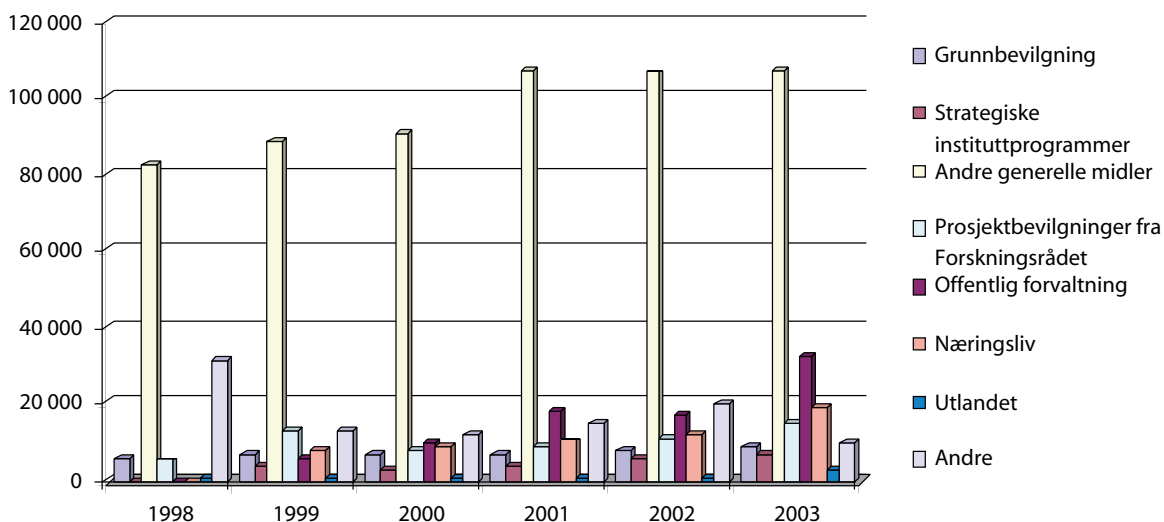
kjerneområder skal prioriteres.

- Forskningsaktiviteten skal spisses og konsentreres.
- Støtteapparatet rundt forskning skal optimaliseres.
- Postdoktorstipendiater skal prioriteres fremfor doktorgradsstipendiater.
- Dyrehelse, fiskehelse og mattrygghet skal være Veterinærinstituttets hovedområder.
- Beredskap, diagnostikk, overvåkning og referansefunksjoner skal styrkes gjennom forskning og effektivisering.
- Sykdommer og agens som kan påvirke menneskers helse, skal ha høy prioritet.
- Velferd hos dyr og fisk skal utvikles som fagområde.
- Instituttets kompetanse skal også nyttes til produkt- og næringsutvikling.
- Veterinærinstituttet skal delta i samfunnsdebatten og være troverdig og uavhengig premissleverandør innen sine kjerneområder.
- Samarbeid med nasjonale og internasjonale institusjoner skal videreutvikles, blant annet ved etablering av strategiske allianser og økt forskerutveksling.

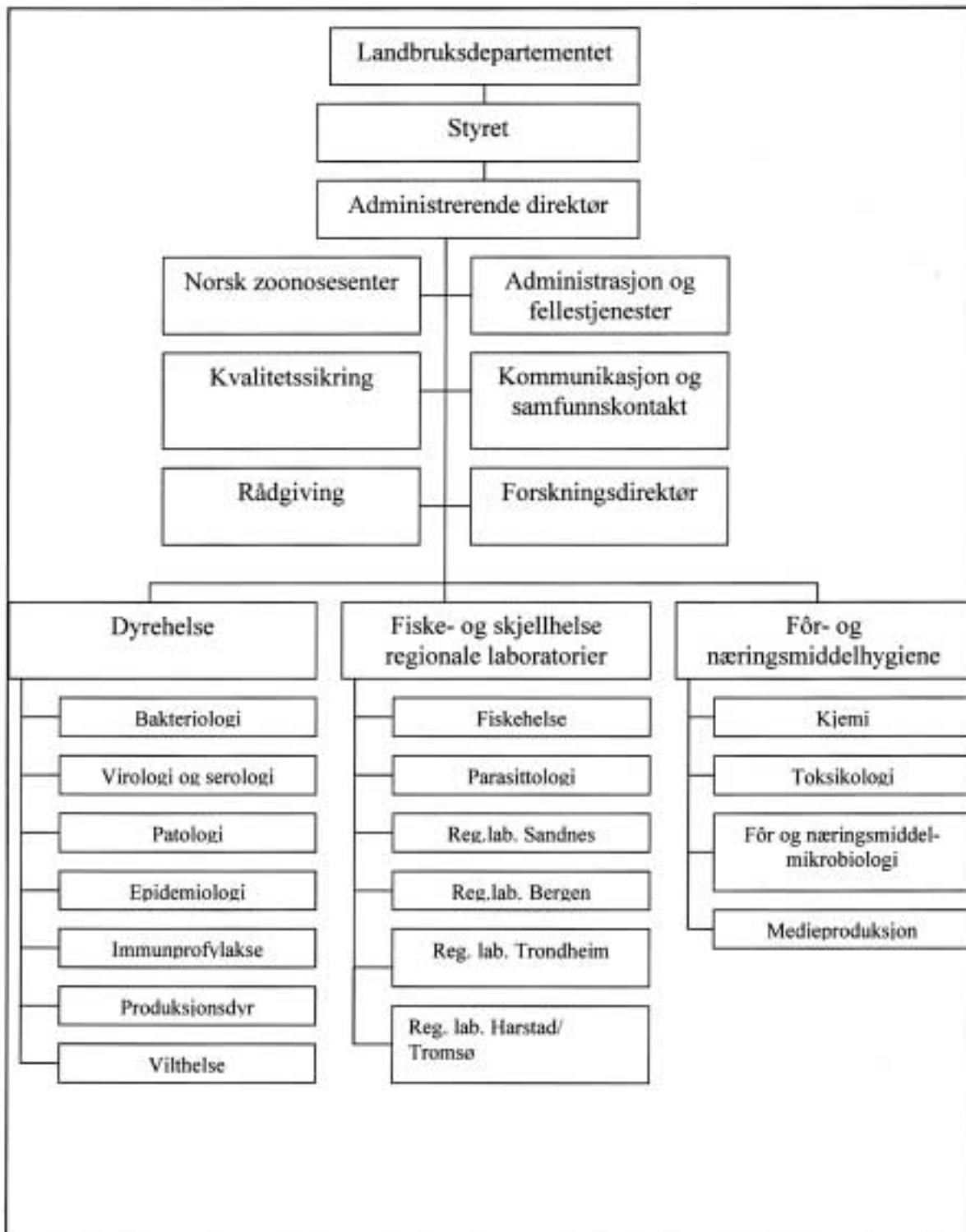
Økonomi

Driftsinntekter i 2004 var kr. 203,7 mill.

Driftsresultatet var 3,8 mill. Inntektene fordeles slik de siste seks årene:

Organisering

Bemanning

	Veterinærinstituttet	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall årsverk:	266	
Forskerårsverk:	80	
Forskerårsverk i forhold til total:	30%	40%
Ansatte med dr.grad:	61	
Ansatte med dr.grad i forhold til forskerårsverk:	0,76	0,64

Faglig produksjon 2003

	Veterinærinstituttet	Gjennomsnitt for primærinstituttene
Antall artikler i tidsskrifter m/ referee:	83	
Artikler m/ referee pr FOU-årsverk:	1,04	0,77

Samarbeidsrelasjoner

Innenfor Den blågrønne matalliansen

Svar på spørreskjema om hvilke av de andre instituttene i Den blå-grønne matalliansen man samarbeider med, vurdert på en skala fra 0 til 5 (omfattende samarbeid er 5 – ikke samarbeid er 0):

Fagfelt	Samarbeidsomfang i dag							
	AKVAFORSK	FISKERIFORSKNING	HAVFORSKNINGS- INSTITUTTET	MATFORSK	NIFES	NORCONSERV	PLANTEFORSK	SINTEF – FISKERI OG HAVBRUK
Produksjon								
Avl og genetikk	2							
Fôr			4	4	4		5	
Oppdrettsproduksjon og -teknikk			2					
Etikk/ velferd		3	3					
Helse		3	4		1			
Nye arter		3	3					
Miljø			3					
Mat								
Ernæring til menneske						3		
Produktkvalitet				3	3	2	2	
Produksjonsteknologi								
Mattrygghet og -kvalitet			3	3	4	4	3	
Metodikk/ verktøy								
Bioteknologi		2	4	4	4			
Statistikk/ data					2		2	2
Økonomi								
Samfunnsøkonomi							2	
Samfunns/ ressursfag								
Miljø- og oppgaver			2				3	

Utgitt av:
Styringsgruppen for Blågrønn Matallianse

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer av denne publikasjonen fra:

Statens forvaltningstjeneste

Kopi- og distribusjonsservice

www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no

Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonskode: L-0521 B

Trykk: www.kursiv.no 11/2004

Forsidefoto (Nordlys): © Bård Løken / NN / Samfoto

Opplag: 700

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.fkd.dep.no og www.lmd.dep.no

